

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE SAPNA

2021–2027.
GODINA

Sapna, decembar 2021. godine

S A P N A

**STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE SAPNA
2021-2027. GODINA**

Sapna, decembar 2021. godine

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE SAPNA 2021-2027. godina

Realizacija izrade strategije: Općina Sapna

Odgovorna osoba: Općinski načelnik mr. Zudin Mahmutović

Strategiju uredili:

Dr. sc. Nusret Hamidović

Hasidin Hodžić, dipl. ing. poljoprivrede

Munir Kahrimanović, profesor bosanskog jezika i književnosti

Dino Hasanović, student

Redaktor, lektor i korektor: Munir Kahrimanović, profesor bosanskog jezika i književnosti

Tiraž:
200 komada

Učesnici u izradi Strategije:

Nusret Hamidović – pomoćnik općinskog načelnika – predsjednik
Sabit Brđak - predjedavajući OV Sapna - član
Ismet Omerović – savjetnik općinskog načelnika – član
Fehrudin Selimović - pomoćnik općinskog načelnika – član
Hanifa Selamović – pomoćnik općinskog načelnika – član
Hamid Omerović - pomoćnik općinskog načelnika – član
Salih Omerović – direktor Centra za socijalni rad – član
Enes Gušić – Dom zdravlja Sapna – član
Samir Smajlović – direktor JKP Sapna – član
Galib Alić – direktor JU Veterinarska stanica Sapna – član
Hasidin Hodžić – stručni savjetnik za poljoprivredu – član
Mujo Salihović – prof. razredne nastave – član
Munir Kahrmanović – prof. bosanskog jezika i književnosti – član
Muhamed Omerović - prof. matematike – član
Zikret Mustafić – uposlenik Općine Sapna (sport) - član
Fatima Gušić - stručni savjetnik za budžet i finansije – član
Dino Hasanović – student (mladi i NVO)
Bahira Husejnović – (šumarstvo)
Musa Smajlović – (elektro snabdijevanje)
Elvir Garibović – (privreda i poduzetništvo)
Hasan Omerović – (mediji)

SADRŽAJ

1. UVOD	7
1.1. Učesnici u izradi (timovi).....	7
1.2. Proces izrade Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina.....	9
1.3. Metodologija	10
2. SOCIOEKONOMSKA ANALIZA.....	11
2.1. Historijski razvoj općine Sapna.....	11
2.2. Geografski položaj i prirodni resursi.....	12
2.2.1. Osnovne geografske karakteristike općine Sapna	12
2.2.2. Geološke i geomorfološke karakteristike	12
2.2.3. Klimatske karakteristike.....	13
2.3. Prirodni resursi	14
2.3.1. Vode	14
2.3.2. Zrak	14
2.3.3. Tlo, biljni i životinjski svijet	14
2.3.4. Šume.....	15
2.4. Demografske karakteristike.....	16
2.4.1. Demografska slika općine Sapna	16
2.5. Ekonomija općine Sapna	20
2.5.1. Broj registriranih pravnih lica	21
2.5.2. Broj registriranih samostalnih poduzetnika, njihova struktura po vrstama djelatnosti i broj zaposlenih po vrstama djelatnosti	21
2.5.3. Stanje zaposlenosti na području općine Sapna po vrstama djelatnosti	22
2.5.4. Analiza stanja uvoza i izvoza na području općine Sapna.....	22
2.5.5. Podatak o prosječnoj isplaćenju neto plati na području općine Sapna.....	23
2.6. Registar poljoprivrednih gazdinstava (RPG)	24
2.6.1. Broj poljoprivrednih gazdinstava	24
2.6.2. Poljoprivredno zemljište	24
2.6.3. Broj poljoprivrednih gazdinstava i površina posjeda.....	25
2.6.4. Uzgoj poljoprivrednih kultura prema upisanom načinu korištenja u RPG	26
2.6.5. Brojno stanje stoke	26
2.6.6. Broj registriranih osoba u Registru poljoprivrednih gazdinstava.....	27
2.6.7. Zone proizvodne sposobnosti i način korištenja zemljišta.....	28
2.7. Budžet Općine Sapna	28
2.8. Analiza stanja općinske uprave	30
2.8.1. Unutrašnja organizacija Općine Sapna	31

2.8.2. Kadrovska osposobljenost općinske administracije	32
2.8.3. Opremljenost općinske administracije	33
2.8.4. Javnost rada	33
2.8.5. Služba civilne zaštite	34
2.9. Lokalna uprava i civilno društvo	36
2.9.1. Mjesne zajednice	37
2.9.2. Mladi na prostoru općine Sapna	38
2.9.3. Kultura na prostoru općine Sapna	38
2.9.4. Sport na prostoru općine Sapna	39
2.10. Javne ustanove i poslovnice	42
2.10.1. Javna ustanova Centar za socijalni rad	43
2.10.2. Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Sapna	44
2.10.3. Osnovno obrazovanje na području općine Sapna	46
2.10.4. Srednjoškolsko obrazovanje na području općine Sapna	49
2.10.5. Viskokoškolsko obrazovanje	51
2.10.6. Stipendiranje učenika i studenata	51
2.10.7. Vjerski objekti	52
3. INFRASTRUKTURA I STANJE OKOLIŠA	54
3.1. Analiza stanja saobraćajne infrastrukture	54
3.2. Analiza komunikacijske infrastrukture	58
3.2.1. Telekomunikacije	59
3.2.2. Internet	59
3.3. Pokrivenost signalom radija i televizije	60
3.4. Analiza stanja elektroenergetike	60
3.5. Analiza komunalne infrastrukture	61
3.5.1. Vodosnabdijevanje	61
3.5.2. Odlaganje komunalnog otpada	63
3.5.3. Kanalizaciona infrastruktura	64
3.6. Stanje okoliša	65
3.6.1. Energetska efikasnost	65
3.6.2. Stanje voda	66
3.6.3. Stanje zraka	67
4. SWOT ANALIZA I STRATEŠKO FOKUSIRANJE	69
4.1. Razvojni strateški pravci - strateški fokus	70
Obrazloženje strateških pravaca općine Sapna	71
4.2. Misija, vizija i strateški ciljevi razvoja općine Sapna	72
4.3. Strateški ciljevi sa indikatorima	73

Strateški cilj (SC) 1: Promocija stanja i potreba	73
Strateški cilj (SC) 2: Upravljanje razvojem	74
Strateški cilj (SC) 3: Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja.....	74
4.4. Prioriteti i mjera sa indikatorima.....	75
4.4.1. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 1.....	76
4.4.2. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 2.....	77
4.4.3. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 3.....	78
4.5. Usklađenost strateških dokumenata	79
4.6. Indikativni finansijski okvir za provođenje strategije.....	85
5. OKVIR ZA PROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE.....	90
6. PRILOG STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	92
6.1. Prilog 1: Sažeti pregled strateškog dokumenta	92
6.2. Prilog 2: Detaljan pregled mjera	106

1. UVOD

Strategija razvoja općine Sapna radi se na inicijativu općinskog načelnika, Zudina Mahmutovića, nakon što je strateškom dokumentu, koji je rađen za period 2014-2020. godina, istekao rok primjene. Nova Strategija razvoja općine Sapna rađena je za vremenski period 2021-2027. godina, isključivo sa kadrovima sa prostora općine Sapna. Nakon donošenja Odluke o formiranju Komisije za izradu ovog strateškog i razvojnog dokumenta formirani su timovi po sektorima.

1.1. Učesnici u izradi (timovi)

Učesnici u izradi Strategije razvoja općine Sapna bili su kadrovi iz općinskog organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, nevladinog sektora kao i ostalih kulturnih i javnih ličnosti za koje je načelnik smatrao da mogu dati svoj doprinos kvalitetnijem radu i usmjeravanju na razvoj svih segmenata života u općini Sapna.

Učesnici su na prvoj sjednici odlučili da se formiraju timovi:

- Tim za socio-ekonomsku analizu imao je zadatak da analizira dosadašnje strateške dokumente općine Sapna, prikupi nove činjenice i podatke te ih uskladi i analizira radi što bolje projekcije programa i projekata koji direktno zavise od valjanosti novih činjenica. Ovaj tim imao je zadatak da, pored opisa historijskog razvoja općine Sapna, opiše osnovne geografske i geomorfološke karakteristike, klimatske uslove, prirodne resurse, demografske karakteristike i stanovništvo. Poseban aspekt u radu ovoga tima posvećen je strukturi stanovništva po spolu, starosnoj dobi te zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti.

- Tim za privredu imao je zadatak da analizira stanje i kretanje na tržištu rada, pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji i prijedloge za privredni razvoj općine Sapna. Ovaj tim uradio je zadatak dajući osnovne pokazatelje za bruto društveni proizvod (BDP), obradio je kretanje plata u proteklom periodu, dao osnovne karakteristike uvoza i izvoza, kao i strukturu ekonomije na prostoru općine Sapna. Posebna pažnja posvećena je poljoprivredi gdje su utvrđena stanja sa zakonskom obavezom registracije poljoprivrednih gazdinstava, podsticajima u poljoprivredi i stanju površina poljoprivrednog zemljišta. Poljoprivreda čini značajnu, ako ne i najznačajniju mogućnost zapošljavanja, odnosno samozapošljavanja na vlastitim imanjima. Valja spomenuti da je odlazak radno sposobnog stanovništva sa prostora općine Sapna usporio razvoj poljoprivrede i da je prisutan trend opadanja obrade zemljišta.

- Tim za infrastrukturu i ekologiju imao je zadatak da prikupi podatke i analizira infrastrukturu i stanje okoliša. Ovaj tim je sačinio pregled stanja kompletne infrastrukture i stanja okoliša sa prijedlozima modernizacije infrastutrukture i prijedlozima zaštite okoliša. Također je obradio stanje kompletne infrastrukture uključujući saobraćajnu infrastrukturu, telekomunikacije i mobilnu telefoniju te internet. Pored ovih podataka prkupljeni su i analizirani podaci o elektroenergetskoj infrastrukturi, vodosnabdijavanju i odvodnji otpadnih voda kao i odlaganju komunalnog otpada. Dati su osnovni pokazatelji društvene infrastrukture uključujući sport, zdravstvo, obrazovanje i vjersku infrastrukturu. U ekološkoj analizi obrađene su sve ekološke karakteristike zaštite tla, vode i zraka.

- Tim za lokalnu upravu i njene partnere obradio je i analizirao Budžet Općine za prethodni petogodišnji period (2017-2021. godina) po svim budžetskim pozicijama. Pored

naprijed navedenog obrađeni su troškovi Budžeta za funkcioniranje i rad zaposlenih u Općinskom vijeću i vijećnika Općinskog vijeća. Analizirana je i organizacija općinskog organa uprave te ljudski potencijali kojima raspolaže organ lokalne samouprave. Prikupljeni su podaci o uslovima i opremljenosti za rad u Općini Sapna u svim službama i resorima. Obrađeni su podaci i o nevladinom sektoru, javnim ustanovama i poslovnicama, odnosno ispostavama javnih ustanova i upravnih organa koji djeluju na prostoru općine Sapna kao i osnovni pokazatelji sa nazivima svih mjesnih zajednica, jer sve obrađene i analizirane organizacije, uprave, nevladin sektor i mjesna samouprava, čine partnere organu lokalne samouprave. Treba napomenuti da ova strategija, po prvi put, ima istaknutu ulogu i značaj civilne zaštite na općinskom nivou te su obrađene teme iz te oblasti sa posebnim akcentom na klizišta i zaštitu i spasavanje u slučaju elementrane nepogode

- Tim za obrazovanje, kulturu i sport imao je zadatak da obradi obrazovni segment na prostoru općine Sapna te kulturu i sport. Tim je prikupio podatke, obradio iste te analizirao stanje u ovoj oblasti radi davanja smjernica kretanja ovih segmenata u periodu trajanja ove strategije. Pored statističkih podataka vezanih za broj učenika i nastavnog osoblja obrađeni su podaci vezani za prostore u kojima se obavlja odgojno-obrazovni proces za osnovno i srednje obrazovanje, jer na prostoru općine Sapna nije razvijen predškolski odgoj niti ima visokoškolskih ustanova. Sport i kultura značajnije su obrađeni u ovoj strategiji u odnosu na prethodne. Prikazan je kratak historijski razvoj sporta i kulture, te je prikazan infrastrukturni napredak u periodu poslijeratnog razvoja sporta i sportske infrastrukture. Također su pokazani historijski razvojni procesi u kulturnoj sferi te je naglašena uloga BZK Preporod i njegovog vokalnog sastava u kulturnoj identifikaciji općine Sapna. Date su i preporuke u kom pravcu treba ići u narednom periodu za koji je urađena strategija.

- Tim za SWOT analizu imao je zadatak da pruži stručnu pomoć izrade sektorskih SWOT analiza po naprijed navedenim sektorima. Nakon izrade sektorskih SWOT analiza iste je trebao prikupiti i analizirati te izvršiti pripremu za zajedničku SWOT analizu za Komisiju za izradu strategije. Ovaj tim je imao zadatak i odradio je pripremu i prijedlog SWOT analize koja je urađena na nivou Komisije za izradu strategije. Sve planirane i urađene poslove Tima za SWOT analizu usvojila je Komisija za izradu strategije i predložila da se uvrste u radni materijal Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina.

Na sjednici, kada je rađena i usvajana SWOT analiza, na prijedlog Tima za SWOT analizu, Tim za upravljanje projektom pripremio je prijedloge misije, vizije i ciljeva Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina, koji su, uz određene korekcije, usvojeni te je Komisija predložila da se usvojena definicija misije, vizije i ciljevi uvrste u radni materijal Strategije.

- Tim za koordinaciju strategije sa strategijama viših nivoa

Za razliku od ranijih strategija općine Sapna, ova strategija, po Zakonu o razvojnom planiranju i planiranju razvoja u FBiH, treba da bude usaglašena sa strategijama viših nivoa vlasti Strategijom razvoja FBiH i Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona. S obzirom da je neophodno usaglasiti ove strategije, formiran je i Tim za koordinaciju Strategije sa strategijama viših nivoa čiji zadatak je praćenje izrade Strategije razvoja općine Sapna i usmjeravanje ka vertikalnoj usaglašenosti sa strategijama viših nivoa. Ovaj tim je u potpunosti ispunio zadatak te je ova strategija, po prvi put, usaglašena na širem geografskom području, odnosno uklopila se u zakonske okvire.

- Tim za upravljanje projektom rukovodio je cjelokupnim postupkom izrade Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina. U svojim aktivnostima pripremane su i održavane

stručne sjednice i sjednice Komisije za izradu strategije. Tim za upravljanje projektom pripremao je razne akte za sastanke Komisije i zajedničke sastanke vođa timova sa Timom za upravljanje projektom. Između ostalog ponuđen je i usvojen Dinamički plan izrade Strategije, koji nije ispoštovan do kraja iz razloga što određeni članovi Komisije za izradu Strategije nisu uopće prisustvovali nijednoj sjednici Komisije, neki su bili vrlo rijetko, a neki članovi timova nisu dali puni doprinos u radu Komisije iako su imenovani iz razloga kompetenosti.

1.2. Proces izrade Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina

Proces izrade Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina počeo je imenovanjem Komisije za izradu Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina od strane načelnika općine Sapna, Zudina Mahmutovića.

Komisija za izradu Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina imenovana je 29. 5. 2020. godine (u daljem tekstu Komisija), Rješenjem broj: 01-24-619/20, a i Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o imenovanju Komisije za izradu Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina broj: 01-24-619-1/21 od 29. 1. 2021. godine.

S obzirom da je Komisija imenovana krajem maja 2020. godine, ista nije radila do decembra 2020. godine iz razloga što je to bio period predizbornih i izbornih aktivnosti za lokalne izbore 2020. godine. Pored naprijed navedene činjenice zastoja u izradi Strategije Komisija nije mogla prije početi sa radom iz razloga što je u tom periodu započeo proces izrade Strategije razvoja Tuzlanskog kantona i što je strategija na federalnom nivou bila u predposlaničkoj proceduri. Kako je naprijed rečeno da strategija Općine mora biti vertikalno usklađena sa strategijama višeg nivoa, ranijim početkom rada općinska komisija bi bila ispred komisija višeg nivoa te se ne bi mogla pratiti usklađenost.

Konstitutivna sjednica Komisije održana je tri mjeseca nakon imenovanja iz razloga što su tekle predizborne aktivnosti. Komisija je konstituirana, usvojeni su timovi za izradu Strategije i naredna sjednica se trebala održati u septembru 2020. godine, ali je ista teško mogla biti organizirana zbog aktivne izborne kampanje. Na drugu sjednicu Komisije, koja je bila zakazana 28. 1. 2021. godine nije se odazvao dovoljan broj članova Komisije te je ista ponovljena 24. 2. 2021. godine uz asistenciju načelnika općine Sapna. Dogovoreno je da svaki tim iz svoje oblasti analizira ranija strateška dokumenta, dopuni ih novim saznanjima i statističkim pokazateljima kao i da predloži izvore od kojih se mogu dobiti određeni podaci. Vođe timova prikupile su podatke od relevantnih izvora, a od onih izvora koji nisu mogli ili nisu htjeli dati tražene podatke timovima za izradu Strategije, predsjednik Komisije je to tražio službenim putem.

Sjednice Komisije održavale su se po potrebi, odnosno kada su timovi imali određene materijale za prezentaciju i na tim sjednicama analizirani su prikupljeni podaci po timovima, ali su i izlagani problemi timova, ako ih je bilo.

Po završetku prikupljanja i inoviranja podataka svaki tim je pripremio pisanu verziju svog materijala i dostavio ga Timu za upravljanje projektom.

Kada je tim za SWOT analizu dostavio istu Timu za upravljanje projektom, zakazana je sjednica Komisije na kojoj je vođa Tima za SWOT analizu prezentirao SWOT matricu koja je diskutovana i doradana na sjednici. Tim za upravljanje projektom je na istoj sjednici predložio misiju, viziju i ciljeve Strategije, koje je Komisija takođe doradila i usvojila. Prije ove sjednice izabrana su četiri člana iz reda Komisije za izradu Strategije razvoja općine Sapna, da prikupljene materijale od timova preurede u radni materijal koji će, na kraju rada Komisije, predložiti tekst radnog materijala Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina.

Nakon okončanja postupka usvajanja misije, vizije i strateških ciljeva, Tim za pripremu radne verzije Strategije podijelio je svim vođama timova i članovima timova urneke tabela

mjera i aktivnosti koje je trebalo popuniti u narednih mjesec dana te iste dostaviti Timu za upravljanje projektom radi dalje pripreme radne verzije Strategije.

Nakon mjesec dana održana je sjednica Komisije gdje su vođe timova trebali prezentirati mjere i aktivnosti, ali na tu sjednicu nisu dostavljeni radni materijali iz više timova te je odlučeno da se radna verzija za Nacrt Strategije priprema na osnovu pristiglih materijala, a da se ostavi mogućnost svim članovima Komisije i ostalim zainteresiranim pojedincima i građanima da u fazi javne rasprave Nacrta Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina dostave svoje prijedloge i sugestije, kao i mjere i aktivnosti.

1.3. Metodologija

Pri izradi Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina korištena je metodologija za planiranje integriranog lokalnog razvoja (MIPRO). Ova metodologija zasniva se na dva osnovna principa: održivosti i socijalne uključenosti, promovirajući model razvoja koji kombinira ekonomski prosperitet sa socijalnom uključenosti bez prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa. Održivost kao princip integriše ekonomski i aspekt okoliša, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost u smislu identificiranja potreba i interesa marginaliziranih i socijalno osjetljivih grupa stanovništva.

Glavne karakteristike metodologije su integrirani pristup i obezbjeđivanje učešća zajednice u kreiranju i reviziji strategije. Integrirani pristup ostvaruje se horizontalno, usklađivanjem ciljeva i intervencija u sektorima ekonomskog razvoja, društvenog razvoja i okoliša, ali i vertikalno, usklađivanjem sa strateškim dokumentima viših nivoa. Osim radom općinskih službi učešće zajednice obezbjeđuje se i radom sektorskih grupa, koje imaju ključnu ulogu u reviziji sektorskih razvojnih planova, i šire lokalno razvojno partnerstvo, koje razmatra stratešku orijentaciju općine i nacrt strategije razvoja, kada se dokument kompletira.

Proces izrade Strategije razvoja odvijao se u periodu od kraja maja 2020. godine do decembra 2021. godine i obuhvatao je niz sastanaka Komisije za izradu Strategije i sektorskih grupa uz šire konsultacije u okviru lokalnog razvojnog partnerstva učešćem različitih predstavnika javnih preduzeća i ustanova kao i nevladinog sektora.

2. SOCIOEKONOMSKA ANALIZA

2.1. Historijski razvoj općine Sapna

Područje koje danas pripada općini Sapna nikako se ne može izolovano posmatrati u odnosu na šire područje u sjeveroistočnoj Bosni, nego zajedno čini dio prostora, koji je bio naseljen još u najstarija vremena. U periodu starog vijeka građene su mnoge utvrde ili gradine, koje su zidane kamenom i malterom. Najznačajnije gradine na području današnje općine Sapna iz ovog perioda bile su Gradina kod Sapne (kasnoantički refugium iz IV do VI stoljeća nove ere) i gradina Stara kuća na putu Sapna-Goduš iz perioda rimske vladavine na kojima su pronađeni ostaci zidova, opeke i maltera, po čemu se može zaključiti da je tu bila manja rimska zgrada. Poznata je i Gradina u Šetićima, pored Sapne, gdje su nađeni ostaci prahistorijske keramike, kremenja i rimske keramike. Međutim, osim ovih nalazišta na ovom području su se do danas zadržali toponimi Gradina i Gradac nedaleko od naselja Goduš, zatim toponim Grad nedaleko od naselja Savići.

U srednjovjekovnom periodu ovo područje pripada oblasti Soli koje zajedno sa oblašću Usora čini dio tadašnje Bosne. Na ovom prostoru postojala je srednjovjekovna župa Sapna kao jedan, prirodnim granicama omeđen teritorij, kojeg su naseljavala slavenska plemena. Župa se prostirala od Drine do Majevice dolinom rijeke Sapne i šire, a u njenom sastavu bilo je mnogo naselja. Na području Sapne nije zabilježeno postojanje značajne srednjovjekovne utvrde, ali je postojala u to vrijeme značajna poštanska i putna komunikacija kroz Sapnu.

Na širem području Sapne nalazi se velik broj lokaliteta sa stećcima. Najveći broj stećaka je u obliku sanduka i sarkofaga, a zabilježeni su i stećci u obliku ploča. Najznačajniji lokaliteti na kojima se nalaze stećci su: lokalitet Mramorje u Handelićima, lokalitet Sječa u Međeđi, lokalitet Zagrobnice i Gaj u Gornjoj Sapni, lokaliteti Mramor, Herići i Krčevine u Rastošnici, dva lokaliteta u Zaseoku, lokalitet u Baljkovici i lokaliteti u Jusićima, Šetićima, Klisi i Boškovićima.

Dolaskom Osmanlija na ovaj prostor desio su se velik historijski preokret posebno u društvenom i vjerskom smislu. U to vrijeme područje današnje općine Sapna ulazi u sastav Zvorničkog sandžaka, u čijem sastavu se nalazila i cijela sjeveroistočna Bosna. Zvornički sandžak bio je podijeljen na kadiluke i nahije kao manje upravne administrativne jedinice. Širenjem sandžaka 1512. godine u njegov sastav ulazi i nahija Sapna. Nahija Sapna se prostirala oko šireg područja rijeke Sapne, a spominje se u pisanim izvorima 1533. godine, 1548. godine, 1630. i 1711. godine.¹ Nahija Sapna kao administrativno-teritorijalna jedinica ostala je u sastavu Zvorničkog sandžaka sve do propasti Osmanskog carstva na ovom prostoru.

U vrijeme Austro-Ugarske današnje područje općine Sapna pripadalo je srezu Zvornik. Stanovništvo sa prostora današnje općine Sapna uglavnom se bavilo poljoprivrednom proizvodnjom. Prema podacima popisa stanovništva iz 1879. godine na području današnje općine Sapna živjelo je oko 3000 stanovnika. Također, u ovom periodu počinju se graditi putne komunikacije, koje su dosta prohodnije i kvalitetnije u odnosu na raniji period.

U narednim historijskim periodima Sapna se teritorijalno i organizacijski uvijek veže za Tuzlanski okrug, odnosno oblast i Zvornički srez. Na ovom prostoru, koji je bio dominantno poljoprivredni, počinju se razvijati zanatstvo i trgovina. Najviše se trgovalo suhim šljivama, jabukama, kožom i drvenom građom.

¹ Jusuf Omerović, (2011): *Sapna - antropogeografski prikaz*, Baština sjeveroistočne Bosne, IV, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla

Područje današnje općine Sapna nakon Drugog svjetskog rata ima status narodnog odbora. Na prostoru sreza Zvornik, koji je formiran 1945. godine, postojalo je šesnaest mjesnih narodnih odbora među kojima je bila i Sapna. Tokom 1952. godine dolazi do nove teritorijalne podjele sreza pri čemu se formira osam narodnih odbora (općina), među kojima je i općina Sapna. Ova podjela opstat će sve do 1955. godine kada na osnovu Zakona o uređenju komuna dolazi do proširenja Zvorničkog sreza na teritoriju srednjeg Podrinja i gornjeg toka Spreče. U to vrijeme pa sve do 1958. godine na prostoru ovog sreza postojala je općina Sapna. Nakon tog perioda općina Sapna je integrirana u Zvornik sve do devedesetih godina prošlog stoljeća.

Nakon obnove statusa općine Sapna 18. marta 1998. godine, a na osnovu Odluke Općinskog vijeća, koja je proistekla iz Zakona o konstituiranju općina u Federaciji BiH, nastavljen je administrativno-historijski kontinuitet općine Sapne.

2.2. Geografski položaj i prirodni resursi

2.2.1. Osnovne geografske karakteristike općine Sapna

Općina Sapna u administrativnom pogledu čini jednu od trinaest općina Tuzlanskog kantona u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. Općina Sapna obuhvata istočne obronke planine Majevice i gornji tok rijeke Sapne, koja čini lijevu pritoku Drine. Površina općine Sapna je 118 km², što čini 4,45 % teritorije Tuzlanskog kantona. Najgušće je naseljen južni dio, odnosno prostor oko rijeke Sapne i prostor koji se nalazi u neposrednoj blizini centra Sapne, dok je prostor sa većom nadmorskom visinom, odnosno dijelovi Majevice, veoma rijetko naseljen.

Općina Sapna proteže se dužim dijelom pravcem sjever-jug, a kraćim dijelom pravcem zapad-istok. Okružena je sa četiri općine: Teočakom na sjeveru, Kalesijom na jugu, Loparama na zapadu i Zvornikom na istoku, sa dužinom granice oko 59 km. Centralni dio općine Sapna prostire se uz regionalni put Zvornik-Sapna-Priboj i Sapna-Kalesija-Tuzla.

U matematičko-geografskom pogledu općina Sapna nalazi se između 44° 24" i 44° 40" sjeverne geografske širine i 18° 50" i 19° 7" istočne geografske dužine. Najniža nadmorska visina je u dolini rijeke Sapne i iznosi oko 147 metara, a najviša nadmorska visina poklapa se sa najvišim vrhom Majevice (Stolice - 916 metara).²

Na području općine Sapna stanovništvo je raspoređeno u četrnaest mjesnih zajednica, a to su: Baljkovica, Donji Zaseok, Goduš, Kobilići, Kovačevići, Kraljevići, Međeđa, Nezuk, Rastošnica, Sapna, Skakovica, Vitinica, Zaseok te Žuje i Šarci.

2.2.2. Geološke i geomorfološke karakteristike

Geološki gledano općina Sapna je uglavnom miocenske starosti gdje su zastupljeni miocenski krečnjaci, nešto slabijeg kvaliteta na površini koji su nedovoljno istraženi. U gornjem toku rijeke Rožanjke uočena su i slojevita pružanja ugljenosnih slojeva koja isto tako do sada nisu bila predmet istraživanja.

Što se tiče hidrogeoloških karakteristika općine Sapna u preiodu od 1996. do 2014. godine urađeno je više istraživanja (više istražnih i eksploatacionih bušotina) koja su dala potpuno drugu sliku od do sada predstavljane. Na više lokacija u općini Sapna ustanovljen je značajan hidrološki potencijal sa podzemnom mrežom koja u rasjednim zonama ima vodu odličnog kvaliteta, a koja bi se u budućnosti mogla eksploatirati u komercijalne svrhe. Također,

² Omerović: (2008), *Općina Sapna. – Monografija: deset godina od ponovnog formiranja općine Sapna*, Općina Sapna, Tuzla

u naselju Kiseljak (Nevoljno) pojavljuju se mineralne vode na površini tla, što predstavlja lokalitet koji je najperspektivniji za detaljnije hidrogeološko istraživanje.

U sjeveroistočnom dijelu općine Sapna, gdje je zastupljena eocenska podloga, preciznije u području naselja Kovačevići, javljaju se kvarcni pješčari (površinski eksploatirani na lokaciji Bijela zemlja) gdje se uz detaljnije ispitivanje može vršiti eksploatacija kvarcnog pjeska u većim količinama. Isto tako na širem području Baljkovice pretpostavlja se da postoje veća ležišta dijabaza, ali je neophodno uraditi detaljna istraživanja kako bi se i dokazala pretpostavka. Također, na lokalitetu *Sapanska vrljaja* nakon pokretanja klizišta (maj, 2014.) otkrivene su veće količine krečnjaka visokog kvaliteta.

Prva istražna bušotina rađena je u selu Zavid na planini Majevidi, davne 1897. godine. Novi talas istražnih bušenja nafte i plina počeo je 1929. godine, opet u selu Zavid, a trajao je sve do pred Drugi svjetski rat, odnosno do 1940. godine. Po okončanju rata istraživanja su nastavljena u periodu od 1947. do 1962. godine, što je evidentirano u autobiografskoj knjizi „Kako smo rasli“ autora Viktora Bobule.

Na području općine Sapna na lokalitetu Rožanjski potok, odnosno na rožnjačkoj antiklinali rađene su tri bušotine (900 m), a naknadno su izrađene još četiri istražne bušotine (100 do 691 m) iz kojih se vršila eksploatacija nafte u malom obimu.

Rezultati istraživanja dati su u izvještaju pod naslovom „Procjena regionalnih istraživanja u SI Bosni“. Po tom izvještaju na području sjeveroistočne Bosne izdvojeno je za sada pet užih područja sa UV potencijalom i izvršena je procjena rezervi za četiri prospekta, koje iznose 290-356 miliona barela (41-51 milion tona) sirove nafte. Na navedenom području je potrebno izvršiti detaljna istraživanja uključujući i duboko istražno bušenje.

Područje općine Sapna u geomorfološkom smislu predstavlja jednu kompaktnu cjelinu u pogledu reljefa. Ovaj prostor dosta je ispresijecan i raznovrstan. Osnovu reljefa čine obronci planine Majevice, koja ima pravac pružanja sjeverozapad-jugoistok, čiji krajnji istočni dio velikim dijelom pripada općini Sapna. Dio planinskih vrhova Majevice, koji se protežu od Kikova preko Godušskog visa do Zečije kose, čine vododijelnicu između Snježničkog jezera i rijeke Sapne. Sve reljefne cjeline na ovom području presijecaju riječna korita te mnogobrojni potoci. Velik dio ovog prostora naget je ka istoku sa izuzetkom šireg rejona Raštošnice, gdje je nagnetost terena ka sjeveru odnosno ka Snježničkom jezeru.

Ravniji i blagi tereni omeđeni naglim uzvišenjima nalaze se u dolini rijeke Sapne i rijeke Munjače, a blaga uzvišenja nalaze se oko jugoistočnog dijela Snježničkog jezera, koje pripada općini Sapna. Oko ovih uskih ravnijih terena na većim nadmorskim visinama, cca 450 metara, nalaze se zaravnjeni prostori pogodni za život ljudi. Prostori većih nadmorskih visina rjeđe su naseljeni i uglavnom su to pašnjaci ili su prostori prekriveni šumama.

2.2.3. Klimatske karakteristike

Klima u općini Sapna nema posebne mikroklimatske karakteristike i ne razlikuje se od šireg područja sjeveroistočne Bosne, odnosno klime sjevernog dijela Bosne. S obzirom na to da područje općine Sapna pripada dijelom majevičkom i podrinjskom pojasu postoje neke zanemarive karakteristike, koje se ne manifestuju značajno na ovo područje u odnosu na okruženje. Na ovom prostoru zastupljena je umjereno-kontinentalna klima, koja u dijelovima općine, koji imaju višu nadmorsku visinu, ima karakteristike pretplaninske klime. Srednja godišnja temperatura kreće se od 9 do 10 °C. Najhladniji mjesec je januar sa srednjom mjesečnom temperaturom oko 0,8 °C, a srednja mjesečna temperatura najtoplijeg mjeseca jula je oko 20 °C. Kolebanja temperature izražena su na ovom prostoru, a što je u vezi sa uticajem niza klimatskih činilaca.

Za područje općine Sapna karakteristične su povremene temperaturne inverzije zbog zahlađenja zraka u dolini rijeke Sapne. Snježni pokrivač zadržava se u prosjeku 50 dana, osim

na većoj nadmorskoj visini gdje se snijeg zadržava i preko 80 dana godišnje, a njegova prosječna visina na ovom području iznosi oko 40 cm. S obzirom na to da je ovo poljoprivredno područje veoma je važna dužina trajanja snježnog pokrivača. Snijeg štiti poljoprivredne usjeve od jakih mrazeva i stvara velike zalihe vode u zemljištu. Najviše padavina na ovom prostoru izluči se u aprilu i maju kada dolazi do naglog povećanja vodostaja rijeka, a najmanje u augustu, kada dolazi do presušivanja većeg broja vodotoka i do znatnog smanjenja vodostaja Snježničkog jezera. Prosječna godišnja količina padavina iznosi oko 900 mm, što je dovoljna količina vode, ali nije ravnomjerno raspoređena, što opet utiče na poljoprivredne usjeve. Insolacija je dovoljno visoka za brojne poljoprivredne kulture, a posebno je dovoljna za uzgoj voća po čemu je ovaj kraj i poznat.

Na ovom prostoru vjetrovi nisu izraženi u velikoj mjeri, ali su najdominantniji sjeverozapadni vjetrovi, koji se javljaju najčešće u toku godine, a nešto su slabiji jugoistočni vjetrovi, koji se rjeđe javljaju. Jačinu vjetrova na ovom prostoru ublažavaju šumski i planinski masivi.

2.3. Prirodni resursi

2.3.1. Vode

Područje općine Sapna veoma je bogato vodama. Prostor općine Sapna mogao bi se podijeliti na dva hidrografska sistema i to:

- hidrografski sistem, kojeg čini rijeka Sapna i
- hidrografski sistem Snježničkog jezera.

Najveća rijeka koja protiče središtem općine je rijeka Sapna. Rijeka Sapna sa svojim pritokama Munjačom i Rožanjkom čini osnovu hidrografskog sistema. Proteže se u dužini oko 22 km i čini lijevu pritoku Drine. Osim ove dvije navedene pritoke u rijeku Sapnu ulijevaju se i mnoge druge rijeke i potoci, a najznačajniji su: Šetička rijeka, Jelin potok, Barni potok i dr. Manji dio vode ovoj rijeci daje Sapanjsko vrelo koje se nalazi u riječnom koritu u gornjem toku rijeke. Pored ovih značajno je spomenuti još i rijeku Brzavu, Tavnu i Rastošnicu.

Na sjeverozapadu općine Sapna prostire se i Snježničko jezero. Oko trećina ovog jezera pripada općini Sapna, a ostatak općini Teočak. Površina jezera iznosi oko 1,31 km², a ukupna dužina obale oko 4000 metara.³

2.3.2. Zrak

Na prostoru općine Sapna nema fabrika ili drugih industrijskih postrojenja pa je zrak dosta čist. Obronci planine Majevice sa raznovrsnim šumskim pokrivačem pružaju ovom prostoru *zdrav* zrak. Najbliža industrijska postrojenja su u Karakaju i Ugljeviku. Međutim, s obzirom na to da općina Sapna nema industrijskih postrojenja jedini zagađivači zraka su saobraćajna sredstva i kotlovnice iz domaćinstava i javnih ustanova u zimskom periodu. Na ovom području ne stvara smog se i navedena zagađenja zraka brzo se razrijede usljed strujanja zraka.

2.3.3. Tlo, biljni i životinjski svijet

Područje općine Sapna je različite geološke starosti i sastavljeno je od različitih reljefnih cjelina, a izražena je i velika razlika u nadmorskoj visini. Tako postoje i razlike u pedološkom

³ Ibid, str. 21

sastavu tla. Najzastupljeniji su ditrični kambisol i luvisol te fluvisol i sivosmeđa karbonatna tla. Narodni nazivi za najzastupljenije tipove zemljišta su: sionica, prahulja, ilovača itd.

Prostor općine Sapna veoma je bogat u pogledu flore i faune. Na ovom području zastupljen je značajan broj vrsta divljih i domaćih životinja. Od divljih životinja najviše su zastupljene sljedeće vrste: srna, divlja svinja, zec, lisica, jazavac i razne vrste ptica. Od domaćih životinja najviše se uzgajaju: ovce, goveda, nešto manje konji, koze, svinje i perad.

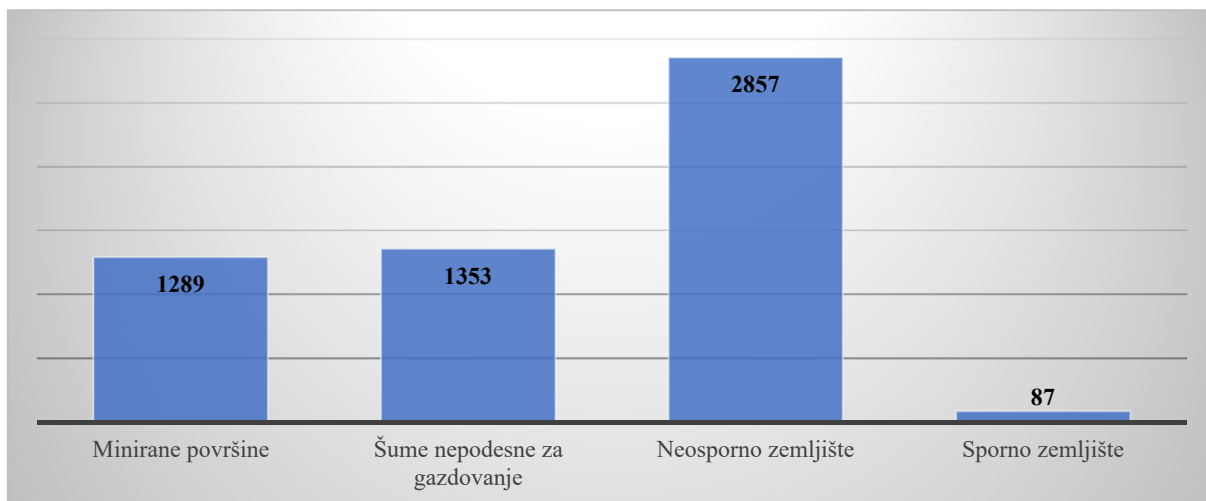
2.3.4. Šume

U vegetacijskom pogledu ovaj prostor pripada srednjoevropskoj provinciji, koja se prostire u sjevernom dijelu Bosne. Na ovom području velik procenat zemljišta je pod šumama, oko 40 %. Šume i šumska zemljišta kao dobro od općeg interesa podliježu planskom upravljanju što je u skladu sa privrednim razvojem šireg područja. Površinom šuma, koje se prostiru na području općine Sapna, prije rata gazdovalo je Šumsko gazdinstvo „Vlaseničko“ u okviru jedne privredne jedinice „Sapna Lokanjska rijeka“. Nakon završetka rata i stupanjem na snagu Zakona o federalnim jedinicama 1996. godine kao i Zakona o konstituiranju novih općina Federacije BiH i izmjeni područja općina podijeljenih međuentiteskom i međukantonalnom linijom jedan dio šumskog privrednog područja pripojen je Republici Srpskoj i Distriktu Brčko.

Gazdovanje državnim šumama na području općine Sapna vrši JP „Šume TK“ d.d. Kladanj, Šumsko gazdinstvo „Vlaseničko“, Šumarija „Jelica“ Sapna, ŠG „Majevičko“ i ŠG „Sprečko“. Za gazdovanje šumama urađena je šumsko-gospodarska osnova pomoću koje se pravilno i planski vrši gospodarenje šumom. Površina šuma na području općine Sapna iznosi 2944,70 ha. Najviše su zastupljenije lišćarske vrste drveća, dok su četinarske vrste zastupljenije u nešto manjem obimu. Najzastupljenija vrsta drveta je bukva, dok su ostale vrste u prmjese sa ovom vrstom. Zastupljene su još mnoge vrste kao: hrastovi kitnjak i lužnjak, cer, grab, javor, joha, breza i dr. Veći dio šuma na području Sapne čine visoke šume 925,70 ha, zatim izdanačke šume 445,10 ha, šumske kulture (četinarske vrste drveta: jela, smrča, bijeli i crni bor) 116,4 ha, goleti i šibljiaci 16,50 ha. Posebno opterećenje šumskih površina na području Sapne predstavljaju minirane površine (1289,20 ha) kao posljedica proteklog rata. Prisutnost minskih polja na ovom području predstavlja stalnu opasnost koju treba imati na umu. Ucertavanje minskih polja na osnovne karte izvršeno je na osnovu podataka MAC-a kao i po saznanjima pri neposrednom prikupljanju elemenata na terenu.

Na području općine Sapna stanje šumskog zemljišta je sljedeće: minirane površine zahvataju površinu od oko 1289 ha, šume nepodesne za gazdovanje oko 1353 ha, neosporno zemljište oko 2857 ha i sporno zemljište oko 87 ha (Slika 1.).

Donošenjem šumsko-gospodarske osnove veći dio površina šuma, koji je posječen u toku ratnih dejstava ili uništen u požarima, pošumljava se četinarskim vrstama drveća (smrča, jela, bijeli i crni bor).

Slika 1. – Stanje šumskog zemljišta na području općine Sapna

2.4. Demografske karakteristike

2.4.1. Demografska slika općine Sapna

Prema zvaničnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine u Bosni i Hercegovini u općini Sapna živi 11.178⁴ stanovnika, što je smanjenje stanovništva u odnosu na posljednju procjenu, odnosno posljednji popis stanovništva. Po podacima navedenog popisa gustina naseljenosti stanovništva u općini Sapna iznosi 91,4 st/km².

Broj stanovnika na području općine Sapna kontinuirano se povećavao osim u periodu rata kada se broj stanovnika kratkoročno smanjuje. S obzirom na to da općina Sapna nije bila posebna administrativna jedinica u navedenom periodu, napravljena je procjena broja stanovnika za današnje područje općine Sapna. Broj stanovnika se u posljednjoj deceniji smanjuje zbog većeg broja migracija i smanjenog prirodnog priraštaja.

2.4.1.1. Socioekonomski pokazatelji⁵

NAZIV	Prihod od poreza na dohodak 2019.	Stepen zaposlenosti 2019.	Kretanje stanovništva 2013. - 2019.	Učešće starog stanovništva 2019.	Stepen obrzovanja radne snage 2019.	Index 2019.	Rang	Grupa
Sapna	0,09	0,16	0,71	1,18	0,18	0,41	77	V

Tabela 1. - Nivo razvijenosti općine Sapna po JLS u FBiH 2019.

⁴ www.statistika.ba

⁵ Federalni zavod za programiranje razvoja, *Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2019.*

U skladu sa Tabelom 1. u V grupu (izrazito nerazvijene općine) spadaju: Vareš, Foča, Ključ, Domaljevac-Šamac, Bužim, Ravno, Glamoč, Drvar, Teočak, Čelić, Pale, Sapna, Bosansko Grahovo, Dobretići.

Kada se posmatra nivo razvijenosti cijele FBiH evidentno je da je općina Sapna kontinuirano u poslijeratnom periodu bila u grupi izrazito nerazvijenih općina i nažalost u toj grupi iza općine Sapna samo su Dobretići i Bosansko Grahovo.

Općina Sapna	Broj naseljenih mjesta	Površina općine u km ²	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Gustina naseljenosti
	13	118,00	10.640	90,2

Tabela 2. - Gustina naseljenosti općine Sapna

Gustina naseljenosti izražena je na osnovu procjene stanovništva sredinom 2019. godine u odnosu na zvanični popis iz 2013. godine.

Općina Sapna	Ukupno	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ne izjašnjava se	Ostali	Nepoznato
	11.178	10.827	3	234	10	93	11

Tabela 3. - Nacionalna struktura stanovništva po popisu iz 2013. godine

Općina Sapna	Po popisu 1991.	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Odsutno stanovništvo	Kolona 4/2	Kolona 5/Ø FBiH
	13.609	10.640	-2.969	-21,8	105,9

Tabela 4. - Stanovništvo općine Sapna.

U Tabeli 4. prikazan je odnos odsutnog stanovništva i stanovništva prema popisu iz 1991. godine (podaci iz saopćenja Federalnog zavoda za statistiku broj 14.2.1.)

Općina Sapna	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Radno sposobno stanovništvo	Procenat radno sposobnog stanovništva
	10.640	7.869	74,0

Tabela 5. - Radno sposobno stanovništvo (15. - 64. godine), 2019. godina

Statistički podaci pokazuju da je udio radno sposobnog stanovništva na prostoru općine Sapna izuzetno povoljan i da on iznosi čak 74 %. Međutim, migracije koje su zadesile ovaj prostor dovele su ovaj podatak u pitanje, jer je najviše migriralo upravo radno sposobno stanovništvo.

Općina Sapna	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Živorodeni	Umrli	Umrli dojenčand	Broj zaključenih brakova	Broj razvedenih brakova
		Ø 2019	Ø 2019	Ø 2019	Ø 2019	Ø 2019
	10.640	60	82	0	63	3

Tabela 6. - Prirodni priraštaj u općini Sapna u 2019. godini

Iako je općina Sapna po nivou ekonomske razvijenosti svrstana u V grupu sa visokim stepenom nerazvijenosti, kada uporedimo prirodni priraštaj u FBiH, dobro je da općina Sapna ima bolji prirodni priraštaj od općina koje su svrstane u V grupu pa čak i od pojedinih općina koje su ekonomski stabilnije, a prirodni priraštaj im je lošiji.

Općina Sapna	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Broj zaposlenih	Radno sposobno stanovništvo	Radna snaga	Stope	
		Ø 2019			Zaposlenost %	Aktivnosti %
		10.640	610	7.869	2.580	7,8

Tabela 7. - Stepen zaposlenosti u općini Sapna u 2019. godini

U Tabeli 7. podaci su preuzeti iz Porezne uprave FBiH. Stepen zaposlenosti izračunat je u odnosu na radno sposobno stanovništvo, a aktivnosti prema ILO metodologiji pokazuju aktivnosti radne snage na tržištu rada.

Općina Sapna	Nezaposleni	Broj zaposlenih	Radna snaga	Stepen nezaposlenosti u %
	Ø 2019			
		1.970	610	2.580

Tabela 8. - Stepen nezaposlenosti u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	Svega		VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
	XII 2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019
		1.949	1.970	54	1	391	0	0	352	0

Tabela 9. - Nezaposlenost po stepenu stručnog obrazovanja u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA								
	SVEGA	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019	Ø2019
	1.171	30	1	259	0	0	112	0	769

Tabela 10. - Nezaposlene žene prema stepenu stručnog obrazovanja

Općina Sapna	Prosječna neto plata		FBiH = 100
	Ø2019		
	914		98

Tabela 11. - Prosječna neto plata u općini Sapna u 2019. godini

Podatak o prosječnoj neto plati na prostoru općine Sapna statistički izgleda izuzetno visok. Međutim, važno je napomenuti da je u odnosu na broj radno sposobnog stanovništva mali broj 7,8 % zaposlenih i da je velik broj zaposlenih u javnim institucijama.

Općina Sapna	Starosne		Invalidske		Porodične		Penzioneri	Iznos penzija
	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos		
	276	93.278	147	38.612	365	109.240		

Tabela 12. - Broj penzionera i vrste penzija u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	Broj zaposlenih na 1 penzionera	Ukupna prosječna penzija u KM	Prosječna starosna penzija u KM	Prosječna invalidska penzija u KM	Prosječna porodična penzija u KM
	0,8	306,00	337,96	262,67	299,29

Tabela 13. - Prosječne penzije u općini Sapna u 2019. godini

Iznos penzija u općini Sapna dijametralan je između penzija iz zemalja Zapadne Europe i penzija iz Srbije tako da se ne može biti zadovoljno prosječnom penzijom koju je statistika pokazala iako je ona najniža u cijeloj Federaciji (iza općine Sapna je samo Bosansko Grahovo i Glamoč). Penzije iz Srbije veoma su niske, a udio tih penzija u ukupnom broju penzionera je visok. Posebno je važno istaći broj zaposlenih 0,8 na jednog penzionera.

Općina Sapna	Izvoz u KM	Učešće u izvozu u %	UVOZ U KM	Učešće u uvozu u %	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Saldo robne razmjene u KM
	I-XII 2019	2019	I-XII 2019	2019		
	6.210	0,00	378.513	0,00		

Tabela 14. - Vanjskotrgovinska razmjena u općini Sapna u 2019. godini

Tabela 14. pokazuje da općina Sapna nema značajan izvoz, dakle ništa ne proizvodi za inostranstvo, a da s obzirom na socioekonomsko stanje ima značajan uvoz.

Općina Sapna	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Prihodi u KM	Prihodi (po glavi stanovnika) u KM	Prihodi po glavi stanovnika u KM FBiH = 100
		10.640	413.721	39

Tabela 15. - Poreski prihodi u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	UKUPNO	Obradiva površina					Pašnjaci	Ribnjaci	Trstici i bare
		SVEGA	Oranice i bašče	Voćnjaci	Vinogradi	Livade			
	5.157	4.237	3.479	491	0	267	920	0	0

Tabela 16. - Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja u 2019. godini

Općina Sapna	ORANICE, BAŠČE I VRTOVI (u ha)					
	Ukupno obradivo	Obradeno	Ostalo na oranicama	U gari ¹	Neobrađene oranice i bašče	Procenat neobrađenog zemljišta
	3.480	938	12	750	1.735	49,9

Tabela 17. - Oranice, bašče i vrtovi u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	Površina u ha	Drvena masa u hiljadama m ³	Drvena masa po ha/m ³
	7.000	637	91

Tabela 18. - Šumsko zemljište u općini Sapna u 2019. godini

Općina Sapna	Stanovništvo (procjena sredinom 2019. godine)	Broj ljekara	Broj stomatologa	Broj bolesničkih postelja	Broj stanovnika		
					Na 1 ljekara	Na 1 stomatologa	Na 1 bolesničku postelju
	10.640	10	0	0	1064	0	0

Tabela 19. - Stanje u oblasti zdravstva

2.5. Ekonomija općine Sapna

Osnovni pokazatelji ekonomskog stanja općine Sapna u posljednjih nekoliko godina posmatrani su na osnovu:

- Broja registriranih pravnih lica i njihove strukture po vrstama djelatnosti;
- Broja registriranih samostalnih poduzetnika i njihove strukture po vrstama djelatnosti;
- Analize stanja zaposlenosti na području općine Sapna;
- Analize podataka vanjskotrgovinske razmjene na području općine Sapna;
- Prosječne neto plate u općini Sapna; i
- Analize stanja u poljoprivrednoj djelatnosti.

2.5.1. Broj registriranih pravnih lica

Na području općine Sapna prema prikupljenim podacima registrirano je 106 pravnih lica i 48 registriranih poslovnih jedinica pravnog lica.

Od ukupnog broja registriranih pravnih lica i poslovnih jedinica pravnog lica njih 81 je registrirano za obavljanje privredne djelatnosti, a 73 se odnosi na djelatnosti: javne uprave, javnih ustanova, udruženja, vjerskih i političkih organizacija, humanitarnih organizacija i djelatnosti kockanja i klađenja.

Djelatnost pravnih lica i dijelova pravnih lica	Broj subjekata	Broj zaposlenih
Proizvodnja	17	69
Trgovina	30	64
Usluge	34	98
Javna uprava	15	41
Javna ustanova	8	181
Udruženje	38	1
Djelatnost političkih organizacija	5	0
Djelatnost vjerskih organizacija	1	27
Djelatnost humanitarnih organizacija	1	1
Djelatnost kockanja i klađenja	5	14
U K U P N O	154	496

Tabela 20. - Broj pravnih lica i zaposlenih po vrstama djelatnosti na području općine Sapna

2.5.2. Broj registriranih samostalnih poduzetnika, njihova struktura po vrstama djelatnosti i broj zaposlenih po vrstama djelatnosti

Prema podacima Poreske uprave Federacije BiH na području općine Sapna na početku 2021. godine privrednu djelatnost obavlja 96 samostalnih poduzetnika i 2 samostalna poduzetnika - izdvojeni dio.

Od ukupnog broja registriranih poduzetnika proizvodnu djelatnost obavlja njih 30, trgovinsku 17, a 51 poduzetnik obavlja uslužnu djelatnost.

U obrtničkoj djelatnosti na početku 2021. godine zaposleno je ukupno 120 radnika. Klasificirano prema djelatnosti registriranih poduzetnika najveći broj zaposlenih osoba je u oblasti uslužnih djelatnosti 51,66 %, u oblasti proizvodnje 30 % i trgovinske djelatnosti 18,34%.

U odnosu na 2014. godinu zabilježen je porast poduzetničke djelatnosti, tako da je broj registriranih samostalnih poduzetnika povećan za 28 u odnosu na 2014. godinu.

Djelatnost - samostalni poduzetnici	Broj subjekata	Broj zaposlenih
Proizvodnja	30	36
Trgovina	17	22
Usluge	51	62
U K U P N O	98	120

Tabela 21. - Broj samostalnih poduzetnika i zaposlenih po vrstama djelatnosti

2.5.3. Stanje zaposlenosti na području općine Sapna po vrstama djelatnosti

Na području općine Sapna prema zvaničnim podacima Poreske uprave Federacije BiH na početku 2021. godine zaposleno je ukupno 616 lica. Od tog broja u proizvodnoj djelatnosti zaposleno je 105 osoba, tj, 17 % od ukupnog broja zaposlenih, zatim u trgovinskoj djelatnosti 86 ili 14 %, u uslužnoj djelatnosti zaposleno je ukupno 160 osoba, tj. 26 % i najviše u javnom sektoru i ostalim djelatnostima 265 osoba ili 43 % u odnosu na ukupan broj zaposlenih.

Na osnovu navedenih podataka evidentno je da se najveći broj zaposlenih odnosi na javni sektor i ostale djelatnosti, što je jedan od pokazatelja lošeg stanja privredne aktivnosti na području općina Sapna.

VRSTA DJELATNOSTI	Broj zaposlenih	Struktura %
Proizvodnja	105	17 %
Trgovina	86	14 %
Usluge	160	26 %
Javni sektor i ostale djelatnosti	265	43 %
UKUPNO	616	

Tabela 22. - Broj i struktura zaposlenih po vrstama djelatnosti na području općine Sapna

U odnosu na 2014. godinu povećan je broj zaposlenih osoba za 28, tj. došlo je do povećanja zaposlenosti za 4,5 %. U odnosu na 2014. godinu smanjena je diskrepancija zaposlenosti između javnog sektora i privrede.

Na području općine Sapna u 2014. godini bilo je zaposleno 588 osoba. Od tog broja u javnom sektoru i ostalim aktivnostima bilo je zaposleno 317 radnika ili 53,91 %, dok je u privrednoj djelatnosti bio zaposlen 271 radnik odnosno 46,09 %.

Na početku 2021. godine na području općine Sapna zaposleno je ukupno 616 radnika. U javnom sektoru i ostalim djelatnostima zaposleno je 265 osoba ili 43 % i 351 radnik ili 57 % u privrednoj djelatnosti.

2.5.4. Analiza stanja uvoza i izvoza na području općine Sapna

Prema zvaničnim podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja u FBiH u općini Sapna je tokom 2019. godine uvezeno i izvezeno robe i usluga u vrijednosti od 384.722,00 KM. Vrijednost uvezene robe i usluga je bila je 378. 513,00 KM, a izvezeno je robe u visini od 6.210,00 KM. Prema raspoloživim podacima vidljiva je slaba pokrivenost uvoza izvozom. To je opća slika ekonomije BiH, koja je u još slabijem izdanju naglašena na području općine Sapna.

U odnosu na 2014. godinu u 2019. godini došlo je do smanjenja vrijednosti uvoza i izvoza za 698.278,00 KM ili smanjenje za 64,47 %.

Ovakvi pokazatelji stvarnog stanja ekonomije na području općine Sapna posljedica su slabo razvijene proizvodne djelatnosti koja bi većim dijelom bila izvozno orijentirana. Općina Sapna ima određene resurse koji bi se mogli staviti u funkciju razvoja, ali zbog zakonskih barijera onemogućeno je njihovo iskorištavanje od strane lokalne zajednice. Loše stanje vanjskotrgovinske razmjene, a i same privredne razvijenosti vidljivo je iz Tabele 23., gdje općina Sapna spada u red nižerangiranih općina kad je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena.

OPĆINA	IZVOZ u KM	UVOZ u KM	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Saldo robne razmjene u KM
Banovići	15.137.087	12.322.007	122,85	2.815.080
Čelić	4.168.163	6.431.305	64,81	-2.263.142
Doboj Istok	14.196.739	27.614.534	51,41	-13.419.795
Gračanica	226.534.013	212.310.040	106,70	14.223.973
Gradačac	367.163.722	350.751.077	104,68	16.412.646
Kalesija	59.752.340	56.315.624	106,10	3.437.216
Kladanj	20.150.703	9.916.177	203,21	10.234.526
Lukavac	631.274.380	536.225.291	117,74	95.149.089
Sapna	6.210	378.513	1,64	-372.303
Srebrenik	67.995.654	98.409.995	69,09	-30.414.341
Teočak	148.056	38.889	380,71	109.167
Tuzla	163.901.138	481.729.751	34,02	-317.828.612
Živinice	221.263.959	349.872.595	63,24	-128.608.636

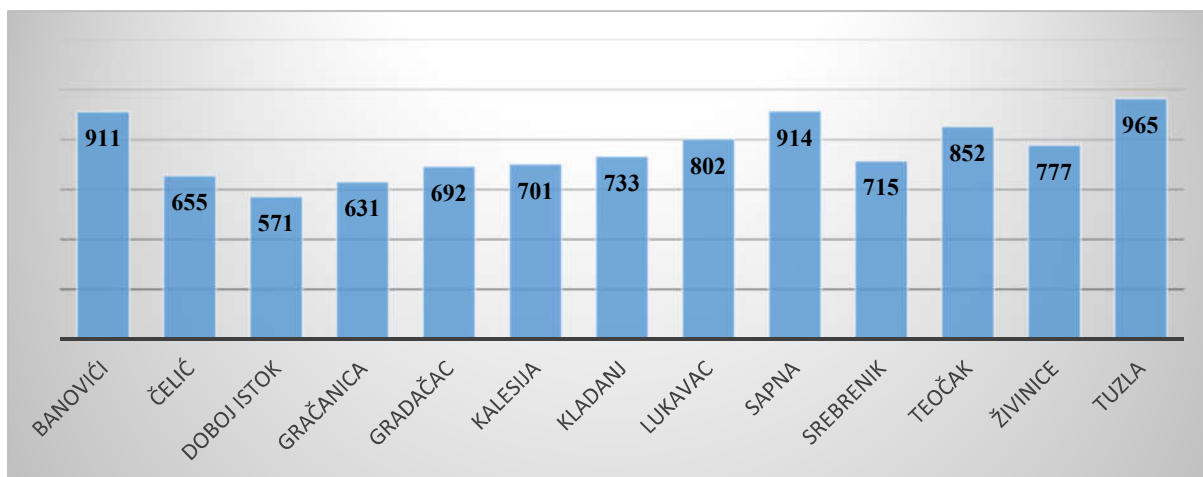
Tabela 23. - Vanjskotrgovinska razmjena po općinama Tuzlanskog kantona u 2019. godini

2.5.5. Podatak o prosječnoj isplaćenoj neto plati na području općine Sapna

Prosječna isplaćena neto plata na području općine Sapna u 2019. godini iznosila je 914,00 KM što je 98,92 % prosječne neto plate isplaćene u FBiH u 2019. godini.

U odnosu na prethodni period evidentan je konstantan rast prosječne neto plate na području općine Sapna. Tako je u 2015. godini prosječna neto plata iznosila 775,00 KM, u 2016. godini 776,00 KM, u 2017. godini 815,00 KM, u 2018. godini 860,00 KM i 2019. godini 914,00 KM.

Visoku prosječnu neto platu isplaćenu na području općine Sapna kao pokazatelja razvoja treba uzeti sa rezervom s obzirom da je najveći broj zaposlenih u javnom sektoru gdje su plate znatno veće u odnosu na plate zaposlenika u privrednoj djelatnosti. U poređenju sa prosječnim neto platama u drugim općinama u Tuzlanskom kantonu iz grafikona se vidi da je općina Sapna na drugom mjestu po isplaćenoj neto plati u Tuzlanskom kantonu, odmah iza grada Tuzle. Također, i ovaj uporedni podatak ne može se uzeti kao relevantan za ocjenu stepena razvijenosti općine Sapna s obzirom da preovladava broj zaposlenih u javnom sektoru gdje su i plate znatno veće u odnosu na zaposlenike u privrednoj djelatnosti.

Slika 2. - Pregled plata po općinama Tuzlanskog kantona u 2019. godini

2.6. Registar poljoprivrednih gazdinstava (RPG)

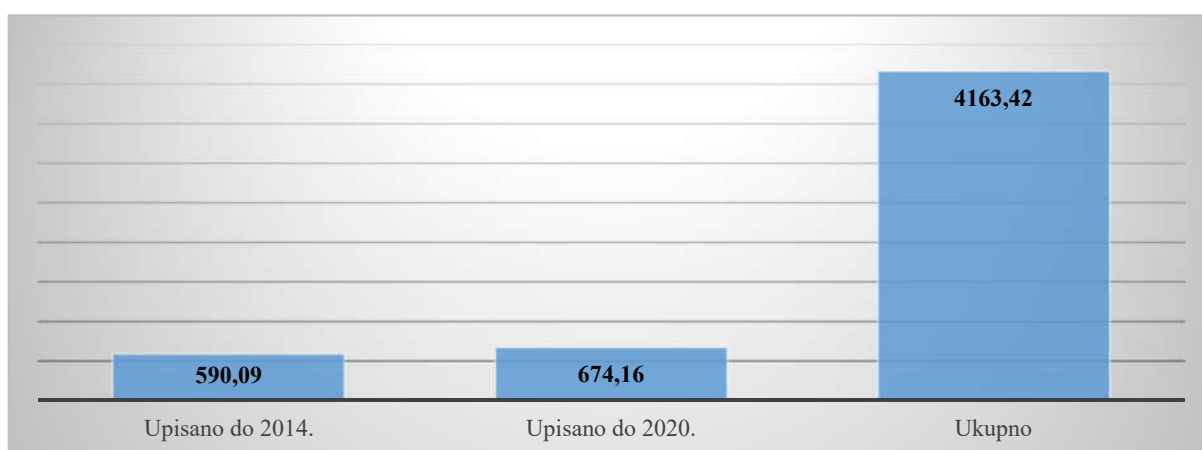
2.6.1. Broj poljoprivrednih gazdinstava

Na području općine Sapna registrirano je 598 poljoprivrednih gazdinstava. Od ukupnog broja 579 gazdinstava registrirano je kao porodična poljoprivredna gazdinstva (PPG) kao i 17 poljoprivrednih djelatnosti - obrta (mješovita poljoprivredna proizvodnja) i dva privredna društva što čini 19 (PG-PS). Ova gazdinstva baveći se proizvodnjom biljnih i animalnih proizvoda na vlastitim gazdinstvima ostvaruju dohodak prodajom primarnih proizvoda putem otkupljivača odnosno programa podsticajnih mjera u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Ukupan broj registriranih poljoprivrednih gazdinstava je 598 upisanih u 9 naseljenih mjesta na području općine Sapna (Baljkovica, Goduš, Kraljevići, Međeđa, Nezuk, Rastošnica, Sapna, Vitinica i Zaseok) što se vidi u Tabeli 24.

Naselje	Ukupan broj PG 2014.	Ukupan broj PG 2020.	Broj PPG 2020.	Broj PG-PS 2020.
Baljkovica	10	11	11	0
Goduš	49	59	58	1
Kraljevići	57	64	64	0
Međeđa	85	98	97	1
Nezuk	39	50	50	0
Rastošnica	10	13	13	0
Sapna	59	80	76	4
Vitinica	148	171	160	11
Zaseok	40	52	50	2
Ukupno	497	598	579	19

Tabela 24. - Ukupan broj registriranih poljoprivrednih gazdinstava prema tipu registracije u 2014. i 2020. godini po naseljima (PPG i PG-PS)⁶

2.6.2. Poljoprivredno zemljište

Slika 3. - Površina poljoprivrednog zemljišta upisanog u RPG 2014. i 2020. godine te ukupnog poljoprivrednog zemljišta u ha

⁶ Služba za privredu, Budžet i finansije Općine Sapna

Od ukupno raspoloživog poljoprivrednog zemljišta na prostoru općine Sapna (4163,42 ha), u Registar poljoprivrednih gazdinstava do 2020. godine upisano je 674,16 ha, odnosno 16,19 % istog, dok je do 2014. godine površina istog iznosila 590,09 ha odnosno 14,17 %.

Prema ukupno raspoloživom poljoprivrednom zemljištu (4163,42 ha) u RPG je do 2020. godine upisano 674,16 ha odnosno 16,19 % istog. Gledajući ukupno poljoprivredno zemljište i poljoprivredno zemljište upisano u RPG, 3489,26 ha istog nije upisano u RPG. Razlozi neupisanog poljoprivrednog zemljišta u RPG su različiti - neriješeni imovinsko-pravni odnosi, nedovršeni ostavinski postupci, neobavljanja poljoprivredne djelatnosti od strane posjednika, koji se poljoprivrednom proizvodnjom bave ekstenzivno i sl.

2.6.3. Broj poljoprivrednih gazdinstava i površina posjeda

Usitnjeni posjedi jedan su od ograničavajućih faktora intenziviranja poljoprivredne proizvodnje na prostoru općine Sapna. Poredeći ukupan broj registriranih PG (598), sa brojem gazdinstava čiji je posjed 0-1 ha (380) odnosno gazdinstava posjeda površine 1-3 ha (185), vidljivo je da ista čine 94,48 % ukupnog broja registriranih, te da koriste oko 416 ha poljoprivrednog zemljišta upisanog u RPG. Broj PG sa posjedom poljoprivrednog zemljišta 3-5 ha je 27 (ukupno korištena površina 115,82 ha), 5-10 ha 5 (ukupna korištena površina 31,35 ha) te jedno poljoprivredno gazdinstvo sa preko 10 ha korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Kada se sagledaju korišteni posjedi poljoprivrednog zemljišta u RPG, najviše je onih sa površinom posjeda 0-1 ha (380), a prosječna površina istog iznosi oko 0,42 ha. Drugu grupu čine PG sa površinom posjeda 1-3 ha (185), a prosječna korištena površina istih iznosi 1,92 ha. Treća, odnosno četvrta i peta grupa su PG koja koriste poljoprivredne posjede 3-5 ha (27) prosječne korištene površine 4,28 ha, 5-10 ha (5) prosječne korištene površine 6,27 ha i jedno gazdinstvo koje koristi 10,78 ha poljoprivrednog zemljišta.

Naselje	Ukupan broj PG	Ukupna površina PG (ha)	Broj 0-1	Površina 0-1	Broj 1-3	Površina 1-3	Broj 3-5	Površina 3-5	Broj 5-10	Površina 5-10	Broj 10-50	Površina 10-50
Baljkovica	11	5,5199	10	1,7358	1	3,7841	0	0,0000	0	0,0000	0	0,0000
Goduš	59	71,5430	32	13,8927	25	45,9952	2	11,6551	0	0,0000	0	0,0000
Kraljevići	64	79,4710	39	14,4730	20	43,0544	4	13,6581	1	8,2855	0	0,0000
Međeđa	98	116,5783	60	25,6660	32	57,9865	4	22,5693	2	10,3565	0	0,0000
Nezuk	50	55,1208	33	14,3278	16	37,1403	1	3,6527	0	0,0000	0	0,0000
Rastošnica	13	45,4724	1	0,6355	6	9,6626	4	16,7320	1	7,6590	1	10,7833
Sapna	80	90,3071	52	23,0169	21	37,5411	6	24,6932	1	5,0559	0	0,0000
Vitinica	171	169,4241	114	49,6605	51	96,9008	6	22,8628	0	0,0000	0	0,0000
Zaseok	52	40,7276	39	16,8149	13	23,9127	0	0,0000	0	0,0000	0	0,0000
UKUPNO	598	674,1642	380	160,2231	185	355,9777	27	115,8232	5	31,3569	1	10,7833

Tabela 25. - Broj registriranih PG po naseljima i veličini posjeda⁷

⁷ Služba za privredu, Budžet i finansije Općina Sapna

2.6.4. Uzgoj poljoprivrednih kultura prema upisanom načinu korištenja u RPG

Ukupno poljoprivredno zemljište upisano u RPG u ha	Poljoprivredne kulture - površina u hektarima – 2020. godina					
	Žitarice	Industrijsko bilje	Krmno bilje	Povrće	Voće	Neprijavljeno zemljište
674,1642	34,1064	0	170,5751	4,1807	24,9600	440,342

Tabela 26. - Ukupno upisano poljoprivredno zemljište u RPG i način korištenja u 2020. godini⁸

Broj PG koji su ažurirali podatke u RPG za 2020. godinu iznosio je 218, za 2019. godinu 162, za 2018. godinu 243, za 2017. godinu 233, za 2016. godinu 265, za 2015. godinu 238. Zavisno od iznosa novčane podrške za poljoprivrednu proizvodnju broj ažuriranih podataka za navedenu godinu se mijenjao i nije konstantan.

Poljoprivredne kulture koje su ažurirane za 2020. godinu prikazane su u Tabeli 26., gdje je vidljivo da su površine zasijane/zasađene pod: žitaricama (postrna žita i merkantilni kukuruz) 31,1064 ha, krmnim biljem (DTS, livade i kukuruz za silažu) 170,5751 ha, povrćem 4,1807 ha, voćem (u prvom redu šljiva) 24,96 ha, dok industrijskim biljem nema zasijanih površina. Neprijavljeno poljoprivredno zemljište u 2020. godini, a koje je uneseno u Registar sa pravom korištenja iznosi 440,342 ha.

2.6.5. Brojno stanje stoke

Brojno stanje stoke, upisano u RPG iznosilo je 835 krupih grla (goveda) u 2014. godini, dok je taj broj u 2020. godini smanjen na 769 grla, a što je prikazano u Tabeli 27.

Godina	Vrsta stoke	Baljkovica	Goduš	Kraljevići	Međeđa	Nezuk	Rastošnica	Sapna	Vitnica	Zaseok	Ukupno
2014.	Goveda	21	123	72	177	39	7	98	259	39	835
2020.	Goveda	11	84	67	139	87	0	47	285	49	769

Tabela 27. - Brojno stanje krupne stoke (goveda) u 2014. i 2020. godini⁹

Brojno stanje ovaca u 2014. godini (Tabela 28.) upisanih 2014. godine iznosilo je 4758 grla ovaca, dok je taj broj u 2020. godini povećan za 740 i u 2020. godini iznosi 5498 grla. Ostalo brojno stanje stoke - koze, konji, svinje, živina zanemarljiv je za prihodovnu stranu domaćinstva, osim pčela, odnosno broja pčelinjih zajednica upisanih RPG i isti iznosi 866 društava, za što pogoduju vremenski i klimatski uslovi odnosno bogat i raznolik sadržaj biljnih vrsta.

Godina	Vrsta stoke	Baljkovica	Goduš	Kraljevići	Međeđa	Nezuk	Rastošnica	Sapna	Vitnica	Zaseok	Ukupno
2014.	Ovce	8	106	9	1975	819	321	403	832	285	4758
2020.	Ovce	0	372	3	1662	1025	501	215	1450	270	5498

⁸ Služba za privredu, Budžet i finansije Općina Sapna

⁹ Služba za privredu, Budžet i finansije Općina Sapna

2020.	Pčele	0	115	76	216	34	83	120	196	26	866
-------	-------	---	-----	----	-----	----	----	-----	-----	----	-----

Tabela 28. - Brojno stanje sitne stoke (ovaca) i pčela u 2014. i 2020. godini¹⁰

2.6.6. Broj registriranih osoba u Registru poljoprivrednih gazdinstava

Ukupan broj upisanih osoba u RPG u 2014. godini (Tabela 29.) iznosio je 737 muških i 704 ženske osobe, dok taj broj u 2020. godini iznosi 840 muških i 763 ženske osobe. Poljoprivreda je u 2020. godini isključiva djelatnost za 289 muških i 531 žensku osobu, pretežna djelatnost (više od 50 % radnog vremena) za 89 muških i 52 ženske osobe, dok je poljoprivreda dodana djelatnost (manje od 50 % radnog vremena) za 316 muških i 52 ženske osobe. Broj penzionera i osoba starijih od 65 godina upisanih u RPG u 2014. godini je 136 muških i 52 ženske osobe, dok je taj broj u 2020. godini 146 muških i 52 ženske osobe, što daje sliku i o socijalnom statusu starijih osoba da isti prihode ostvaruju od poljoprivredne proizvodnje.

Naselje		Ukupan broj registriranih osoba		Broj osoba - poljoprivreda isključiva djelatnost		Broj osoba - poljoprivreda pretežna djelatnost		Broj osoba - poljoprivreda dodatna djelatnost		Broj osoba - penzioneri i stariji od 65 godina	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Baljkovica	2020	15	11	7	6	1	2	5	2	2	2
	2014	14	10	7	7	1	1	4	1	2	1
Goduš	2020	80	73	24	50	10	4	31	4	15	4
	2014	72	73	26	55	9	4	22	4	15	4
Kraljevići	2020	99	89	25	59	13	8	40	8	21	8
	2014	83	82	25	58	9	6	31	6	18	6
Međeđa	2020	142	133	58	101	12	10	59	10	13	10
	2014	124	119	53	98	9	10	48	10	14	10
Nezuk	2020	68	67	24	47	8	0	21	0	15	0
	2014	57	53	27	45	7	1	11	1	12	1
Rastošnica	2020	13	5	8	2	0	1	2	1	3	1
	2014	10	5	6	2	0	1	1	1	3	1
Sapna	2020	108	90	29	55	11	6	43	6	25	6
	2014	89	83	29	57	7	5	30	5	23	5
Vitinica	2020	248	232	85	166	31	17	90	17	42	17
	2014	229	222	91	170	28	15	70	15	40	15
Zaseok	2020	67	63	29	45	3	4	25	4	10	4
	2014	59	57	31	47	4	2	15	2	9	2
Ukupno 2020.		840	763	289	531	89	52	316	52	146	52
Ukupno 2014.		737	704	295	539	74	45	232	45	136	45

Tabela 29. - Broj članova po naseljenim mjestima, spolu i stepenu bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom 2014. i 2020. godine¹¹

¹⁰ Služba za privredu, Budžet i finansije Općina Sapna

¹¹ Služba za privredu, Budžet i finansije Općina Sapna

2.6.7. Zone proizvodne sposobnosti i način korištenja zemljišta

Pod zoniranjem se podrazumijeva grupiranje bonitetnih kategorija zemljišta u jedinstvene cjeline koje se međusobno razlikuju ne samo prema proizvodnoj sposobnosti zemljišta, nego i uslovima proizvodnje i načina korištenja. Bonitetna karta sa aspekta korištenja zemljišta čini kartu zoniranja. Na području općine Sapna identificirane su tri agrozone.¹²

Prva agrozona zahvata površinu od 533,6 ha ili 4,4 % ukupne površine općine Sapna. Sa aspekta zemljišnih potencijala ova zona se smatra najvrednijim područjem općine Sapna. Predstavljena je III kategorijom i IVa i IVb bonitetnom podkategorijom. Prva agrozona zemljišta namijenjena je isključivo za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

Druga agrozona zahvata površinu od 2.663,6 ha ili 21,8 % ukupne površine općine Sapna. U ovu zonu grupirana su zemljišta osrednjih potencijala, koja posjeduju ograničenja i uglavnom su manje prikladna za kultiviranje, tako da se manje koriste kao oranična tla, a pretežno se koriste kao livade i voćnjaci. U okviru druge agrozone svrstana su zemljišta V i VI bonitetne kategorije. Druga agrozona zemljišta namijenjena je za poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

Treća agrozona zahvata površinu od svega 38,1 ha ili 0,3 % ukupne površine općine Sapna. U ovu zonu grupirana su zemljišta VII bonitetne kategorije. Sa aspekta zemljišnih potencijala ona predstavljaju najslabije područje općine Sapna. Ova zona zemljišta namijenjena je za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

Četvrta zona je zona šuma, dok je peta zona urbani prostor i površine isključene iz sfere biljne proizvodnje.

2.7. Budžet Općine Sapna

Prihodovna strana Budžeta Općine Sapna, koja je izvršena u vremenskoj projekciji od 2017. do 2020. godine i plan u 2021. godini, prikazana je u narednoj tabeli:

	OSTVARENJE / KM				PLAN / KM
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Sredstva iz prethodne godine	0,00	0,00	0,00	247.696,38	441.223,00
Prihodi od poreza	1.413.726,00	1.622.065,00	1.781.731,00	1.539,085,14	1.533.309,00
Neporeski prihodi	405.756,00	408.154,00	428.188,00	343.835,58	470.200,00
Potpore (t.transferi i donacije)	625.260,00	1.565.995,00	1.113.471,00	1.384.569,00	1.198.730,00
Kapitalni transferi	0,00	10.000,00	56.764,00	0,00	0,00
Primici	8.172,00	139.300,00	108.672,00	443.102,30	200.000,00
UKUPNO	2.452.914,00	3.745.514,00	3.488.826,00	3.958.289,00	3.843.462,00

Tabela 30. - Struktura prihoda i primitaka Općine Sapna za period 2017-2020. godina i plan za 2021. godinu¹³

¹² Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna; Poljoprivredno-prehrambeni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015.

¹³ Služba za privredu, Budžet i finansije Općine Sapna

Prihodi i primici Budžeta Općine Sapna u 2020. godini iznosili su 3.958.289,00 KM, što je za 38,03 % više nego u 2017. godini. Slijedi povećanje u narednim godinama tako da su za 5,37 % veći u odnosu na 2018. godinu, a 11,86 % veći nego u 2019. godini.

Uočava se da su prihodi od poreza i neporeski prihodi u periodu od 2017. do 2019. godine konstantno povećavani, da bi u 2020. godini blago stagnirali, iz razloga pojave virusa Covid 19, koji su osjetili svi nivoi vlasti u Bosni i Hercegovini. Porezni prihodi čine najveći udio prihoda Budžeta i to 57,63 % u 2017. godini, dok su u 2020. godini povećani na 1.539.085,14 KM i čine 38,88 % ukupnih prihoda te godine.

Neporezni prihodi u 2017. godini iznosili su 405.756,00 KM i povećavani su do 2020. godine kada su iznosili 343.835,58 KM kada je došlo do znatnog smanjenja ove vrste prihoda, svakako uzrokovano Covidom 19.

U ukupnoj strukturi prihoda Budžeta u 2020. godini, 1.539.085,14 ili 57,63 % su porezni prihodi, zatim 343.835,58 ili 8,68 % neporezni prihodi, 1.384.569,00 ili 34,97 % su tekući transferi i donacije (sredstva viših nivoa vlasti i mjesnih zajednica) i 443.102,30 KM ili 11,19 % su primici od kreditnog zaduženja i prodaje poslovnih prostora u sportskoj dvorani.

Porezne prihode sačinjavaju: porez na imovinu, porez na promet nepokretnosti, porez na dohodak i poseban porez na platu za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.

Kao što se vidi značajan dio poreznih prihoda realizira se putem viših nivoa vlasti. U pogledu prikupljanja potpora od viših nivoa vlasti Općina značajno utiče aplikacijama na javne pozive za dodjelu sredstava projektnog finansiranja. U okviru poreznih prihoda svakako najveće učešće imaju prihodi od indirektnih poreza. Dinamika kretanja prihoda od indirektnih poreza u posmatranom periodu također je u povećanju iz godine u godinu izuzev 2020. godine u kojoj su ovi prihodi neznatno manji u odnosu na prethodne godine, a razlog tome je kako je već navedeno posljedica virusa Covid 19 koji je imao negativan uticaj na ukupnu ekonomiju cijele zemlje pa tako i prihode te ekonomiju općine Sapna.

Grupnu neporeznih prihoda čine: prihodi od iznajmljivanja gradskog zemljišta, općinske takse i naknade te novčane kazne. U 2020. godini neporezni prihodi su iznosili 343.835,58 KM. Kako su neporezni prihodi vrsta koju Općina direktno ubira i njima upravlja, tako i njihova visina zavisi od efikasnosti ubiranja ove vrste prihoda, ali i od poduzetničkih aktivnosti osvarenih na prostoru općine Sapna u toku budžetske godine.

Potpورا, odnosno tekući transferi i donacije, zasebna su vrsta priliva sredstava koju osiguravaju viši nivoi vlasti i koji se namjenski troše, pravdaju i ne moraju se vraćati subjektu od kojeg su pristigli kada se utroše u namjenu za koju su osigurani. U strukturi ukupnih prihoda potpora u 2020. godini čine 34,97 % prihoda. Ova vrsta ubiranja sredstava također se iz godine u godinu povećava što je svakako rezultat uspješnog rada općinskog načelnika i službi za upravu.

RASHODI	OSTVARENJE RASHODA / KM				PLAN / KM
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Plate - opća uprava	847.751,00	872.202,00	897.046,00	999.482,00	1.048.368,00
Naknade zaposlenim - opća uprava	99.827,00	119.873,00	126.508,00	139.626,00	168.307,00
Izdaci za materijal i usluge	377.640,00	465.214,00	511.551,00	465.455,00	709.369,00
Naknade vijećnicima Općinskog vijeća	99.750,00	101.560,00	107.050,00	92.103,00	115.190,00
Potpورا drugim nivoima vlasti i mjesnim zajednicama	25.506,00	38.680,00	22.120,00	43.900,00	66.800,00
Potpورا pojedincima	131.105,00	153.529,00	198.544,00	126.971,00	210.125,00

Potporna neprofitnim organizacijama	83.282,00	114.188,00	125.488,00	130.075,30	112.125,00
Potporna javnim preduzećima i poduzetnicima	0,00	0,00	4.605,00	33.000,00	13.000,00
Potporna poljoprivredi	4.995,00	3.002,00	6.000,00	68.283,67	49.900,00
Kamata na uzeti kredit i sudske presude	17.569,00	6.768,00	18.567,00	500,02	14.300,00
Kapitalni izdaci i oprema	616.701,00	1.533.611,00	1.059.479,00	1.445.445,41	1.160.821,00
Otplata zajma	102.498,00	94.981,00	134.567,00	122.564,00	0,00

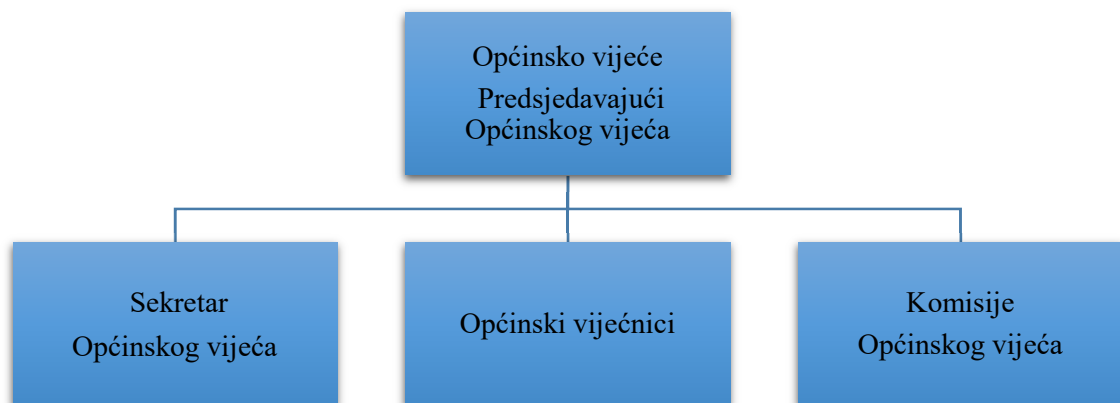
Tabela 31. - Struktura rashoda Općine Sapna za period 2017- 2020. godina i plan za 2021. godinu¹⁴

Kada su rashodi u pitanju, u periodu 2017-2020. godina, oni su kao što se vidi iz Tabele 31., iz godine u godinu povećavani po svim vrstama. Povećanje je teklo paralelno sa rastom prihoda u posmatranom periodu, u skladu sa pozitivnim propisima koji su u ovom periodu bili na snazi ili usklađivanju općinskih propisa sa federalnim zakonima i zakonima Tuzlanskog kantona. U budžetskim rashodima svakako značajan udio pripada Javnoj ustanovi Centar za socijalni rad, pa je pregled rashoda za plate i naknade zaposlenim u Centru prikazan u Tabeli 32., dok su troškovi za materijal i usluge Centra prikazani zbirno zajedno sa troškovima opće uprave.

JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD SAPNA	OSTVARENJE RASHODA / KM				PLAN / KM
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Plate zaposlenim u JU Centar za socijalni rad	85.657,00	87.546,00	123.635,00	117.049,00	106.518,00
Naknade zaposlenim u JU Centar za socijalni rad	9.113,00	9.745,00	13.038,00	12.788,00	18.560,00

Tabela 32. - Struktura rashoda JU Centar za socijalni rad u periodu 2017-2020. godina i plan za 2021. godinu¹⁵

2.8. Analiza stanja općinske uprave

Slika 4. – Struktura Općinskog vijeća

¹⁴ Služba za privredu, Budžet i finansije Općine Sapna

¹⁵ Služba za privredu, Budžet i finansije Općine Sapna

Organi Općine Sapna kao jedinice lokalne samouprave su Općinsko vijeće Sapna i općinski načelnik. Međusobni odnosi Općinskog vijeća i načelnika zasnovani su na principima međusobnog uvažavanja i saradnje, uz pojedinačnu odgovornost za ostvarivanje vlastitih nadležnosti i zajedničke odgovornosti za funkcioniranje jedinice lokalne samouprave.

Općinsko vijeće kao kolektivni organ odlučivanja u trenutnom sazivu broji 21 vijećnika i taj broj se u periodu od 2017. godine do 2021. godine nije mijenjao. Funkcija predsjedavajućeg Općinskog vijeća je volonterska uz određenu naknadu. Sekretar Općinskog vijeća Sapna je državni službenik koji organizaciono pripada Stručnoj službi Općinskog vijeća i općinskog načelnika. U skladu sa Ustavom, Zakonom i Statutom Općine Sapna, Vijeće obrazuje stalna radna tijela - komisije. Odlukom Općinskog vijeća obrazovano je 11 komisija, koje po potrebi obavljaju određene poslove i zadatke utvrđene Poslovníkom Općinskog vijeća Sapna. Budžetska izdvajanja sredstava u vidu naknada za rad općinskim vijećnicima i spoljnim saradnicima kao članovima komisija prezentirana su u Tabeli 31. i ona su iz godine u godinu povećavana u skladu sa rastom prosječne plate u FBiH.

Osnovni troškovi Općinskog vijeća ogledaju se u naknadama za rad općinskim vijećnicima i komisijama Općinskog vijeća i materijalnim troškovima potrebnim za nesmetano funkcioniranje Općinskog vijeća.

Troškovi Općinskog vijeća razvrstani su u Tabeli 33. za period 2017-2020. godina.

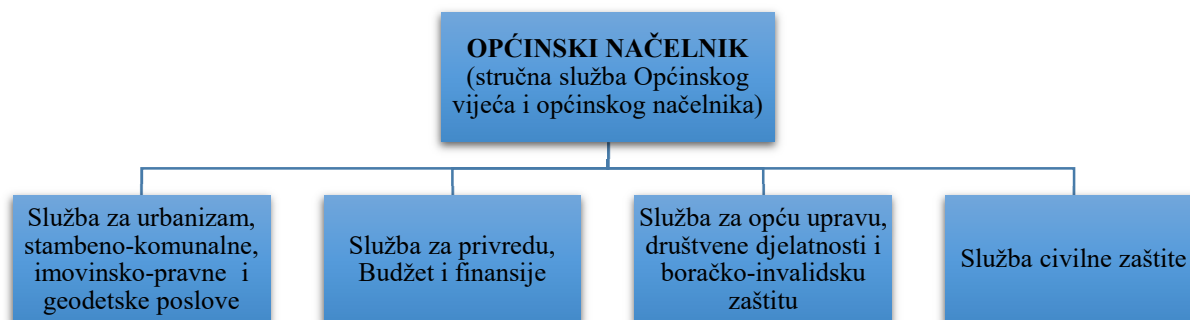
OPĆINSKO VIJEĆE	OSTVARENJE RASHODA / KM				PLAN /KM
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Naknade vijećnicima	99.750,00	101.560,00	107.050,00	92.103,00	115.190,00
Materijalni i drugi troškovi	5.100,00	2.363,00	4.690,00	2.107,00	5.930,00

Tabela 33 - Troškovi Općinskog vijeća Sapna u periodu od 2017. do 2020. godine i plan za 2021. godinu

Izdvajanja sredstava iz Budžeta za troškove Općinskog vijeća koji se odnose na naknade vijećnicima i članovima stalnih članova komisija Općinskog vijeća Sapna, dnevnica, službenih putovanja i drugih troškova u vremenskoj projekciji odlikavaju rast navedenih troškova po navedenim godinama, osim u 2020. godini kada je izvršenje bilo 92.103,00 KM zbog prolongiranja lokalnih izbora za novembar mjesec, tako da općinski vijećnici starog i novog saziva Vijeća nisu imali mandate, odnosno naknade za novembar i decembar mjesec.

Povećanje izdvajanja sredstava za naknade općinskim vijećnicima rezultat je rasta prosječne plate u Federaciji Bosne i Hercegovine u posmatranom periodu.

2.8.1. Unutrašnja organizacija Općine Sapna

Slika 5. - Šema unutrašnje organizacije Općine Sapna

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji službi za upravu i radnih mjesta donesen je u aprilu 2020. godine i prilagođen je trenutnim uslovima i potrebama Općine.

Šema unutrašnje organizacije je prateći akt Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji službi za upravu i radnih mjesta.

Općinu Sapna kao jedinstven organ uprave čine službe za upravu sa sljedećim brojem popunjenih radnih mjesta:

1. Stručna služba Općinskog vijeća i općinskog načelnika - 7
2. Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove - 9
3. Služba za privredu, Budžet i finansije - 7
4. Služba za opću upravu, društvene djelatnosti i boračka pitanja - 9
5. Služba civilne zaštite - 8

2.8.2. Kadrovska osposobljenost općinske administracije

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji općinskih službi za upravu i sistematizaciji radnih mjesta, sistematizirano je ukupno 44 radna mjesta. Zaposlen je 41 radnik. Od ovog broja općinski načelnik je izabrani zvaničnik, dva su savjetnika općinskog načelnika čija radna mjesta su reizborna, četrnaest državnih službenika, 22 namještenika i dva pomoćna radnika.

U okviru sistematiziranih radnih mjesta nisu popunjena tri radna mjesta za državne službenike i jedan za namještenike.

Što se tiče kvalifikacione strukture radnika Općine Sapna u 2021. godini, ona je prikazana u Tabeli 34.

STEPEN STRUČNE SPREME	2021. GODINA	
	MUŠKARCI	ŽENE
Doktor nauka	1	0
Magistar nauka	0	1
Visoka stručna sprema	12	3
Viša stručna sprema	0	1
IV stepen - srednja skola	12	6
III stepen - srednja škola	3	0
Osnovna škola	0	2
UKUPNO	28	13

Tabela 34. - Zaposleni u Općini Sapna u 2021. godini¹⁶

U 2021. godini, kao i u prethodnim godinama, obrazovna struktura skoro je identična. Dominiraju zaposlenici sa srednjom stručnom spremom IV i III stepena, koji čine 51,22 % ukupnog broja zaposlenih.

Kada je u pitanju odnos zaposlenih po spolu, konstatovana je činjenica u smislu spolne nejednakosti. Naime od ukupno 41 zaposlenika muškarci čine 28, a žene svega 13 zaposlenika. Posebno treba istaći da među rukovodećim radnicima ima samo jedna žena, dok su svi ostali muškarci, uključujući predsjedavajućeg Općinskog vijeća, općinskog načelnika i dva savjetnika, zatim tri pomoćnika načelnika i samo jednu ženu na poziciji pomoćnika općinskog načelnika.

¹⁶ Služba za opću upravu, društvene djelatnosti i boračka pitanja Općine Sapna

2.8.3. Opremljenost općinske administracije

U Centru za pružanje usluga građanima koji je smješten u prizemlju općinske zgrade građani ostvaruju svoja prava uz visok stepen transparentnosti i kvaliteta pružanja usluga bez gužvi i dužeg zadržavanja stranaka u njemu.

U Centru za pružanje usluga smješteno je devet šaltera i to:

1. Branilačko-invalidska zaštita
2. Matičar
3. Ovjera potpisa i drugih dokumenata
4. Poljoprivreda
5. Prijem zahtjeva i drugih podnesaka
6. Blagajna - uplate
7. Katastar
8. Urbanizam
9. Info-pult

Ovo su šalteri za osnovne usluge koje građani trebaju svakodnevno. Centar je opremljen jednoobraznim namještajem i informatičkom opremom. Putem info-pulta građani primaju potrebne informacije i pomoć pri ostvarivanju svojih prava.

U radu općinske administracije koriste se savremeni softverski paketi FinNova kao integralni programski paket za obračun plata, kadrovsku evidenciju, blagajnu, pomoćnu blagajnu, virmane, troškovno računovodstvo, izradu i praćenje realizacije Budžeta te periodičnih i godišnjeg izvještavanja.

DataNova je program pomoću kojeg je omogućeno izdavanje uvjerenja o građanskim stanjima građana koji su rođeni u svim gradovima Federacije BiH ili su imali neku od promjena u matičnim evidencijama rođenih, vjenčanih i umrlih.

DocuNova je programski paket u kom se obavlja kancelarijsko poslovanje, elektronska pisarnica i podrška radu Centra za pružanje usluga građana. Ovaj program omogućava komuniciranje općinskih zaposlenika putem poruka, slanje i prijem dokumenata elektronskim putem, praćenje prijema i kretanja predmeta u toku obrade te arhiviranje predmeta. U programu su razvrstani predmeti po registrima i djelovodniku predmeta i akata, upisnih prvostepenih predmeta, upisnih drugostepenih predmeta, specijalni registri, popis akata i registar uvjerenja.

Ovdje se mogu preuzeti pristigli predmeti, obraditi predmeti, proslijediti ih na potpis i arhiviranje. Aktivan je i registar pritužbi, izvještaji o efikasnosti uposlenika i stara arhivska građa.

Ovaj program omogućava svakodnevno praćenje predmeta o fazama njihovog rješavanja, te se na takav način vrši informiranje građana o stanju podnesenih zahtjeva i rokovima njihove obrade.

2.8.4. Javnost rada

Javnost i transparentnost rada općinskog načelnika i Općinskog vijeća, ostvaruje se reemitovanjem sjednica Općinskog vijeća putem lokalnog radija Glas Drine Sapna. Sva donesena akta i odluke dostupne su široj javnosti putem oficijelne općinske web-stranice www.opcinasapna.ba.

Po potrebi općinski načelnik, predsjedavajući Općinskog vijeća i rukovodeći državni službenici obraćaju se javnosti davanjem izjava, informacija i intervjuua u informativnim emisijama putem kojih se građani direktno informišu o aktivnostima općinske administracije.

U izradi razvojnih programa, strategija i Budžeta Općine, građani imaju mogućnost direktno učestvovati u javnim raspravama te sugerirati i predlagati određena rješenja u procesu donošenja tih akata.

2.8.5. Služba civilne zaštite

2.8.5.1. Deminiranje

Za poslove organiziranja, pripremanja i provođenja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Sapna formirna je Služba civilne zaštite.

Služba civilne zaštite vrši koordiniranje poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a. Prema podacima Centra za uklanjanje mina BiH od 16. 11. 2020. godine ukupna sumnjiva površina od mina na području općine Sapna iznosi 13.742.150 m², a do sada je deminirano 813.744,91 m².

Ukupna sumnjiva površina u m ²	Sumnjiva površina u odnosu na površinu općine (%)	Sumnjiva površina po kategorijama		
		I kategorija	II kategorija	III kategorija
13.742.150	11,2	2.204.660	1.1004.090	10.533.400

Tabela 35. - Pregled sumnjive površine po kategorijama

Jedan manji dio područja općine Sapna, na prostoru od Male Jelice do raskršća puta za Šaračka brda u Rožnju obilježen je početkom maja ove godine, ali nije uvršten u ukupnu sumnjivu površinu. Nakon obrade tih podataka od strane BH MAC-a bit će poznat precizan podatak o ukupnoj sumnjivoj površini. Uklanjanje NUS-a vrše pripadnici Federalne uprave civilne zaštite, na osnovu prijava građana preko općinske Službe civilne zaštite. U Tabeli 36. dat je pregled prikupljenog i uništenog NUS-a u 2019. i 2020. godini po vrsti i količini.

Naziv NUS-a	Količina NUS-a	
	2019.	2020.
Trenutna tromblonska mina	-	28
Ručna bomba	2	5
Pancirno zrno 100 mm	-	1
Pancirno zrno 122 mm	-	1
Granata za ručni bacač	-	1
Kumulativna tromblonska mina	-	2
KRB BRK M79	-	4
Mine kumulativne M80 za RB	-	2
Rakete 5G7	-	4
Granata 80 mm	1	-
Granata 60 mm	1	-

Tabela 36. - Pregled prikupljenog i uništenog NUS-a u 2019. i 2020. godini po vrsti i količini

2.8.5.2. Klizišta

Na prostoru općine Sapna do sada je evidentirano 456 klizišta, a reaktiviranih je 74.

Godina nastanka klizišta	Broj klizišta	Broj reaktiviranih klizišta
2006.	31	-
2009.	3	-
2010.	22	-
2014.	386	-
2015.	5	24
2016.	-	23
2017.	1	10
2018.	-	8
2019.	6	-
2020.	2	6
2021.	-	3

Tabela 37. - Pregled klizišta na području općine Sapna

Najveći broj klizišta registriran je u mjesnim zajednicama: Vitinica, Međeđa, Sapna, Goduš, Rastošnica, Kraljevići i Nezuk, dok je manji broj klizišta registriran u ostalim mjesnim zajednicama. Područja sa izrazito visokim rizikom od klizišta većih razmjera su naselja Sapna (Gaj), Nezuk (Potkućina), Vitinica i Međeđa. Za određen broj klizišta, koja ugrožavaju stambene i infrastrukturne objekte, Općina Sapna obezbijedila je projektnu dokumentaciju za izvođenje sanacionih radova.

Naziv klizišta	Procjenjena vrijednost radova u KM
Međeđa „Durakovići K1“	179.731,03
Handelići „Handelići K1“	137.950,94
Nezuk „Klizište P9 Potkućine“	74.814,63
Kraljevići „KIC-1“	146.486,34
Gaj „Nabojna“	93.709,18

Tabela 38. - Procjena vrijednosti sanacionih radova na nekim od klizišta

Određeni broj klizišta koja ugrožavaju stambene i infrastrukturne objekte je saniran, ali je i dalje velik broj nesaniраниh klizišta.

2.8.5.3. Zaštita od požara

Općina Sapna nema formiranu profesionalnu vatrogasnu jedinicu, a trenutno je organizirana i djeluje Dobrovoljna vatrogasna jedinica Sapna sa sjedištem u zgradi Općine Sapna.

Trenutno Dobrovoljna vatrogasna jedinica Sapna gasi požare na stambenim i pomoćnim objektima, a u sadejstvu sa Šumarijom „Jelica“ Sapna gasi šumske požare. Za uspješnu intervenciju u uslovima ozbiljnijih šumskih požara i požara na stambenim i pomoćnim objektima, gdje se mora osigurati u kratkom roku velik broj osposobljenih ljudi i odgovarajuća oprema, oni ne bi mogli uspješno izvršiti gašenje požara.

Grad Tuzla je općini Sapna ustupio na privremeno korištenje vatrogasno motorno vozilo na vrijeme od dvije godine sa mogućnošću produženja ugovora.

Naziv opreme	Količina (kom)
Naprtnjača za gašenje početnih požara V-25	20
Kramp	2
Sjekira	23
Grablje - metalne	25
Metlarica	9
Lopata	23
Motorna pila	1
Vatrogasne pantalone	10
Vatrogasne jakne	10
Vatrogasni šljem	5
Vatrogasne čizme	7
Naglavne lampe	6

Tabela 39. - Pregled raspoložive opreme za gašenje požara

U Tabeli 40. dat je pregled broja požara za period 2012 - 2020. godina na području općine Sapna.

Vrsta požara	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Stambeni objekti	2	-	-	2	2	1	-	-	2
Pomoćni objekti	2	2	-	3	1	1	-	-	1
Šuma i nisko rastinje	6	3	-	8	1	6	6	6	19
Voćnjaci	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Motorna vozila	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Tabela 40. - Pregled požara na području općine Sapna u period od 2012. do 2020. godine

Uočeni problemi u oblasti zaštite i vatrogastva:

- Postojeća oprema ne ispunjava ni minimalne kriterije;
- Starosna struktura dobrovoljnih vatrogasaca je nepovoljna;
- Ne postoje vatrogasne jedinice u pravnim licima i ista su loše opremljena;
- Hidrantska mreža nije izgrađena u svim naseljima;
- U određenom broju poslovnih i javnih građevina nije postavljen propisan broj aparata za početno gašenje požara;
- Zaštita od požara u šumama ne sprovodi se u skladu sa propisima.

2.9. Lokalna uprava i civilno društvo

Općina Sapna ostvaruje saradnju sa višim nivoima vlasti, međunarodnim organizacijama, fondovima, privatnim sektorom i građanima.

Za zadovoljavanje sportskih, kulturnih, umjetničkih, humanitarnih i ostalih potreba, građani osnivaju svoja udruženja koja čine nevladin sektor. Oni su partneri lokalnoj upravi, a u cilju ostvarivanja što boljih uslova života unutar lokalne zajednice.

Na prostoru općine Sapna aktivno je 17 organizacija civilnog društva. Osnovni podaci o udruženjima građana dati su u Tabeli 35.

Naziv	Godina osnivanja	Status 2017. godine	Status 2020. godine
Oorganizacija porodica šehida i poginulih boraca	1998.	Aktivno	Aktivno
Organizacija ratnih vojnih invalida	1999.	Aktivno	Aktivno

Organizacija demobilisanih boraca	1998.	Aktivno	Aktivno
UG Dobitnika najvećih ratnih priznanja	2008.	Aktivno	Aktivno
Klub Patriotske lige	2008.	Aktivno	Aktivno
Udruženje antifašista i boraca NOR-a BiH	2010.	Aktivno	Aktivno
BZK Preporod OD Sapna	2000.	Aktivno	Aktivno
Crveni križ općine Sapna	2005.	Aktivno	Aktivno
Udruženje mladih Korak	2007.	Aktivno	Aktivno
Udruženje žena općine Sapna	2005.	Aktivno	Aktivno
Udruženje pčelara Maslačak	2006.	Aktivno	Aktivno
Udruženje osoba sa cerebralnom paralizom	2013.	Aktivno	Aktivno
Udruženje penzionera	2006.	Aktivno	Aktivno
Udruženje Kobre 92-95	2010.	Aktivno	Aktivno
FK Sapna	2013.	Aktivno	Aktivno
OKI Drina Sapna	2006.	Aktivno	Aktivno
Lovačko društvo Mustafa Husić Čektalo	1993.	Aktivno	Aktivno

Tabela 41. - Nevladine organizacije i udruženja građana

Rad nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini reguliran je državnim i entitetskim zakonodavstvom. Određen broj udruženja građana finansira se iz Budžeta Općine Sapna prema projektnom finansiranju, a neka udruženja od članarine. Na prostoru općine Sapna pet je udruženja od posebnog interesa koja učestvuju kao partneri lokalnoj upravi u organizaciji velikog broja javnih događaja i obilježavanja značajnih datuma. Udruženja koja djeluju na prostoru općine Sapna daju značajan doprinos u razvoju lokalne zajednice te direktno ili indirektno rade na poboljšanju kvaliteta življenja na našim prostorima.

2.9.1. Mjesne zajednice

Na prostoru općine Sapna osnovano je četrnaest mjesnih zajednica: Kraljevići, Sapna, Vitinica, Međeđa, Baljkovica, Goduš, Žuje-Šarci, Nezuk, Zaseok, Donji Zaseok, Kobilici, Kovačevići, Rastošnica, Skakovica.

Građani putem vijeća mjesnih zajednica odlučuju o poslovima značajnim za život i rad na njihovom području. Mjesne zajednice kao partneri lokalnoj upravi zajednički pristupaju izradi programa, planova te realizaciji projekata značajnih za ove prostore.

Rad mjesnih zajednica finansiran je iz Budžeta Općine Sapna. Mjesne zajednice Kraljevići, Međeđa, Zaseok, Baljkovica, Kovačevići i Vitinica imaju vlastite prostorije za svoj rad, dok ostale zajednice koriste prostorije osnovnih škola za svoj rad, prema njihovom sjedištu. Sve mjesne zajednice povezane su sa centrom općine Sapna asfaltnim putovima. Stanovništvo u svim mjesnim zajednicama snabdjeveno je dovoljnim količinama pitke vode.

Stanje infrastrukture po mjesnim zajednicama prikazano je u tabeli:

MZ/NAZIV	VODOVODNA MREŽA DA/NE	KANALIZACIONA MREŽA DA/NE	ULIČNA RASVJETA
Kraljevići	DA	DA	DA
Nezuk	DA	DA	DA
Baljkovica	DA	DA	NE
Kobilici	DA	DA	DA
Donji Zaseok	DA	MANJI DIO MZ	NE
Rastošnica	DA	DA	DA
Goduš	DA	DA	DA

Sapna	DA	DA	DA
Vitnica	DA	DA	DA
Kovačevići	DA	DA	DA
Međeđa	DA	DA	DA
Žuje-Šarci	DA	DA	NE
Zaseok	DA	DA	NE
Skakovica	DA	DA	NE

Tabela 42. - Infrastruktura mjesnih zajednica ¹⁷

2.9.2. Mladi na prostoru općine Sapna

Aktivno učešće mladih u akcijama i donošenju odluka na lokalnom nivou je najbitnije ako se želi graditi demokratsko, sveobuhvatno i prosperitetno društvo. Učešće i aktivno građanstvo sastoji se od tri odvojena, ali uzajamno zavisna kvaliteta: uključenost, učešće i uticaj.

Aktivno učešće omladine u svim sferama javnog života ključni je cilj Vijeća EU, tako da se može zaključiti da je uključivanje mladih u javni život tek počelo na našim prostorima. Trenutno je malo omladinaca aktivnih u svim sferama javnoga života, ali se situacija iz godine u godinu poboljšava. Ako se iz polja javnog života izuzme politička aktivnost, mladi su uključeni u rad sportskih, kulturnih i nevladinih udruženja.

Na području općine Sapna postoji jedno omladinsko udruženje, Udruženje mladih “Korak” Sapna, osnovano 2007. godine sa ciljem afirmacije mladih ljudi. Također, cilj ovog udruženja jest potaknuti mlade na društveni aktivizam i volonterizam te da bi učinili prve korake za promjene u svojim lokalnim zajednicama. Mladi iz Sapne su u ovom udruženju realizirali mnoge projekte, radionice i edukacije s ambicijom i spremnošću da čine velike stvari u korist zajednice. Udruženje okuplja 20 aktivnih članova u dobi od 15 do 30 godina.

Posebno treba istaći volontersko učešće mladih u akcijama organiziranim unutar lokalne zajednice kao što su: uređenje svog mjesta/sela, čišćenje putova, uređenje nekropole stećaka na lokaciji Mramorovi, uređenje izletišta na Sniježničkom jezeru, učešće u organizaciji ulične trke u povodu obilježavanja Dana općine Sapna. Osim ovih aktivnosti mladi općine Sapna su više puta pokazali i dokazali svoju humanost i zainteresiranost za humanitarne aktivnosti i pomoć najugroženijim članovima zajednice. Ta aktivnost mladih ogleda se u organizaciji humanitarnih utakmica i konstantnom prikupljanju sredstava za pomoć onima kojima je pomoć najpotrebnija.

2.9.3. Kultura na prostoru općine Sapna

Kultura predstavlja i odražava društveno naslijeđe neke grupe ljudi, to jest naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe ili zajednice (preuzeto sa stranice Wikipedia).

U periodu od 2008. godine do 2018. godine na prostoru općine Sapna djelovale su dvije kulturne institucije: BZK Preporod OD Sapna i Kulturno-umjetničko društvo „Merak“ Sapna. Kulturno umjetničko društvo “Merak“ 2018. godine prestalo je s radom.

Danas na prostoru općine Sapna egzistira Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ Općinsko društvo Sapna. Ova institucija osnovna je davne 1997. godine i danas je u funkciji u punom kapacitetu. Osnovna zadaća svih općinskih društava Preporoda jest sakupljanje, proučavanje, čuvanje i prezentacija bošnjačke kulturne baštine. Poželjno je da općinska društva Preporoda unutar svoje organizacijske strukture imaju vokalno ili igračko društvo. BZK

¹⁷ Općina Sapna 2020. godina

Preporod OD Sapna unutar svoje organizacije ima Vokalno-instrumentalni sastav koji broj 30 članova i spreman je da odgovori zadacima koje pred njega postavi predsjednik Izvršnog odbora BZK Preporod OD Sapna.

Svako općinsko društvo Preporoda prilagođava se specifičnostima i potrebama svoje općine kako bi na polju kulture dalo puni doprinos razvoja društvene nadgradnje (kulture). BZK Preporod OD Sapna se usmjerilo u sljedećim pravcima:

- Biti nosilac aktivnosti „Ljeto u Sapni“ koja se relizira u mjesecima: juni, juli i august.
- Biti saorganizator sa Općinom Sapna prilikom obilježavanja bitnih datumima za općinu Sapna: Dan općine Sapna i Dan 206. viteške brdske brigade (BZK Preporod OD Sapna učestvuje u izvršnom dijelu, odnosno VIS „Merak“ Sapna).
- Biti saorganizator sa Općinom Sapna na bitnim datumima za državu BiH: Dan nezavisnosti BiH i Dan državnosti BiH.
- Biti saorganizator sa IZ Medžlis Zvornik na obilježavanju vjerskih blagdana: bajrami i hidžretska nova godina.
- Promocije knjiga.
- Potpomaganje u izdavaštvu talentiranih pisaca sa prostora općine Sapna.

Škole - osnovna i srednja na prostoru općine Sapna u sklopu vannastavnih aktivnosti i djelovanja u određenim sekcijama: dramske, recitatorske, folklorne i muzičke, stvaraju dobre pretpostavke za razvoj kulturno osviještenih budućih građana. Kulturno djelovanje ugrađeno je u misiju škole, pored obrazovnog i odgojnog aspekta.

Kreator kulturnih događaja na području općine Sapna nerijetko je i Udruženje mladih „Korak“, koje je u nekoliko navrata upriličilo izložbe i promocije mahom sadržaja koji je zanimljiv mladima, ali su takvi događaji uvijek privlačili pažnju i starije populacije.

Relativno funkcionalni prostori za izvođenje kulturnih sadržaja:

Prostor	Eventualna oprema za realiziranje kulturnog sadržaja
Sportska dvorana	Bina, odgovarajući zvučni razglas
Sala Općinskog vijeća	Zvučni razglas
Sportski poligoni i zgrade mjesnih zajednica na području općine Sapna	

Tabela 43. - Prostori koji su funkcionalni za izvođenje kulturnih sadržaja

Otežavajuće okolnosti za razvoj kulture na prostoru općine Sapna su:

- Veoma rijetka povezanost mjesnih zajednica općine Sapna sa centrom (autobuski saobraćaj).
- Raseljavanje stanovništva kao i unutrašnje raseljavanje (odliv visoko-obrazovanog kadra kao i onog koji voli rad na polju kulture i ima afiniteta i znanja na tom polju).

2.9.4. Sport na prostoru općine Sapna

Prije agresije na Bosnu i Hercegovinu na području današnje općine Sapna nije egzistirao niti jedan sportski kolektiv, a od sportsko-rekreativnih terena postojala su samo dva školska poligona i to sportski poligon uz područnu osnovnu školu u Vitinici, poligon uz centralnu osnovnu školu u Sapni te fiskulturna sala osnovne škole u Sapni.

Kao i na drugim prostorima fudbal je bio najpopularniji sport, ali zbog nepostojanja fudbalskog terena uglavnom se rekreativno igrao mali fudbal. Područje današnje općine Sapna imalo je uvijek mnogo fudbalskih talenata. Mnoge generacije učenika sapanjske osnovne škole osvajale su prva mjesta na općinskim školskim takmičenjima, ali je dalji kolektivni razvoj

prestajao završavanjem osnovne škole. Tek nekolicina sportista svojim radom i talentom nametnulo se sportskim klubovima u Zvorniku.

Veoma popularni bili su turniri u malom fudbalu organizirani u povodu praznika ili nekih proslava, a bili su jedina sportska aktivnost takmičarskog karaktera koja se dešavala na ovim prostorima.

Nedugo nakon završetka rata pojavila se želja i potreba za osnivanjem prvih sportskih kolektiva na području općine Sapna. S obzirom da je fudbal bio najpopularniji tako je već 1997. godine osnovan prvi fudbalski klub pod nazivom FK „Vitezovi“ Sapna. Već sljedeće godine osnovan je FK „Jedinstvo“ Nežuk, a potom i FK „Mladost“ Vitinica 1999. godine te FK „Moča“ Goduša 2000. godine. Također, osnovan je Odbojkaški klub invalida „Drina“ Sapna koji se godinama uspješno takmiči u Prvoj ligi Federacije BiH, a potom i u Premijer ligi BiH.

U tom periodu na ovom prostoru bilo je više od 150 aktivnih sportista. Paralelno počinje i gradnja sportskih terena. Sa obnovom u ratu porušenih škola grade se i sportsko-rekreativni poligoni uz škole, a za potrebe takmičenja fudbalskih klubova počela je gradnja Gradskog fudbalskog stadiona u Sapni, a do njegove izgradnje privremeno su urađeni fudbalski tereni u Rastošnici i Nežuku.

Da je ovo područje puno talentiranih sportista dokazali su i učenici OŠ Sapna, koji su nastavljajući tradiciju ranijih generacija, ostvarili još uspješniji rezultat osvojivši treće mjesto na turniru u malom fudbalu pod nazivom „EUFOR kup“ na kojem su učestvovala škole iz cijele BiH.

Također, ženska košarkaška ekipa Osnovne škole Sapna postiže veoma zapažene rezultate takmičeći se na kantonalnom školskom takmičenju pa se sa početkom radova na izgradnji sportske dvorane rađa ideja za osnivanjem i Ženskog košarkaškog kluba „Sapna“, koji izgrađuje vema talentovanu i uspješnu juniorsku generaciju košarkašica. Iako bez uslova za takmičenje na prostorima općine Sapna, igrajući svoje domaće utakmice u Kalesiji, ŽKK „Sapna“ u kratkom vremenskom periodu postiže veoma zapažene takmičarske rezultate, tako da ovaj klub u samo par godina od osnivanja postaje prvak Bosne i Hercegovine u juniorskoj kategoriji.

Nažalost, u godinama koje slijede, sve više mladih odlazi sa ovih područja pa se tako smanjuje i broj aktivnih sportista. Gradski fudbalski stadion je izgrađen, ali sve veći problem postaje finansiranje klubova, posebno jer se radi o sportskim kolektivima koji zahtijevaju veliko članstvo i koji iziskuju značajna finansijska sredstva neophodna za takmičenje. Zbog tih problema nakon samo nekoliko godina dolazi do gašenja dva od četiri fudbalska kluba. Godine 2010. FK „Vitezovi“ i FK „Mladost“ Vitinica, spajaju se u jedan klub pod novim nazivom OFK „Sapna“. Klub se uspješno takmičio u 1. kantonalnoj ligi do 2012. godine kada i on zbog problema sa finansiranjem prestaje sa aktivnim takmičarskim radom. Isto se dešava i sa ŽKK „Sapna“, a narednih par godina sport na ovim područjima vraća se na polaznu tačku.

Ipak, 2013. godine, osniva se novi fudbalski klub pod nazivom FK Sapna koji se tri godine takmiči u kantonalnim ligama, ali samo u mlađim selekcijama. Iz razloga što nije postojao seniorski sastav, klub nije mogao izboriti veći plasman takmičenja pa je i ovaj klub 2015. godine nakratko zamrznuo svoj rad.

Od 2016. godine ponovno su pokrenute značajne aktivnosti oko obnavljanja rada sportskih kolektiva, izgradnje sportsko-rekreativnih objekata i stvaranja uslova za vođenje sportsko-rekreativnih aktivnosti.

Početkom 2017. godine uspješno se vrše pripreme za formiranje seniorskog sastava FK Sapna pa je ovaj klub ubrzo nastavio sa aktivnim radom i takmičenjem u ligama Tuzlanskog kantona u kojima se i danas takmiči.

Paralelno, vode se aktivnosti na završetku radova na izgradnji Sportske dvorane u Sapni čije je svečano otvaranje upriličeno 2018. godine. Završetkom izgradnje Sportske dvorane

stvorile su se mogućnosti za osnivanje novih sportskih kolektiva dvoranskog karaktera, ali i poboljšanju sportsko-rekreativnih aktivnosti samog stanovništva općine Sapna.

Svoje domaće utakmice Premijer lige BiH OKI „Drina“ Sapna sada igra u Sportskoj dvorani te u mnogo boljim uslovima.

SK „Bambi“ Tuzla osniva ispostavu svoje škole fudbala u Sapni koju u početku pohađa više od 100 polaznika, a danas ih je aktivno oko 60. U par navrata ovaj kolektiv u Sapni organizira takmičenja turnirskog karaktera na Gradskom stadionu u Sapni i u Sportskoj dvorani na kojem učestvuju mnogobrojne ekipe iz cijele BiH.

Paralelno, svoje ispostave u Sapni osnivaju i Karate klub „Bosna“ Kalesija kao i Košarkaški klub „Bosna“ Kalesija, a polaznici ovih škola sa prostora općine Sapna ostvaruju veoma zapažene takmičarske rezultate.

Najstariji sportski kolektiv koji još uvijek veoma uspješno egzistira je Sportsko lovačko društvo „Mustafa Husić - Čektalo“. Osnovano je još tokom ratnog perioda 1993. godine, a trenutno ovo društvo ima preko 300 članova raspoređenih u 13 lovačkih grupa. Prije izbijanja agresije na RBiH postojale su svega dvije lovačke kolibe, koje su u toku rata uništene, ali je odmah nakon prestanka ratnih dejstava popravljena lovačka kuća u Nezuku, koju su izgradili lovci ovog lovačkog društva uz posebno angažiranje lovaca iz Nezuka. Ova je kuća služila za sve potrebe Lovaačkog društva. Vremenom su intenzivirane aktivnosti na izgradnji Lovaačkog doma u Sapni, a izgrađeno je desetina novih lovačkih kuća koje članovima ovog lovačkog društva služe za okupljanja i odmor.

2.9.4.1. Sportsko-rekreativni objekti na prostoru općine Sapna

Prije agresije na Bosnu i Hercegovinu na ovim prostorima postojala su samo tri sportsko-rekreativna objekta ili sportska terena, a koji su služili za potrebe obavljanja fiskulturne nastave učenika osnovnoškolske dobi.

U vrijeme poslijeratne obnove, uz obnovu centralne, ali i područnih škola, izvršena je obnova i dva već postojeća sportsko-rekreativna objekta uz centralnu osnovnu školu (fiskulturna sala i sportsko-rekreativni poligon) te izgradnja novih objekata kako uz područne škole tako i van njih.

Izgrađeni su sportsko-rekreativni poligoni u MZ Kovačevići, MZ Vitinica, MZ Zaseok, MZ Kobilići, MZ Baljkovica, SRC Johak u MZ Sapna, fiskulturna sala uz područnu školu u Vitinici, te sportsko-rekreativni poligoni uz područne škole u Međedži, Nezuku, Godušu i Sapni.

Izgrađen je Gradski fudbalski stadion kao i fudbalski stadion u Nezuku koji trenutno zbog gašenja lokalnog fudbalskog kluba nije u funkciji.

Ipak, najznačajniji objekat sportsko-rekreativnog karaktera svakako je Sportska dvorana koja svojim sadržajem zadovoljava potrebe svih dvoranskih sportova i takmičenja. Kapacitet dvorane je oko 500 sjedećih mjesta sa svom opremom neophodnom za odigravanje košarkaških, rukometnih, odbojkaških i futsal utakmica kao i drugih dvoranskih takmičenja. Izgradnjom Sportske dvorane evidentno je povećanje interesiranja za rekreativne aktivnosti stanovništva općine Sapna, tako da velik broj građana koristi ovaj objekat za rekreaciju posebno u zimskom periodu.

Gradski fudbalski stadion od svoje prvobitne izgradnje nije pretrpio značajnija ulaganja neophodna za popravke, rekonstrukciju ili dalju izgradnju i modernizaciju. Trenutno ovaj sportski objekat ispunjava minimum uslova za takmičenje u najnižem rangu ligaškog takmičenja, ali za bilo koji veći rang takmičenja neophodna su ulaganja za rekonstrukciju prije svega ograde oko terena i svlačionica, a zatim i drugih objekata na terenu te izgradnja dijela tribine za posjetioce. Zbog nepostojanja pomoćnog terena tokom takmičarske sezone teren trpi značajna oštećenja zbog svakodnevnih trenažnih aktivnosti članova FK Sapna i SK Bambi, te je stoga neophodno iznaći mogućnosti za izgradnju pomoćnog fudbalskog terena.

Ostali postojeći sportsko-rekreativni objekti uglavnom su u dobrom stanju i potrebna su relativno mala ulaganja neohodna za popravke, prije svega zaštitnih ograda i zamjenu oštećene opreme (golovi, koševi i mreže).

Sportsko lovačko društvo „Mustafa Husić - Čektalo“ sastoji se od 13 lovačkih grupa, od kojih su gotovo sve za svoje potrebe sagradile lovačke kuće, tako da danas pored Lovackog doma u Žujama, postoje sagrađene lovačke kuće u Nezuku, Zaseoku, Kobilićima, Međedi, Šarcima te po dvije u Godušu i Vitinici. Pored lovačkih kuća širom lovišta sagrađeno je i na desetine drugih objekata kao što su lovačke visoke čeke, hranilišta divljači, šadrvani, stolovi i dr.

Vrsta objekta	površina	Naseljeno mjesto
Gradski fudbalski stadion	10.000 m ²	Kraljevići
Sportska dvorana	1.500 m ²	Kraljevići
Fiskulturna sala u sklopu centrale OŠ Sapna	200 m ²	Kraljevići
Fiskulturna sala u sklopu područne škole Vitinica	430 m ²	Vitinica
Sportsko-rekreativni poligon u sklopu centralne osnovne škole	1.150 m ²	Kraljevići
Sportsko-rekreativni poligon u sklopu područne škole u Gornjoj Sapni	360 m ²	Sapna
Sportsko-rekreativni poligon u sklopu područne škole u Međedi	400 m ²	Međeđa
Sportsko-rekreativni poligon u sklopu područne škole u Godušu	190 m ²	Goduš
Sportsko-rekreativni poligon u sklopu područne škole u Nezuku	280 m ²	Nezuk
Sportsko-rekreativni poligon Vitinica	1.300 m ²	Vitinica
Sportsko-rekreativni centar Johak	1.200 m ²	Sapna
Sportsko-rekreativni poligon Kobilići	430 m ²	Kobilići
Sportsko-rekreativni poligon Zaseok	1.200 m ²	Zaseok
Sportsko-rekreativni poligon Kovačevići	570 m ²	Kovačevići
Sportsko rekreativni poligon Baljkovica	300 m ²	Baljkovica

Tabela 44. - Sportsko-rekreativni objekti na prostoru općine Sapna

2.10. Javne ustanove i poslovnice

Na području općine Sapna postoji osamnaest javnih ustanova, poslovnica i ispostava koje obavljaju poslove i zadatke od općeg interesa za građane ove općine:

- JU Centar za socijalni rad
- JZU Dom zdravlja
- JU Osnovna škola Sapna
- JU Mješovita srednja škola Sapna
- JP Veterinarska stanica
- JP Komunalno preduzeće
- JP Pošta
- JP Šumarija
- JP Elektrodistribucija
- Porezna ispostava
- Odjeljenje odbrane
- MIO-PIO poslovnica
- Zavod zdravstvenog osiguranja

- Biro za zapošljavanje
- Policijska stanica
- Zajednički sud Kalesija-Sapna-Teočak
- Zajednički medžlis IZ Zvornik-Sapna
- Zajedničko pravobranilaštvo Sapna-Čelić-Teočak-Doboj Istok

2.10.1. Javna ustanova Centar za socijalni rad

JU Centar za socijalni rad Sapna osnovan je Odlukom Općinskog vijeća br: 01-02-1275 od 2. 8. 2000. godine kao javna ustanova u cilju vršenja djelatnosti i poslova od posebnog društvenog interesa usmjerenih na obezbjeđenje socijalne sigurnosti radnih ljudi i građana i otklanjanja posljedica i stanja socijalne potrebe u svim oblastima društvenog života i rada kao i pružanje usluga korisnicima socijalne zaštite.

Ustanova je upisana u sudski registar Općinskog suda Tuzla Rješenjem broj U/I-5086/00 od 25. 9. 2000. godine, a kasnije je u skladu sa novim KD brojem registrirana kao ustanova „Socijalni rad u ustanovama bez smještaja“.

Ustanova vrši djelatnost od posebnog društvenog interesa za Federaciju BiH, Tuzlanski kanton i općinu Sapna. Centar je organiziran u skladu sa Zakonom o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj: 6/92, 8/93 i 13/94), kao i na osnovu Pravila Centra kao statutarnog dokumenta, te Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine TK“, broj 05/12, 07/14, i 11/15).

Centar za socijalni rad Sapna smješten je u Tržnom centru u prostoru Suda za prekršaje. U Centru su zaposlena četiri radnika. Korisnika Centra, po svim osnovama je oko 1500 građana.

Postojeći prostor u kome je smješten Centar za socijalni rad ne ispunjava potrebe ove ustanove. Najveći problem je što se prostor nalazi na drugom spratu i što nije pristupačan za 80 % korisnika.

2.10.1.1. Socijalna zaštita

Pojam socijalna zaštita relativno je novi pojam. Njeno definiranje polazi još uvijek sa nacionalnog nivoa pojedinih država. Tako u zakonodavstvu u Federaciji BiH stoji „da je socijalna zaštita organizirana djelatnost u Federaciji, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti njenih građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnom nepogodom, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkoloniti bez pomoći drugog lica.“ (Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, „Službene novine FBiH“, broj 36/99). Sistemi socijalne zaštite su osnovni instrument kojim društvo nastoji pomoći građanima u stanju socijalne potrebe.

Socijalna davanja su uglavnom na nivou Budžeta Tuzlanskog kantona, a neki oblici socijalnih davanja idu sa nivoa Budžeta FBiH, što je u mnogome povećalo iznose određenih obilika socijalnog davanja.

U obavljanju svoje djelatnosti i pružanja socijalne zaštite, a na osnovu zakonske legislative i međunarodnih konvencija, centar za socijalni rad ne smije uspostavljati nikakva ograničenja u pogledu teritorijalne, nacionalne, vjerske, političke ili bilo koje druge pripadnosti korisnika ustanove, a također ne smije postojati ograničenje u pogledu rase, boje kože, spola, jezika i socijalnog porijekla.

U općini Sapna socijalna zaštita se ostvaruje u Centru za socijalni rad, putem kojeg se ostvaruju različiti oblici zbrinjavanja kao što su:

- korisnici stalne novčane pomoći, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- korisnici invalidnine, pomoći i njege od strane drugog lica, lica koja su proglašena neratnim invalidnim licima u procentu 90 % i 100 %,
- civilne žrtve rata, i to porodična i lična invalidnina kao i mjesečno lično novčano primanje,
- porođilje iz radnog odnosa,
- jednokratna pomoć i prehrana porođiljama koje nisu u radnom odnosu,
- djeca ometena u fizičkom i psihičkom razvoju kao i oboljela djeca u vidu uvećanog dječijeg dodatka,
- djeca u porodičnom smještaju, kao i djeca u ustanovama socijalne zaštite,
- dječiji dodatak za djecu čiji roditelji ne ostvaruju dovoljno prihoda (7 % prosječne plate),
- jednokratno pomaganje porodicama i licima koja se nalaze u stanju različite socijalne zaštitne potrebe,
- zdravstveno osiguranje putem kantonalnog zakona i općinske odluke,
- drugi oblici zaštite koji proizilaze iz zakona i prakse socijalnog rada.

Kod napora koje Centar čini u zbrinjavanju građana u stanju socijalne potrebe poseban problem su zakonski okviri kojima se reguliraju određena prava, jer socijalna pomoć često nije dostupna onima koji je najviše trebaju, a to su nezaposleni koji su sposobni za rad, ali nemaju priliku da rade. Također je problem odlaska mladih sa prostora općine Sapna i ostavljanje starih roditelja o kojima nema ko da brine, a zakoni, posebno Porodični zakon, stvara obavezu izdržavanja od strane djece.

Dobro je u ovakvoj općini kakva je Sapna, ruralna i apsolutno nerazvijena, da obim i količina prava idu iz Budžeta TK i FBiH, jer da su u nadležnosti općine koja ima minimalan Budžet, bili bi dovedeni u pitanje.

Vrsta prava	Korisnici	Dobijena sredstva
Stalna novčana pomoć	45	66.253,00 KM
Civilne žrtve rata	136	442.564,85
Subvencija prevoza učenika i studenata	18	20.345,00
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	11	Ministarstvo zaključuje ugovore
Dječiji dodatak i uvećani dječiji dodatak	199	139.042,00
Pomoć u prehrani djeteta do 6 mjeseci	21	6.806,00
JNP za opremu novorođenog djeteta	21	2.158,00
Neratni invalidi	170	489.602,26
Jednokratna novčana pomoć	117	15.000,00
Troškovi dženaza	3	1.430,00
Zdravstveno osiguranje	130	19.468,14
JNP za roditelje sa troje i više djece	9	13.500,00
Naknada za topli obrok u vrijeme nastave	22	2.623,00
UKUPNO		1.218.792,25 KM

Tabela 45. - Pregled broja korisnika i iznosa koji je ostvaren u 2020 .godini¹⁸

2.10.2. Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Sapna

Zdravstvena djelatnost predstavlja organizirano pružanje zdravstvene zaštite radom zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u okviru zdravstvene ustanove saglasno stručno-

¹⁸ Centar za socijalni rad Sapna

medicinskoj doktrini i uz upotrebu zdravstvene tehnologije, a pod uslovima i na način propisan Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine FBiH“, broj 46/10 i 75/13).

Sa stajališta svrhe i društvenog cilja koji ima zdravstvena zaštita razumijeva se kao očuvanje i unapređenje zdravlja. Pored toga definira se i kao organizirana djelatnost koja obuhvata sistem društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravovremeno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju.

U sistemu podijeljenih nadležnosti zdravstvena zaštita je u nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine i kantona. Kada je u pitanju općina Sapna, usluge zdravstvene zaštite pružaju se u Domu zdravlja Sapna.

Javnu zdravstvenu ustanovu Dom zdravlja Sapna osnovalo je prijelazno Općinsko vijeće Zvornik svojom odlukom br. 01-74-2/95 od 7. 9.1995. godine, a na osnovu koje je upisana u Sudski registar kod Višeg suda u Tuzli.

Nakon stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine FBiH“, broj 46/10 i 75/13) Općinsko vijeće Sapna donijelo je Odluku o preuzimanju osnivačkih prava nad Domom zdravlja Sapna.

Dom zdravlja Sapna na osnovu potpisanog Ugovora o pružanju primarne zdravstvene zaštite sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona znatan dio usluga iz svoje djelatnosti realizira programom pružanja zdravstvene zaštite osiguranih lica, a naročito usluga primarnog nivoa, kao što su:

- zdravstvena zaštita predškolske djece (0 do 6 godina)
- zdravstvena zaštita školske djece i omladine (7 do 19 godina)
- zdravstvena zaštita za stanovništvo preko 19 godina
- polivalentna patronaža
- zdravstvena njega u kući
- zdravstvena zaštita žena
- pneumopftziološka zaštita - primarni nivo
- higijensko-epidemiološka zaštita
- hitna medicinska pomoć
- zdravstvena zaštita zuba i usta
- laboratorijska dijagnostika.

Primarna zdravstvena zaštita trebala bi rješavati glavninu zdravstvenih problema na način da tim doktora primarne zdravstvene zaštite postane voditeljem pacijenta kroz sistem zdravstvene zaštite.

Pored usluga primarne zdravstvene zaštite Dom zdravlja pruža i određene usluge specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite - vanbolnički dio iz domena:

- pedijatrije,
- zdravstvene zaštite žena,
- pneumopftziologije,
- opće internističke zdravstvene zaštite i ultrazvučne dijagnostike.

Dom zdravlja Sapna nije u mogućnosti pružati određene usluge zdravstvene zaštite, uglavnom zbog prostornog i kadrovskog deficita. S tim u vezi korištenje tih usluga obezbjeđuje se sklapanjem ugovora sa Univerzitetskim kliničkim centrom Tuzla, domovima zdravlja u Tuzli i Kalesiji i Zavodom za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona.

Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Sapna, osim u centralnom objektu, usluge zdravstvene zaštite pruža i u ambulantama porodične medicine u Vitinici, Nezuku i Međeđi.

Kada je riječ o kadrovskoj strukturi, u JZU Dom zdravlja na dan 5. 4. 2021. godine zaposleno je 60 radnika, od toga 40 medicinskih i 20 nemedicinskih radnika.

<u>Doktora medicine</u>	<u>11</u>
od toga specijalista	7
ljekara opće prakse	4
<u>Doktora stomatologije</u>	<u>1</u>
<u>Zdravstvenih tehničara</u>	<u>28</u>
<u>Nemedicinskih radnika</u>	<u>21</u>
od toga	
VSS	2
VKV	2
SSS	10
PK	2
NK	5
<u>Ukupno zaposlenih:</u>	<u>60</u>

Najveći dio novčanih sredstava za funkcioniranje Doma zdravlja obezbjeđuje Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona, oko 97 % ukupnih prihoda. Prihodi koje Dom zdravlja ostvaruje po drugim osnovama su neznatni.

S obzirom da se finansiranje zdravstvenih ustanova vrši po osnovu broja osiguranih lica (per capita), zabrinjavajuća je činjenica konstantnog smanjenja broja osiguranih lica na području općine Sapna.

Ilustracije radi broj osiguranih lica 2014. godine bio je 8.842, a 2021. godine 7.238. Ukoliko se ovakav trend nastavi, bit će neophodno iznaći nove izvore finansiranja, kako bi se proces pružanja usluga zdravstvene zaštite odvijao neometano.

Kada se govori o zdravstvenoj zaštiti, ključni segmenti su prostor, kadar i oprema, a koji su i normirani posebnim pravilnikom.

Kada se sa aspekta Pravilnika analiziraju prostorni kapaciteti sa kojima Dom zdravlja raspolaže, evidentno je da je isti nedostatan. Isti je slučaj i sa medicinskom opremom.

2.10.3. Osnovno obrazovanje na području općine Sapna

Javna ustanova OŠ “Sapna” osnovana je 1993. godine Rješenjem o verifikaciji broj: U-1111/94. Škola sa obrazovnim radom obuhvata područja mjesnih zajednica: Goduš, Žuje-Šarci, Gornja Sapna, Vitinica, Kovačevići, Kraljevići, Donji Zaseok, Zaseok, Nezuk, Kobilići i Međeđa. Školu pohađa određeni broj djece iz mjesnih zajednica: Jusići, Baljkovica, Klisa, Šetići, koje su po Dejtonskom sporazumu pripale entitetu Republika Srpska.

Sjedište PŠ “Goduš” je u Godušu - udaljenost od centralne škole je 7 kilometara.

Sjedište PŠ “Vitinica” je u Vitinici - udaljenost od centralne škole je 4 kilometra.

Sjedište PŠ “Gornja Sapna” je u G. Sapni - udaljenost od centralne škole je 2,5 kilometra.

Sjedište PŠ “Nezuk” je u Nezuku - udaljenost od centralne škole je 4 kilometara.

Sjedište PŠ “Međeđa” je u Međeđi - udaljenost od centralne škole je 7 kilometara.

Sjedište centralne škole je u Sapni u ulici 206. viteške brdske brigade.

Upis učenika u prvi razred za školsku 2020/2021. godinu obavljen je u martu 2020. godine. U prvi razred osnovne škole ukupno je upisano 67 učenika i to po područnim školama kako slijedi:

redni broj	škola	upisano učenika	m	ž	broj odjeljenja
1.	Centralna škola Sapna	15	5	10	1
2.	PŠ Vitinica	17	12	5	1
3.	PŠ Međeđa	6	2	4	0,5
4.	PŠ Nezuk	11	6	5	0,5
5.	PŠ Gornja Sapna	11	5	6	1
6.	PŠ Goduš	5	2	3	0,33
UKUPNO		65	32	33	4,33

Tabela 46. - Upis učenika u prvi razred

ŠKOLSKI OBJEKTI	Broj i struktura odjeljenja							
	Čistih odjeljenja	Kombinirana				Specijalna	Svega odjeljenja	Broj učenika
		od 2 razreda	od 3 razreda	od 4 razreda	više			
Centralna škola	17						17	320
PŠ Međeđa	1	2					3	47
PŠ Nezuk	2	1					3	49
PŠ G.Sapna	3	1					4	54
PŠ Vitinica	11						11	195
PŠ Goduš	0						1	8
Svega	34	4	1				39	673

Tabela 47. - Broj učenika po školskim objektima

Razred	Broj odjeljenja	Broj učenika	Prosječan broj učenika u odjeljenju
I razred	4,33	65	15,01
II razred	4,5	65	14,44
III razred	4,33	64	14,78
IV razred	4,83	81	16,77
V razred	6	96	16
VI razred	4	78	19,5
VII razred	4	83	20,75
VIII razred	3	62	20,66
IX razred	4	79	19,75
Svega	39	673	17,26

Tabela 48. - Broj učenika po razredima i odjeljenjima

Školska godina	Broj učenika upisanih u prvi razred	Ukupan broj učenika
2020/21	65	673
2019/20	73	690
2018/19	73	724
2017/18	67	743
2016/17	93	785
2015/16	106	813
Manje učenika u odnosu na prije pet godina		-123

Tabela 49. - Pregled upisa učenika u prvi razred u periodu od 2015. do 2021. godine

Radno mjesto	broj
Direktor škole	1
Pomoćnik direktora	1
Pedagog-psiholog	1
Vjeroučitelj	3
Nastavnik predmetne nastave	29
Nastavnik razredne nastave	24
Bibliotekar	1
Sekretar škole	1
Finansijski radnik	1
Domar	1
Ložač	1
Higijeničar	10
S v e g a	74

Tabela 50. - Uposleni u JU OŠ Sapna

2.10.3.1. Trenutno stanje školskih objekata

a) Centralna škola Sapna: Kabineti su neopremljeni potrebnim nastavnim sredstvima i učilima.

b) Područna škola Međeđa: Pomoćna zgrada za smještaj ogrjeva je u veoma lošem stanju. Škola posjeduje samo školske klupe, stolice i tablu i ne postoje skoro nikakva učila.

c) Područna škola Nezuk: U dobrom je stanju, ali na istoj nedostaje pomoćna zgrada za smještaj ogrjeva i ograda oko školskog dvorišta.

d) Područna škola Gornja Sapna: Potrebno je utopljanje objekta i rekonstrukcija krova. Učionice su neopremljene potrebnim nastavnim sredstvima i učilima.

e) Područna škola Goduš: Potrebna zamjena stolarije.

f) Područna škola Vitinica: Potrebno je rekonstruirati sportske terene. Kabineti su djelimično opremljeni nastavnim sredstvima.

U OŠ „Sapna“ postoje dvije fiskulturne sale i to u centralnoj školi i PŠ „Vitinica“. Sala u centralnoj školi je djelimično rekonstruirana, ali još uvijek nedostaju mnogi sportski rekviziti za kvalitetniju realizaciju redovne nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja i sekcija iz oblasti sporta. Sala u PŠ „Vitinica“ je novije gradnje, ali je još uvijek neopremljena svim potrebnim sportskim rekvizitima.

Školska dvorišta oko školskih objekata prema raspoloživoj kvadraturi zadovoljavaju potrebe broja učenika. U dvorištima se odvijaju javne, kulturne manifestacije školskog i lokalnog nivoa. Školska dvorišta nisu još uvijek sva adekvatno ograđena što može djelovati negativno po pitanju bezbjednosti učenika. Nužno je raditi na projektima uređenja i ograđivanja školskih dvorišta što je u planu razvoja škole.

Školska biblioteka je opremljena sa oko 7000 raznih naslova. Međutim, lektirnih jedinica za devetogodišnju osnovnu školu još uvijek nedostaje, broj lektira ne može udovoljiti potrebama svih učenika od I do IX razreda, potrebno je vršiti zamjene i prilagođavanju postojećim naslovima.

U školi postoji prostor koji je prilagođen za rad sa roditeljima. Sastanci sa roditeljima, predavanja, radionice se realiziraju u čitaonici školske biblioteke.

Rad sekcija se odvija u učionicama i kabinetima gdje se realizira redovna nastava i fiskulturnoj sali u periodu između smjena dok ne traje redovna nastava zbog nedostatka prostora za navedene aktivnosti.

Sadržaji nastave realizirani su u okviru sljedećih vrsta i oblika nastavne djelatnosti: redovna nastava, dopunska, dodatna i razni oblici slobodnih aktivnosti. Redovna nastava se izvodila po Nastavnom planu i programu i planirani fond sati je realiziran u potpunosti. Nastavu je pohađalo 673 učenika, raspoređenih u 34 čistih i 5 kombiniranih odjeljenja (centralna i područne škole). Nastava je izvođena u centralnoj, PŠ Međeđa, PŠ Vitinica u dvije smjene, a PŠ Gornja Sapna, PŠ Goduš i PŠ Nezuk u jednoj smjeni.

2.10.4. Srednjoškolsko obrazovanje na području općine Sapna

Srednjoškolsko obrazovanje na području općine Sapna odvija se u Javnoj ustanovi Mješovitoj srednjoj školi Sapna koja je od 2003. godine samostalna institucija. U periodu od 1999. do 2003. godine srednjoškolsko obrazovanje na području općine Sapna odvijalo se u sklopu JU MSŠ Kalesija. MSŠ Sapna verificirana je za obrazovanje učenika za sljedeća zvanja i zanimanja:

- Mašinska tehnička škola: mašinski tehničar, mašinski tehničar za kompjutersko projektovanje
- Ekonomska tehnička škola: poslovni tehničar, poslovno-pravni tehničar, ekonomski tehničar - finansijsko-računovodstveni smjer
- Poljoprivredna tehnička škola: poljoprivredni tehničar
- Gimnazija - opći smjer
- Mašinska stručna škola: zavarivač, bravar, plinski i vodoinstalater, instalater centralnog grijanja
- Građevinska stručna škola: keramičar-teracer
- Trgovačka stručna škola: trgovac, prodavač

JU MSŠ Sapna registrirana je i za obrazovanje odraslih za sva navedena zvanja i zanimanja. Do sada je oko 300 vanrednih polaznika upisalo/završilo neki od programa obrazovanja, uglavnom prekvalifikacije. U posljednje vrijeme evidentno je slabije zanimanje za ovakvu vrstu obrazovanja u ovoj školi i sa ovom praksom će se najvjerojatnije prestati.

JU MSŠ Sapna smještena je u vlastitoj zgradi na adresi Kraljevići bb, 75411 Sapna. Prostor kojim raspolaže predstavljen je u tabeli (podaci prema Godišnjem programu rada Škole za 2021/2022. školsku godinu):

NAZIV PROSTORIJE	KOLIČINA	POVRŠINA u m ²
Učionice i kabineti	11	447,50
Fiskulturna sala	-	-
Radionice	3	164,21
Biblioteka/zbornica	1	35,96
Hodnici - tri etaže	3	229,49
Kancelarija	4	59,25
Podrum	2	38,05
Pomoćna prostorija	2	12,83
Mokri čvor	3	31,59
Stubište	2	55,47
Prostorija za prijem roditelja	1	6,18
Ulaz	1	32,34
<i>Ukupno zatvorenog prostora</i>		1112,95
<i>Ukupno zatvorenog prostora za učenike</i>		985,94
<i>Površina u m² po učeniku</i>		22,67
Otvoreni prostor - dvorište	1	1040

Otvoreni prostor - školska ekonomija	2	10 544
<i>Ukupno otvorenog prostora za učenike</i>		11 584
UKUPNO PROSTORA		12 697

Tabela 51. - Prostor u JU MSSŠ Sapna

Za potrebe izvođenja nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u zimskom periodu koristi se Sportska dvorana u Sapni, a u ljetnom periodu sportski poligon OŠ Sapna.

Škola ispunjava sve uslove za školovanje učenika za spomenuta zvanja i zanimanja, ali uvijek postoji mogućnost saniranja postojećeg stanja i njegovog poboljšanja.

U proteklom periodu uradilo se dosta toga na toplifikaciji samog objekta (urađena je fasada i toplotna izolacija, zamijenjeni su trošni drveni prozori novom plastičnom stolarijom, zamijenjen je dotrajali kotao na čvrsto gorivo kotlom na pelet). Također je zamijenjen i krov na zgradi škole.

Škola posjeduje značajna sredstva i pomagala koja u mnogome unapređuju nastavni proces, ali je riječ o prilično staroj i u nekim slučajevima dotrajaloj opremi. Oprema je nabavljena na razne načine, a uglavnom su to realizacije projekata, donacije i sl.

Evidentan je pad broja učenika koji pohađaju srednju školu u Sapni i taj trend se nastavlja iz godine u godinu, a u kojoj mjeri je izražen može se pogledati u Tabeli 52. (podaci prema Godišnjim programima rada Škole):

ŠKOLSKA GODINA	BROJ UČENIKA
2015/2016.	363
2016/2017.	316
2017/2018.	253
2018/2019.	238
2019/2020.	215
2020/2021.	199

Tabela 52. - Broj učenika po školskim godinama (zadnjih šest godina)

U JU MSSŠ Sapna uglavnom se upisuju učenici koji su se školovali u JU OŠ Sapna, ali i dio učenika koji su se školovali u osnovnim školama u opštini Zvornik.

Prema dostupnim podacima iz osnovne škole i izvršenoj analizi došlo se do zaključka da se oko 2/3 ukupnog broja učenika koji završe osnovnu školu u JU OŠ Sapna upiše u prvi razred JU MSSŠ Sapna dok 1/3 učenika srednjoškolsko obrazovanje nastavi negdje drugo.

OSNOVNA ŠKOLA SAPNA		MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA SAPNA	
broj učenika koji su završili osnovnu školu u navedenoj školskoj godini		broj učenika koji su se upisali u srednju školu u školskoj godini koja slijedi	
2017/2018.	80	2018/2019.	57
2018/2019.	98	2019/2020.	65
2019/2020.	69	2020/2021.	46

Tabela 53. - Odnos broja učenika koji su završili Osnovnu školu u Sapni i onih koji su se upisali u MSSŠ Sapna (zadnje tri godine)

Uzimajući u obzir spomenuti trend upisa učenika u prvi razred JU MSSŠ Sapna i podatke iz JU OŠ Sapna o brojnom stanju učenika po razredima u školskoj 2020/2021. godini u tabeli je data projekcija upisa učenika u prvi razred JU MSSŠ Sapna u periodu za koji se radi Strategija razvoja općine Sapna:

školska godina u kojoj učenici završavaju osnovnu školu	broj učenika koji bi trebali završiti osnovnu školu	pretpostavljeni broj učenika koji bi se mogli upisati u prvi razred JU MSS Sapna u školskoj godini koja slijedi
2021/2022.	79	cca 50 do 55
2022/2023.	62	cca 40 do 45
2023/2024.	83	cca 55 do 60
2024/2025.	78	cca 50 do 55
2025/2026.	96	cca 60 do 65
2026/2027.	81	cca 50 do 55

Tabela 54. - Projekcija upisa učenika u MSS Sapna za period od 2021. do 2026. godine

U školskoj 2020/2021. godini JU MSS Sapna pohađa 199 učenika raspoređenih u 12 odjeljenja. Ukoliko se u obzir uzme dosadašnja praksa i projicirani broj upisanih učenika, očekuje se da se svake školske godine upišu 3 ili 4 odjeljenja prvih razreda, tako da će se ukupan broj odjeljenja u školi kretati od 10 do 12, a broj učenika će biti oko 200.

O mogućnosti uvođenja novih zvanja i zanimanja u narednom periodu odlučivat će menadžment škole i Školski odbor uzimajući u obzir tržište rada, postojeće stanje sa uposlenicima, zanimanje učenika i sl.

U školskoj 2020/2021. godini u JU MSS Sapna uposleno je 40 uposlenika (i 1 volonter). Broj uposlenika mijenja se iz godine u godinu, zavisno od broja učenika. Određeni broj uposlenika je već godinama kao tehnološki višak u potpunosti raspoređen u druge škole.

Od ovih 40 uposlenika 31 radi direktno u nastavi, ostatak je u menadžmentu, pedagog, pomoćno osoblje i sl.

31 uposlenik primljen je u stalni odnos na puno ili nepuno radno vrijeme, a 9 uposlenika primljeno je na određeno radno vrijeme.

Također, 24 uposlenika ima prijavljeno mjesto boravka na području općine Sapna, 10 na području Grada Tuzla, 2 na području općine Kalesija, 2 na području Grada Zvornik, 1 na području Grada Živinice i 1 na području općine Kladanj.

Svi učenici i svi uposlenici su bošnjačke nacionalnosti.

Školska biblioteka broji oko 4500 primjeraka knjiga, od kojih je veoma mali broj lektirnih naslova. Knjige su uglavnom nabavljane putem raznih donacija, a sistemska kupovina knjiga nije realizirana već godinama.

2.10.5. Viskokoškolsko obrazovanje

Što se tiče visokoškolskog obrazovanja zainteresirani građani za ovu vrstu obrazovanja upisuju se na fakultete Univerziteta u Tuzli i Sarajevu, a više studenata sa ovih prostora upisano je na univerzitet van granica naše zemlje. Preciznih statističkih podataka nema. Također, ne postoje ni indicije da bi se u skorije vrijeme u općini Sapna mogla otvoriti neka visokoškolska ustanova.

2.10.6. Stipendiranje učenika i studenata

Općina Sapna redovno stipendira studente sa ovih prostora te nadarene učenike generacije osnovne i srednje škole.

Stipendiranje studenata vrši se na osnovu planiranih i ugrađenih sredstava u Bužet Općine Sapna i uglavnom se kreće u iznosu od 15.000,00 KM godišnje. Značajan broj studenata sa prostora općine Sapna koji su članovi šehidskih porodica, RVI ili demobilisanih boraca pravo

na stipendije ostvaruju putem Ministarstva za boračka pitanja TK i Federalnog zavoda za zapošljavanje. Pojedinačne dodijeljene stipendije iznose 1.000,00 KM po jednoj akademskoj, odnosno školskoj godini.

U školskoj 2018/2019. godini općina je stipendirala sve učenike koji su u Mješovitoj srednjoj školi Sapna upisali bilo koje zanimanje, bez obzira sa kog prostora dolaze. Za te svrhe izdvojeno je 26.000, 00 KM u Budžetu za 2019. godinu.

2.10.7. Vjerski objekti

Na prostoru općine Sapna vjerski obredi obavljaju se u objektima Islamske zajednice i Srpske pravoslavne crkve.

Vjerski objekti Islamske zajednice na dijelu područja Medžlisa Islamske zajednice Zvornik, po džematima koje se nalazi na teritoriji općine Sapna, su:

Džemat Goduš:

Džamija Goduš
Vakufska kuća u Godušu

Džemat Kovačevići:

Džamija Kovačevići
Vakufska kuća u Kovačevićima

Džemat Kraljevići:

Džamija Kraljevići
Vakufska kuća u Kraljevicima
Mesdžid s minarom u naselju Kobilići
Mekteb u naselju Svrake
Mekteb u naselju Kraljevići
Mekteb u naselju Kosa
Nakšibendijska tekija „Šejh Mehmed ef. Hafizović“
Poslovna zgrada MIZ Zvornik

Džemat Međeđa:

Džamija Međeđa
Mekteb Grabovica
Mesdžid s minarom u naselju Baljkovica
Vakufska kuća u Međeđi

Džemat Nezuk:

Džamija Nezuk
Vakufska kuća u Nezuku

Džemat Sapna:

Džamija Sapna
Džamija - Islamski centar Sapna (u izgradnji)
Vakufska kuća

Džemat Selimovići:

Džamija Selimovići
Mesdžid sa turbetom - Krstac

Vakufska kuća u Selimovićima

Džemat Vitinica:

Džamija Vitinica - Han
Mekteb u naselju Handelići
Mekteb u naselju Gaj
Vakufska kuća u Vitinici

Džemat Zaseok:

Džamija Zaseok
Mekteb u naselju Zecovi
Vakufska kuća u Zaseoku

Džemat Žuje-Šarci:

Džamija Žuje-Šarci
Vakufski objekat u Žujama

Svi islamski vjerski objekti kao i vakufski objekti redovno se održavaju, a po potrebi renoviraju i rekonstruiraju.

Kada su u pitanju vjerski pravoslavni objekti, oni se nalaze u naseljenim mjestima Rastošnica i Rožanj. U Rastošnici postoji crkva, a u Rožnju manastir.

3. INFRASTRUKTURA I STANJE OKOLIŠA

3.1. Analiza stanja saobraćajne infrastrukture

Putnu mrežu općine Sapna čine kategorirani i nekategorirani putovi. Tu spadaju regionalni, lokalni, nekategorirani i zemljani putevi. Općina Sapna ima relativno razvijenu mrežu putova koja je jednim dijelom modernizirana (asfaltirana). U osnovi saobraćajnu infrastrukturu karakteriše nerazvijenost - veoma nizak broj kilometara putova viših kategorija po km², mala propusna moć i nepovoljna struktura, ali i loš kvalitet mreže na dijelu lokalne putne infrastrukture. Dobra putna mreža predstavlja najznačajniji segment saobraćajne infrastrukture, jer omogućava transport robe i prevoz ljudi do određenih relacija na bezbjedan i siguran način. Općina Sapna leži u težištu trougla Tuzla - Bijeljina - Zvornik i područjem ove općine prolaze regionalni pravci R456 granica entiteta (Priboj) – Sapna - granica entiteta (Karakaj) i R456a Sapna - Međeđa - Kalesija.

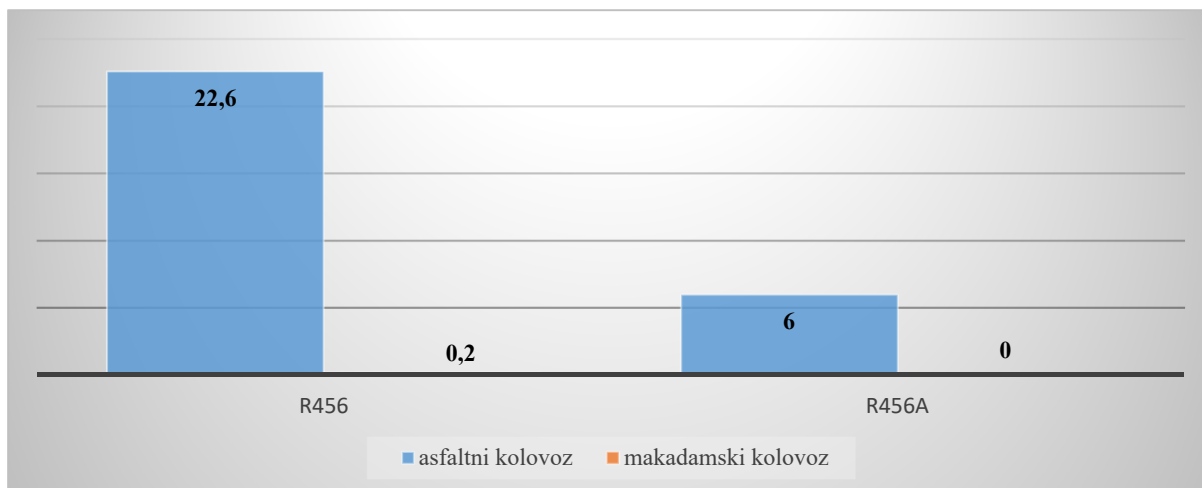
Odlukom Vlade Federacije BiH o prekategoriaciji lokalnih cesta u regionalne ceste na području Tuzlanskog kantona („Službene novine Federacije BiH“, broj 30/20) put Sapna - Međeđa - Kalesija u ukupnoj dužini od 13,90 km kategoriran je u regionalnu cestu sa oznakom R-456a. Karakteristike regionalnih putnih pravaca prikazane su u Tabeli 55.

Oznaka ceste	Opis regionalne ceste	Vrsta kolovoza (km)		Dužina /km/	Napomena
		Asfalt	Makadam		
R 456	Granica entiteta (Priboj) - Sapna - granica entiteta (Karakaj)	16,6	0,2	16,8	Dionica puta od Goduša do Rastošnice u dužini od 200 m nije asfaltirana
R 456a	Sapna - Međeđa - Kalesija	6	0	6	Dionica asfaltirana u kompletnoj dužini

Tabela 55. - Regionalni putni pravci na području općine Sapna¹⁹

Iz Tabele 55. vidljivo je da na teritoriji općine Sapna ima 22,8 kilometara regionalnih putova, od čega je 22,6 km asfaltnog kolovoza, a 0,2 km makadamskog kolovoza i to na regionalnom putu R-456. Poređenjem sadašnje ukupne dužine asfaltnog kolovoza na regionalnim putovima sa ukupnom dužinom iz 2014. godine, na dva navedena regionalna puta koja se nalaze na ovom području, dolazi se do zaključka da je u periodu od 6 godina modernizirano (asfaltirano) 4,8 km regionalnih putova koji prolaze kroz općinu Sapna.

¹⁹ JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona

Slika 6. - Prikaz kolovozne konstrukcije regionalnih putova na području općine Sapna

Odlukom Vlade Tuzlanskog kantona o kategorizaciji lokalnih cesta i ulica u gradu Tuzla i općinama Tuzlanskog kantona utvrđene su lokalne ceste na području općine Sapna u dužini od 66,01 km. Od ukupne dužine lokalnih putnih pravaca dužina od 35,31 km ili (53,49 %) je asfaltnog kolovoza, a dužina od 30,7 km ili (46,51 %) je makadamski kolovoz. Dužina ulica prema gore navedenoj odluci iznosi 0,31 km. Ukupna dužina nekategoriranih putova, po odluci Općinskog vijeća Sapna, a koji nisu prešli u kategoriju lokalnih, je 6,10 km.

U sljedećoj tabeli dat je prikaz lokalnih putova u općini Sapna.

Oznaka ceste	Opis lokalne ceste	Vrsta kolovoza		Dužina /km/	Stanje kolovoza
		Asfalt	Makadam		
L 137001	Vitinički put /Regionalna cesta R 306/ - Han - Selimovići - Mahmutovići - Krstac - Kovačevići /mjesna zajednica/	5,40		5,40	Potrebna rekonstrukcija puta, dionica Han-škola, dionica Krstac-Kovačevići i putna signalizacija
L 137002	Nezučki put /Regionalna cesta R 306/ - Nezuk - do raskršća za Dugi Dio	4,23		4,23	Potrebna rekonstrukcija dijela puta, dionica Nezuk (škola) skretanje za Dugi Dio i putna signalizacija
L 137003	Sapna /Regionalna cesta R 306, škola/ - Kobilići - Međeđa - Pasji Grob /Regionalna cesta R 307/	6,45		6,45	Potrebna vertikalna i horizontalna signalizacija
L 137004	Lokalna cesta L 137002 - Nezuk - Zaseok /mezarje/	1,70		1,70	Potrebna vertikalna i horizontalna signalizacija

L 137005	Nezuk /škola/ - Baljkovica /spomen obilježje/	2,90		2,90	Potrebna djelimična sanacija
L 137006	Vitinica /Džakić/ - Brđaci - Handelići /spomen-obilježje/	2,40		2,40	Potrebna rekonstrukcija i signalizacija
L 137007	Vitinica škola /raskršće Selimovići - Muhmutovići/ - Krstac /raskršće Krstac - Kovačevići/	1,36		1,36	Potrebna potpuna rekonstrukcija i signalizacija
L 137008	Međeđa - Debeljak - raskršće /Nezučki put - Nezuk/		2,7	2,70	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137009	Trafo-stanica /Regionalna cesta R 307/- Žuje /raskršće Šarci /	1,90		1,90	Potrebna djelimična sanacija
L 137010	Vitinica /Han/ - Gaj	0,87		0,87	Potrebna vertikalna i horizontalna signalizacija
L 137011	Goduš /Regionalna cesta R 306/- Skakovica /škola/		4,00	4,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137012	Goduš /Regionalna cesta R 306/ - Plan naselje	1,60		1,60	Potrebna djelimična sanacija
L 137013	Međeđa /Lokalna cesta L 137003/ - Grabovice - Munjača /Regionalna cesta R 307/	1,80		1,80	Potrebna rekonstrukcija i signalizacija
L 137014	Vitinica /Han/ - Ramići /centar/	0,85		0,85	Potrebna djelimična sanacija
L 137015	Lokalna cesta L 137014 - Marnići /centar/	0,60		0,60	Potrebna djelimična sanacija
L 137016	Skakovica /škola/ - Rastošnica - raskršće Sarići /Prelovine/		7,00	7,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137017	Sarići /raskršće/ - Rastošnice /centar Obršine/		4,00	4,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137018	Rastošnica /Regionalna cesta R 306/ - Čaklovica /centar/		3,00	3,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137019	Rastošnica /Regionalna cesta R 306/ - Čairi /centar/		5,00	5,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem

L 137020	Rastošnica /Regionalna cesta R 306/ - Laze /centar/		5,00	5,00	Potrebna temeljna rekonstrukcija sa asfaltiranjem
L 137021	Krstac /centar/ - Ošćenak - Kovačevići /mjesna zajednica/	1,35		1,35	Potrebna djelimična sanacija
L 137022	Međeđa centar - Dekići - Bajramovići - Bešići	1,40		1,40	Potrebna djelimična sanacija
L 137023	Međeđa /centar/ - Durakovići	0,50		0,50	Potrebna djelimična sanacija
Ukupno lokalnih cesta na području općine Sapna					66,01

Tabela 56. - Lokalni putni pravci na području općine Sapna²⁰

U sljedećoj tabeli dat je prikaz nekategoriranih putova u općini Sapna.

Naziv putnog pravca	Dužina u km
Centar - Kraljevići	1,00
Centar (stara pijaca) - Svrake	0,50
Kobilići - Kosa	1,00
Međeđa- Grabovice - Rijeka	2,00
Nezučki put - Donji Zaseok	0,50
Vitinica - Marnići	0,50
Međeđa - Dekići	1,20
Međeđa - Durakovići	0,80
Međeđa - Bešići	1,30
Rastošnica - Obršine	4,00
Rastošnica - Prelevine	7,00
Rastošnica - Čaklavica	3,00
Rastošnica - Čairi	5,00
Rastošnica - Laze	5,00
Zaseok - Lipa	0,20
Zaseok - Doljani	0,50
Goduš - Rujevina	0,50
Nezuk - Podkućina	0,30
Nezuk - Biberovići	0,40
Skakovica - Rožanj	3,10
Krstac - Ošćenak - Kovačevići	1,40
Vitinica (Han) - Ramići - Čektale	2,50
Goduš - Plan	1,60
Gornja Sapna - Grabovac - Mahala	1,20

Tabela 57. - Nekategorirani putni pravci na području općine Sapna²¹

²⁰ Odluku o kategorizaciji lokalnih cesta i ulica u gradu Tuzli i općinama na području Tuzlanskog kantona, Vlada Tuzlanskog kantona, 2014. godina.

²¹ Službeni glasnik Općine Sapna, br. 1/00 i 4/00

Na prostoru općine Sapna postoji još i kategorija putova koji spadaju u zemljane puteve, putove koji vode u poljoprivredna imanja, šumske putove, te prilazne putove čija dužina iznosi cca 690 km. Navedni putovi evidentirani su u nadležnoj Službi za katastar zemljišta u općini Sapna, što znači da se oni vode (u Katastru zemljišta) kao društvena svojina. Lokalni i nekategorirani putovi imaju veoma značajnu ulogu kao infrastrukturni objekti.

Opći cilj definiran Prostornim planom općine Sapna za saobraćajnu infrastrukturu odnosi se na povećanje saobraćajne dostupnosti i povezanosti centara u mreži naselja, privrednih kapaciteta i turističkih sadržaja, rekonstrukcijom, dogradnjom i izgradnjom putova na lokalnom, regionalnom i širem nivou. Takođe, navedenim planom definirani su i posebni ciljevi, a to su:

- Modernizacija regionalnih putova R-456 i R-456a, odnosno bržih saobraćajnica koji predstavljaju vezu sa susjednim općinama,
- Ostvariti dobru saobraćajno-transportnu povezanost svih dijelova teritorije općine Sapna međusobno, kao i sa susjednim teritorijama, a time i sa širim okruženjem,
- Modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih putova tamo gdje su potrebe izraženije,
- Definirati raskrsnice (kružne, četvorokrake i trokrake) i njihove buduće drumske veze sa putovima koji su od državnog značaja.

Izgradnja i uređenje lokalne putne infrastrukture podrazumijeva značajna ulaganja. Također povećanje broja automobila i potreba za bržom komunikacijom, kako za kretanje stanovništva, tako i za transport roba i usluga te uređenje pješačkih staza u naseljima podrazumijeva velika ulaganja koja Općina Sapna u postojećim okolnostima ne može izfinansirati.

Rekonstrukcija i modernizacija lokalne i nekategorirane putne mreže podrazumijeva: rekonstrukciju trase ceste u cilju poboljšanja vertikalnih i horizontalnih elemenata trase ceste, asfaltiranje kolovoza, postavljanje prometne opreme i propusta, a u urbanim područjima i izvedba pješačkih staza uz kolovoz.

Interventne mjere na prethodno identificiranim lošim putovima i opasnim mjestima se mogu provoditi u dvije faze:

- Mjere sanacije, koje obuhvaćaju hitne intervencije ili kratkoročne zahvate u vidu kompletiranja nedostajuće putne opreme, prometne signalizacije i druge aktivnosti redovnog održavanja cesta.
- Mjere rekonstrukcije, koje obuhvataju dugoročne zahvate u vidu izgradnje kolovoza sa asfaltnim zastorom, izgradnje pješačkih staza, zaštitnih i odbojnih ograda sa sprečavanjem pojavljivanja pješaka na kolovozima.

3.2. Analiza komunikacijske infrastrukture

Područje općine Sapna kontinuirano prati razvoj telekomunikacija, mobilne telefonije i interneta. Stanje u pogledu pokrivenosti radio i televizijskim signalom poboljšano je zahvaljujući satelitskom, odnosno internet sistemu. Razvoj današnjeg društva nazamisliv je bez razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) koje su prisutne u svakom segmentu života.

Opći cilj: postizanje ravnomjerne pokrivenosti svih djelova općine, modernizacijom postojećeg stanja i izgradnjom novih objekata i mreže.

Posebni ciljevi:

- Osavremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija,
- Uključivanje u jedinstveni evropski sistem telekomunikacija,
- Maksimalno stvarati ambijent za uvođenje i omasovljivanje novih vrsta usluga (GSM, BIHNET, BIHPAK, Internet...),
- Kabliranje urbanih prostora gdje postoji interes građana i uvođenje kablovske televizije.

3.2.1. Telekomunikacije

Na području općine Sapna izgrađena je fiksna telekomunikaciona mreža putem koje djeluje jedan operater u fiksnoj telefoniji BH Telecom Sarajevo. Na području općine Sapna postoji jedan magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecoma. U proteklom periodu na području općine Sapna d.d. „BH Telecom“ Sarajevo, Direkcija Tuzla realizirao je nekoliko projekata koji se odnose na izgradnju podzemne trase optičkog spojnog puta od kojih se izdvajaju projekti, izgradnja optičkog spojnog puta Nezuk - Međeđa te Sapna - Vitinica sa tendencijom proširenja izgradnje optičkog spojnog puta na sve mjesne zajednice. Na području općine Sapna postoje centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma u Međeđi i Sapni. Navedene fiksne mreže omogućavaju korisnicima praktično sve širokopojasne usluge i ponude BH Telecom-a od kojih se posebno izdvajaju popularna Moja TV i brzi pristup internetu odnosno ADSL.

Sa telefonske centrale Sapna telefonskim signalom su snabdjevene sljedeće mjesne zajednice: Sapna, Kraljevići, Kobilici, Goduš, Žuje i Šarci, Vitinica i Kovačevići, dok su sa telefonske centrale Međeđa napojeni: Međeđa, Baljkovica, Nezuk i Zasok. Na prostoru mjesnih zajednica Rastošnica i Skakovica urađeni su uređaji za bežični telefonski signal, te se ovakvim načinom priključka na telefon koristi 70 građana naše općine. Urađenim telefonskim instalacijama riješeno je pitanje povezanosti građana općine Sapna sa drugim područjima u BiH i svijetom. Ukupan broj korisnika fiksne telefonije iznosi 1420 korisnika.

Strategija razvoja fiksnih mreža BH Telecom-a na području općine Sapna je postepeni prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu. Za korisnike to znači praktično neograničene brzine prenosa podataka, manju učestalost kvarova i brže otklanjanje istih. U sljedećoj fazi bi se u izgrađenu kablovsku instalaciju polagali optički kablovi.

Od strane BH Telecoma izvršena je analiza postojećeg stanja optičke infrastrukture i širokopojasnih usluga na području općine Sapna na osnovu čega je napravljen plan realizacije optičkih privoda do subjekta javnog sektora na ovom području. U pitanju su: Općina Sapna, ZZO TK poslovnica Sapna, sve školske i kulturne ustanove i dr. Za navedene subjekte bit će obezbijedena instalacija optičkih vodova u okviru projekta FTTx (mrežne tehnologije) Sapna koji će se realizirati kao zasebni projekti.

Mobilna telefonija na području općine Sapna je razvijena, jer su prisutni signali sva tri BH operatera: BH Mobile, HT Eronet i M-tel. Mobilna telefonija na području općine Sapna posjeduje jednu mobilnu baznu stanicu na Goduškom visu, a jednu na Pošti u Sapni i jedan link Goduški vis - Međeđa, na Pošti u Međeđi. Operater HT Eronet je u toku 2013. godine instalirao baznu stanicu mobilne telefonije na objektu u centralnom dijelu općine Sapna.

Pokrivenost općine Sapna mobilnom mrežom BH Telecoma (GSM signal) je preko 99,5 %, a pokrivenost 4G signalom koji omogućava brzi pristup internetu putem mobilne mreže iznosi oko 80 % za ukupnu površinu, odnosno nešto više od 90 % za naseljena područja.

3.2.2. Internet

Na području općine Sapna moguće je korištenje ADSL sistema veze, ISDN veze, kablovskog interneta i bežični pristup (wireless), odnosno (Wi-Fi). Prije par godina najzastupljeniji je bio bežični pristup, dok danas prevladava ADSL, takođe nešto novo je kablovski internet. Na prostoru općine Sapna djeluju nekoliko internet provajdera, d.d. „BH Telecom“, „HM Online“, „EXTRANET“, d.o.o. „TXTV“ Tuzla i Neon d.o.o. Kalesija. Po svim pokazateljima internetom se koristi velik broj građana, preduzeća ili institucija sa prostora općine Sapna, ali je veoma teško doći do informacija o broju korisnika, mada se može zaključiti da se broj korisnika interneta povećao, što predstavlja napredak za ovo područje. Broj internet

korisnika (Internet+TV) usluge koju pruža BH Telecom je 887, usluge koju pruža M:tel je 20 korisnika.

3.3. Pokrivenost signalom radija i televizije

Sa napretkom tehnologija kako u svijetu tako i u općini Sapna došlo je do nekih novih sistema i mogućnosti pristupa televiziji i radiju. Jedan od takvih i vjerovatno najzastupljenijih je sistem satelitske televizije poznat kao „Total TV“. Također tu je i sistem „Moja TV“ kojeg nudi „BH Telecom“ i novi pristup putem kablovske televizije koje nudi d.o.o. „TXTV“ Tuzla koji na području općine Sapna pruža usluge 101 domaćinstvu. Radio i televizijskim signalom prostor općine Sapna pokrivaju još BHT (Javni RTV servis Bosne i Hercegovine) na kanalu 59 koji pokriva dio područja općine Sapna sa predajnika na Goduškome visu, te na kanalu 25 koji se emituje sa predajnika na Oščenu - Vitinica.

Signali za ovu televiziju su nestabilni te često dolazi do prekida signala i nestanka slike na TV ekranima. Pokrivenost signalom nije zadovoljavajuća, jer pojedina područja općine Sapna imaju veoma slabu sliku. Televizija Tuzlanskog kantona pokriva jedan dio općine Sapna na kanalu 51 sa Goduškog visa, dok jedan dio općine (Međeda i dio Vitinice) mogu dobiti signal na 31 kanalu sa predajnika na Vranovcu - općina Kalesija. Televizija Federacije Bosne i Hercegovine nema svoje predajnike pa je i prijem na ovim prostorima veoma slab i ondje gdje ga ima. Također i druge televizije imaju vema malu pokrivenost signalom na ovom području.

Najbolju pokrivenost ovog prostora i najbolju čujnost ima Radio-televizija Glas Drine - Sapna čiji se program emituje na frekvencijama 88,8 MHz i 99,6 MHz koji imaju sopstveni predajnik (Goduški vis). Pored naprijed navedenih radio i TV stanica ovaj prostor je dobro pokriven, velikim dijelom, emiterima iz susjednih država Srbije i Hrvatske, čije TV i radiji nemaju svoje objekte na našoj općini.

3.4. Analiza stanja elektroenergetike

Snabdijevanje električnom energijom na području općine Sapna odvija se putem JP „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“ d.d. Sarajevo, Podružnica Elektrodistribucija Tuzla, Poslovna jedinica Sapna. Snabdijevanje se vrši iz glavne napojne trafostanice TS 35/20 kV koja je smještena uz regionalni put R456a Sapna - Kalesija. Postojeće stanje elektroenergetske infrastrukture dosta je dobro. Sva niskonaponska mreža kablirana je nadzemnim SKS kablovima.

Broj kupaca koje pokriva Poslovna jedinica Sapna, u daljem tekstu (PJD) je 3020, a ukupna dužina NN mreže je oko 180 km. Stanje NN mreža dosta je dobro, sva mreža je sa SKS kablom, stubovi su kombinacija drvenih, impregniranih i ABS, dok je trenutni broj korisnika električne energije na području općine Sapna, a koje pokriva PJD Teočak, 197 priključenih kupaca.

Stanje na području koje pokriva PJD Teočak je takvo da trenutno ima 26,077 km dalekovoda (riječ je o dva paralelna dalekovoda od Sapne do Teočaka koji presijecaju ovo područje te priključnim dalekovodima za pojedine trafostanice), 8 trafostanica sa 8 niskonaponskih mreža čija je ukupna dužina 27,15 km. Na ovom području ne postoje podzemne mreže u vlasništvu ED Tuzla.

PJD Sapna na teritoriji općine Sapna raspolaže sljedećim elektroenergetskim (EE) objektima:

Trafostanice:

- Trafostanica 35/20 kV - 1 kom
- Trafostanica 20/0,4 kV - 34 kom

Dužina podzemne NN mreže po evidenciji je oko 3 km (za mali dio podzemnih instalacija, postoje geodetski snimci, uglavnom za poslijeratne kupce).

Dalekovodi (DV):

- DV 35 kV Kalesija – Sapna - 12 km.
- DV 20 kV- oko 44 km.

3.5. Analiza komunalne infrastrukture

3.5.1. Vodosnabdijevanje

Upravljanje, korištenje i održavanje općinskog vodovodnog sistema odgovornost je Javnog komunalnog preduzeća Sapna d.o.o. Sapna, koje je osnovano 2014. godine. Pored javnog postoji i nekoliko lokalnih vodovoda, koji nemaju razvijen sistem upravljanja, odnosno nisu pod kontrolom odgovorne pravne institucije.

Prema podacima iz marta 2020. godine ukupan broj korisnika javnog²² vodosnabdijevanja je oko 2.310, od toga je 2.255 domaćinstava i 55 pravnih lica. Procjena je da uslugu javnog vodosnabdijevanja koristi oko 8500 stanovnika.

Vodoprivredni objekti za snabdijevanje pitkom vodom na području općine Sapna su bunari, kaptaze sa odgovarajućom opremom, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, rezervoari, cjevovodi i drugi pripadajući objekti. Distribucija vode vrši se preko primarne i sekundarne vodovodne mreže, a kontinuitet vodosnabdijevanja je većim djelom ovisan od urednog snabdijevanja električnom energijom vodozahvata. Sami sistemi za distribuciju vode su najvećim dijelom novi i rekonstruirani, ali ima i dotrajalih sa velikim gubicima.

U općini Sapna vodosnabdijevanje je rješavano na različite načine. Od 1999. godine sistem snabdijevanja vodom stanovništva rješava se na način izgradnje vodovoda za dvije ili više mjesnih zajednica. Prema podacima kojima raspolaže JKP Sapna d.o.o. Sapna, trenutno se stanovništvo snabdijeva na sljedeće načine:

Prvi dio mjesne zajednice Vitinica i mjesna zajednica Goduš vodom se snabdijevaju sa izvorišta Orlovi potoci na Majevidi. Dužina primarne mreže je 11 kilometara i cca 36 kilometara sekundarnog voda. Treba napomenuti da je vodovodna mreža, primarni i sekundarni vod, podzemna instalacija koja nije snimljena niti uvedena u katastar podzemnih instalacija. Ovim vodovodom upravlja JKP Sapna d.o.o. Sapna.

Stanje snabdjevenosti korisnika vodom kvantitativno i kvalitativno je poboljšano krajem 2019. godine. Nakon završetka projekta *Zahvatanje vode, sanacija i rekonstrukcija vodovoda za naselja Vitinica i Goduš*, te projekta *Dogradnja postojećeg taložnika i gravitacionog brzog filtera u cilju otklanjanja mutnoće za naselje Vitinica* znatno je poboljšan kvalitet vode na ovim općinskim vodovodima.

Drugi dio mjesne zajednice Vitinica, naselja Selimovići i Mahmutovići, te Mjesna zajednica Kovačevići, napajaju se sa izvorišta Skakavac i bušenog bunara B1 koji je izgrađen 2012. godine. Vodovodom upravljaju sami građani putem vodovodnog odbora. Općinsko vijeće Sapna je krajem 2018. godine donijelo Odluku o predaji ovih vodovoda na upravljanje JKP Sapna d.o.o. s ciljem ograničanog korištenja, upravljanja i održavanja, ali ova odluka nije sprovedena.

Mjesna zajednica Goduš se zajedno sa dijelom Mjesne zajednice Vitinica (oko 50 korisnika) napaja se sa izvorišta (brane) Orlovi potoci na Majevidi, dok je prijeratnim vodovodom, sa lokacije Orlovi potoci na Majevidi, 130 učesnika riješilo problem vodosnabdijevanja lokalnim vodovodom. Ovim mjesnim vodovodima od 2016. godine također upravlja JKP Sapna d.o.o. Sapna.

²² Javno vodosnabdijevanje koje je u nadležnosti JKP Sapna d.o.o.

Centralni dio općine Sapna, zatim Mjesne zajednice Sapna i dio Mjesne zajednice Kraljevići vodom se snabdijeva sa kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo. Ukupna dužina podzemne distributivne vodovodne instalacije iznosi 7,782 metara primarnog voda te oko 21 kilometar sekundarnog voda.

Prema projektu snabdijevanja pitkom vodom dijela općine Sapna riješeno je vodosnabdijevanje mjesnih zajednica: Zaseok, Nezuk, Kobilici, Međeđa i dio Mjesne zajednice Kraljevići, dok se Mjesna zajednica Žuje i Šarci snabdijeva sa izvorišta na Majeveci. Predmetnim vodovodom također od 2015. godine upravlja JKP Sapna d.o.o. Sapna.

Pored planskog snabdijevanja, kojim rukovodi Općina, koja je upravljanje vodovodima povjerila naprijed navedenom javnom preduzeću, postoje i vodovodi koje su izgradili sami građani, odnosno grupe građana. Ovim vodovodima upravljaju sami građani ili su isti povjereni mjesnim zajednicama. Ovaj sistem upravljanja vodom, uglavnom je neefikasan, izuzmu li se Kovačevići te Selimovići i Mahmutovići koji imaju uređen sistem upravljanja mjesnim vodovodima.

U sljedećim tabelama prikazan je broj korisnika općinskih i mjesnih vodovoda.

Mjesna zajednica	Ukupan broj priključenih lica ²³
Žuje-Šarci	88
Zaseok	229
Nezuk	214
Kobilici	123
Međeđa	264
Donji Zaseok	97
Sapna	322
Kraljevići	279
Vitinica: Brđaci, Centar, Džakić, Gaj, Han, Marnići, Ramići	431
Ukupno	2047

Tabela 58. - Općinski vodovodi

Mjesne zajednice	Ukupan broj priključenih lica ²⁴
Baljkovica	25
Kovačevići	205
Goduš	155
Rastošnica	72
Vitinica: Handelići, Selimovići, Mahmutovići i Krstac	203
Ukupno	660

Tabela 59. - Mjesni vodovodi na području općine Sapna

Mještani Mjesne zajednice Skakovica snabdijevaju se vodom iz više pojedinačnih izvorišta sa ukupno 25 priključaka. Domaćinstva koja nisu priključena na općinski ili mjesni vodovod vodom se snabdijevaju iz vlastitih bunara ili izvora.

Kvalitet vode se redovno kontrolira i u sistem se distribuira voda za piće čiji kvalitet zadovoljava parametre propisane Pravilnikom o ispravnosti vode za piće („Službeni glasnik

²³ Izvor: JKP Sapna d.o.o. Sapna, 2020. godine.

²⁴ Izvor: JKP Sapna d.o.o. Sapna, 2020. godine.

BiH“, broj 40/10, 43/10 i 30/12). Kontrolu kvaliteta vode vrši Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, čiji radnici vrše uzorkovanje vode na terenu. Bakteriološka analiza vode vrši se jednom mjesečno (a po potrebi i češće), dok se hemijska analiza vode vrši svaka dvatri mjeseca, a sve u skladu sa važećim pravilnicima iz ove oblasti. Kvaliteta sirove izvorske vode je dobra, izuzev u periodima s padavinama. Dezinfekcija se vrši u svim postojećim rezervoarima.

Tokom prethodnih godina nije bilo mjerenja fizičkih gubitaka u mreži. Procjenjuje se da su trenutni fizički gubici u javnoj mreži oko 30 %.

Najznačajniji problemi vezani za rad sistema vodosnabdijevanja su sljedeći:

- Česti kvarovi zbog pucanja cijevi, zatim veliki troškovi električne energije za pumpne stanice u Sapni te značajan procenat neobračunatih količina vode (gubici), i
- Automatski nadzor i upravljanje sistemom (telemetrija) ne postoji zbog čega značajno rastu troškovi održavanja mreže.

Općina Sapna je u fazi realizacije *Projekta bušenog bunara na lokaciji Skenderuša za obezbjeđivanje dodatne količine vode*. Cilj ovog projekta je izgradnja arteškog bunara sa pumpnom stanicom, kojim bi se znatno pojačao kapacitet postojećeg PS PB1 i zadovoljile potrebe stanovništva za raspoloživim dodatnim količinama vode u ljetnim mjesecima.

3.5.2. Odlaganje komunalnog otpada

Obavljanje komunalnih djelatnosti - sakupljanje, odvoz i deponovanje otpada sa javnih površina, kućnog otpada i krupnog otpada iz centralnog dijela općine Sapna i iz mjesnih zajednica na području općine Sapna od 2015. godine vrši Javno komunalno preduzeće Sapna d.o.o. Sapna, kome je povjereno obavljanje komunalnih djelatnosti odlukom Općinskog vijeća Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 3/15).

Iz Budžeta Općine izdvajaju se sredstva za prikupljanje i odvoz otpada sa javnih površina, gradskih ulica, poslovi košenja i čišćenja javnih zelenih površina, prema usvojenom godišnjem Programu obavljanja djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje na području općine Sapna, u kojem su definirane sve djelatnosti, dinamika i način obavljanja, količina, jedinične cijene i dr.

Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada vrši se redovno prema Planu odvoza JKP Sapna d.o.o. Sapna, uz poštivanje Odluke o komunalnom redu na području općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 1/2012) i Zakona o komunalnim djelatnostima TK („Službene novine TK“, broj 11/05).

Komunalni otpad prikuplja se dva puta sedmično u centru općine Sapna i jedan put sedmično u ostalim naseljima na području općine Sapna. Odlaganje komunalnog otpada korisnici najvećim dijelom vrše u PVC kantama zapremine 140 litara, plastičnim kesama, kućnim kantama i dijelom posudama za otpad - kontejnerima zapremine 1100 litara, koji su uglavnom raspoređeni u užem urbanom centru, kao i kod većih proizvođača otpada kao što su ugostiteljski objekti, veći prodajni objekti i sl. Većina korisnika usluge odvoza smeća (preko 90 %) dobila je na korištenje od komunalnog preduzeća po jednu posudu za odlaganje kućnog smeća. Do sada je ukupno nabavljeno oko 2000 komada PVC posuda, koje su podijeljene korisnicima. Uprava preduzeća JKP Sapna d.o.o. ulaže napore da se poveća broj korisnika usluge odvoza smeća i svake godine u prosjeku nabavlja iz vlastitih sredstava oko 90 komada PVC posuda zapremine 120 ili 140 litara, koje se odmah podijele korisnicima po zaključivanju Ugovora o odvozu smeća.

Skupljanje otpada od poslovnih subjekata i javnih ustanova vrši se dva puta u sedmici. Većina poslovnih subjekata i sve javne ustanove svoj otpad kao miješani otpad odlažu u metalne kontejnere zapremine 1,1 m³, kojih ukupno ima 32, od toga su 31 zapremine 1,1 m³ (dvadeset devet metalnih i dva plastična), te jedan kontejner zapremine 5 m³, koji je postavljen ispred

KSC Johak u Sapni za potrebe preduzeća Number 1 d.o.o. Travnik. Sav prikupljeni otpad od poslovnih subjekata i javnih ustanova miješa se sa komunalnim otpadom iz domaćinstava.

Na realizaciji aktivnosti prikupljanja i odvoza komunalnog otpada trenutno je angažirano jedno specijalno vozilo za prikupljanje miješanog komunalnog otpada (kamion Volvo sa nadogradnjom, zapremine 16 m³) i mali kamion Ford Transit, nosivosti oko 2 t, koje se koristi za prikupljanje smeća iz uskih ulica i brdovitih područja te se vrši pretovar u specijalno vozilo, koje potom smeće odvozi na Regionalnu deponiju Crni vrh Zvornik. Početkom 2021. godine vozni park preduzeća obogaćen je još jednim specijalnim vozilom za odvoz smeća, čijim će stavljanjem u funkciju biti dodatno poboljšana kvaliteta ove usluge.

Usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja komunalnog otpada realizira se u skladu sa tehničkom opremljenošću preduzeća, a prema postojećim uslovima obuhvatajući sljedeća mjesna područja: Sapna, Kraljevići, Kobilići, Međeđa, Vitinica, Kovačevići, Nezuk, Zaseok, Donji Zaseok, Žuje-Sarci, Goduš i Baljkovica.

Ukupna pokrivenost svih mjesnih zajednica na području općine Sapna uslugom prikupljanja i odvozom komunalnog otpada je cca 90 %.

U mjesnim zajednicama Rastošnica i Skakovica nije uopće organizirano prikupljanje i odvoz otpada iz razloga malog broja stanovnika, razuđenosti teritorije i male zainteresiranosti stanovnika, ali rješenje treba tražiti u postavljanju bar jednog kontejnera od 5 m³ koji bi se praznio minimalno jednom mjesečno.

S ciljem pristupanja konceptu regionalnog odlaganja otpada, Općina Sapna je sa još osam općina iz regije Zvornik (Zvornik, Kalesija, Osmaci, Vlasenica, Milići, Bratunac, Srebrenica, Šekovići) osnovala preduzeće JP 'Regionalna deponija Zvornik' i izgradila Regionalnu sanitarnu deponiju Crni vrh. JKP Sapna d.o.o. Sapna od decembra 2016. godine prikupljeni otpad odvozi i odlaže na Regionalnu deponiju. U skladu sa Cjenovnikom za odloženi otpad na regionalnu deponiju plaća se naknada u iznosu od 45,63 KM/t, što komunalnom preduzeću predstavlja trošak koji dodatno otežava poslovanje preduzeća. Prema dosadašnjim pokazateljima prosječno se prikupi i na regionalnu deponiju odloži 100,0 t/mj komunalnog otpada, što čini trošak od 4600 KM/mj. Ovaj trošak, ujedno sa povećanim troškovima transporta, veliko je finansijsko opterećenje za JKP Sapna d.o.o. Sapna, čime je otežano poslovanje preduzeća. Bez povećanja cijene usluge odnosno subvencije troškova, pružanje ove komunalne usluge će postati upitno.

Udaljenost regionalne deponije od centra općine Sapna iznosi cca 28 km.

Broj korisnika koji su uključeni u organizirani odvoz otpada na području općine Sapna je 2153 od čega je 2058 domaćinstva i 95 pravnih i fizičkih lica.

3.5.3. Kanalizaciona infrastruktura

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavano na različite načine i to najčešće odvođenjem fekalija i otpadnih voda izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manje rječice na teritoriji općine Sapna i izgradnjom individualnih odgovarajućih septika. Ovakav način rješavanja pitanja otpadnih voda predstavlja velik problem sa stanovišta očuvanja i zaštite sredine.

S obzirom na ovakvo stanje jasno se vidi potreba i strateški pravac općine Sapna u kvalitetnom rješavanju ovih problema realizacijom projekata izgradnje kanalizacionog sistema. Mjesne zajednice na području općine Sapna koje imaju izgrađen kanalizacioni kolektor mješovitog tipa su: Kraljevići, Vitinica, Sapna, Nezuk, Baljkovica, Kobilići, Zaseok, Goduš i Kovačevići.

Postojeći kanalizacioni sistem općine Sapna je mješovitog tipa, tj. ne postoji jedinstven kanalizacioni sistem za fekalne, oborinske i industrijske otpadne vode.

Glavnim projektom primarnog kanalizacionog kolektora sanitarno-fekalnih voda za centralni dio općine Sapna iz 2009. godine riješeno je pitanje odvodnje otpadnih voda u centralnom dijelu općine Sapna. Sistem se sastoji od glavnog kolektora profila Φ 500 mm i ogranaka sa priključcima ukupne dužine oko 3 km. Procjena je da je na ovaj sistem do sada priključeno oko 435 individualnih stambenih objekata.

U 2015. godini urađen je Glavni projekat kolektora sanitarno-fekalnih voda dijela MZ Međeđa (naselja Bešići, Brdo, Novo Naselje i Durakovići), općina Sapna, ukupne vrijednosti cca 120.000 KM, koji je finansirala Općina Sapna, čime je riješeno pitanje odvodnje otpadnih voda u MZ Međeđa. Na ovaj sistem su trenutno priključena 92 stambena objekta.

Glavnim projektom izgradnje sanitarno-fekalne kanalizacije u MZ Vitinica i Kovačevići razrađeno je rješavanje problema odvodnje fekalnih voda u mjesnim zajednicama Vitinica i Kovačevići. Projektom dokumentacijom predviđene su lokacije privremenih ispusta do izgradnje prečišćivača otpadnih voda. Cijevi su predviđene, u zavisnosti od opterećenja, od centrifugalnog poliestera i rebraste korugirane PE cijevi. Realizacijom projekta značajno će se popraviti kvaliteta usluge i življenja u spomenutim naseljima te umanjiti negativni uticaji na stanovništvo, tlo i površinske i podzemne vode. Realizacija ovog projekta je započela 2020. godine.

Ostale mjesne zajednice imaju individualni sistem prikupljanja otpadnih voda preko septičkih jama.

JKP Sapna d.o.o. Sapna trenutno upravlja i održava oko 5 km kanalizacione mreže.

3.6. Stanje okoliša

Sapna ima čist zrak iz razloga što ovdje nema industrijskih kapaciteta koji imaju isparavanja i sagorijevanja koja bi zagađila zrak. Područje općine Sapna prije svega zbog svoje ekonomske nerazvijenosti nije neposredno ugroženo od velikih zagađivača, tako da je do sada stanje okoliša relativno dobro. Tu činjenicu prepoznaju svi koji dođu iz drugih sredina, pogotovo oni koji žive i rade u sredinama koje su ekološki zagađene industrijskim otpadnim i gasovima iz industrijskih dimnjaka, plinovima te automobilskim ispušnim gasovima, zbog gustine saobraćaja. Pored zagađenja zraka u drugim sredinama se može vidjeti velik broj divljih deponija, što je u općini Sapna rjeđi slučaj.

Kao ekološki čisto nekontaminirano područje sredina raspolaže kvalitetnim vodenim resursima, povoljnom klimom za gajenje velikog broja vrsta voća i povrća. Također nekontaminirano zemljište i zrak, zone šuma koje pokrivaju planinske masive, brojna prirodna staništa šumskih gljiva i ljekovitog bilja na tržištu traženih plodova, odlikuju općinu Sapna i čine je pogodnom za proizvodnju organske hrane i pčelarstva (proizvodnja i prerada meda - vrsta eko-hrane).

Zaštita okoliša općine Sapna predstavlja jedan od imperativa budućeg razvoja ovog područja, a naročito u dinamici njegove realizacije. Općina se, strateški, mora opredijeliti za ekološki razvoj i time dati prednost ekološkoj komponenti, čime će pružiti podršku općeprihvaćenom principu održivog razvoja. Time će, kada je ekologija u pitanju, lokalni organi vlasti u uslovima tranzicije i privatizacije biti spremniji za približavanje evropskim standardima, a na taj način i dostupnosti fondovima i kreditima za razvoj.

3.6.1. Energetska efikasnost

Postojeći i planirani objekti za gradnju po svojoj namjeni moraju zagrijavati prostorije zimi i eventualno rashlađivati ljeti. Za ovo je moguće obezbijediti toplotnu energiju iz različitih energenata (drvo i drvni otpaci, biomasa, ugalj, tečna goriva, prirodni i tečni naftni gas, sunčeva energija i slično) i na različite načine (loženje po prostorijama, kotlovnice za centralno i etažno

grijanje), dok je za rashladnu energiju uglavnom potrebna električna energija za rad toplotnih pumpi.

Na prostoru općine Sapna ne postoji izgrađen infrastrukturni sistem za daljinsko snabdijevanje objekata toplotnom energijom. Veći broj objekata obezbjeđuju toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija u objektima iz kotlovnica za centralno grijanje.

Lokalno grijanje je uglavnom u individualnim stambenim i poslovno-stambenim objektima, dok javni objekti imaju izgrađene kotlovnice za zagrijavanje svojih prostorija.

Rješenja za snabdijevanje objekata toplotnom i rashladnom energijom za zagrijavanje i rashlađivanje prostorija treba da budu tehničko-ekonomski optimalna i prilagodljiva promjenama.

3.6.2. Stanje voda

Slika 6. - Snježničko jezero - dio jezera koji pripada općini Sapna

Općina Sapna iznimno je bogata riječnim tokovima i izvorištima pitkih voda. Jezero Snježnica (Slika 6.), jednim djelom pripada općini Sapna i predstavlja mjesto privlačno za izlete, posebno u vrijeme ljetnog perioda. Snježničko jezero kao značajna hidrografska vrijednost povoljno je za razvoj izletničkog, rekreacionog, ribolovnog i sportskog turizma.

Površina jezera iznosi cca 103 ha (cca 31,77 ha u općini Sapna), maksimalne dubine 46 m, a izgrađeno je za potrebe snabdijevanja vodom Termoelektrane Ugljevik.

Rijeka Sapna je bujičasta planinska rijeka koja ima veoma promjenjiv vodostaj. Posebno je opasna u proljetnim i jesenjim mjesecima kada se usljed obilnih padavina često izlijeva iz riječnog korita i plavi naselja uz riječni tok. U proteklom periodu u urbanom području Sapna - Kraljevići (Slika 7.) uređeno je 1700 metara riječnog korita rijeke Sapna kao i dio Barnog potoka koji prolazi kroz naselje, a koje će spriječiti eventualno izlijevanje rijeke i potoka usljed obilnih padavina.

Pored ovih riječnih tokova teba napomenuti da na prostoru općine Sapna postoji i nekoliko manjih potoka koji se ulijevaju u ove rijeke, a čija su korita veoma često pretvorena u mini (nelegalne) deponije krutog otpada i smeća. Posebnu pažnju treba skrenuti na Jelin potok u Mjesnoj zajednici Sapna koji u vrijeme obilnih padavina zna načiniti dosta štete kako građanima tako i prirodi.

Slika 7. - Uređeno korito rijeke Sapna u centralnom dijelu Općine

3.6.3. Stanje zraka

Kada je riječ o kvalitetu zraka u BiH podaci uglavnom nisu sistematizirani niti dostupni. Većina polutanata koji zagađuju zrak potiču od industrijskih postrojenja ili iz automobila kao ispušni gasovi. S obzirom da područje općine Sapna nije ekonomski razvijeno te ne postoji opasnost zagađivanja zraka od industrijskih postrojenja, a koncentracija automobila nije maksimalna, može se reći da ova općina ima izuzetno čist zrak. Potencijalnu opasnost od zagađivanja zraka na ovim prostorima predstavljaju individualne kućne kotlovnice čija je gradnja u porastu. Procjena je da se u posljednjih nekoliko godina sagradilo više od 800 ovakvih objekata. Posebno treba napomenuti da se ove mini-kotlane najviše grade u centralnom dijelu

Slika 8. - Potencijalni zagađivači zraka za općinu Sapna

općine Sapna. Na šematskom prikazu (Slika 8.) označeni su potencijalni zagađivači zraka za područje općine Sapna.

Potencijalnu opasnost za zagađenje zraka na prostoru općine Sapna predstavlja Tvornica glinice Birač u Karakaju, Termoelektrana Ugljevik (pogotovo za prostor Rastošnice) i Fabrika celuloze Loznica (Srbija). S obzirom da se ne može napraviti nikakva granica niti vještačka zapreka za zagađivače zraka, opasnost po zagađenje zraka mogu uzrokovati i drugi industrijski objekti, posebno iz susjednih država. Također, planirana privredna ekspanzija i urbanizacija neminovno će sa sobom donijeti i opasnosti po kvalitet zraka.

4. SWOT ANALIZA I STRATEŠKO FOKUSIRANJE

SWOT analiza predstavlja alat za procjenu faktora unutrašnjeg i vanjskog okruženja i njihovog uticaja na budući razvoj kako bi se lakše definirala područja strateške intervencije za naredni implementacioni period, gdje se nastoje prepoznati ključne snage i prilike kao pozitivni faktori uticaja te slabosti i prijetnje kao organičavajući faktori budućeg razvoja.

Na osnovu prikupljenih podataka koji prikazuju trenutno stanje u pojedinim oblastima, odnosno koji daju osnovu za procjenu lokalnog stanja, urađena je zajednička SWOT analiza. Snage i slabosti predstavljaju interne (unutrašnje) faktore, odnosno internu analizu koja treba da ukaže na to šta su prednosti, a šta nedostaci općine Sapna, dok prijetnje i mogućnosti predstavljaju eksterne (spoljne) faktore, odnosno eksternu analizu koja treba da indentificira potencijalne prijetnje razvoju, kao i da ukaže na to šta su šanse, odnosno mogućnosti općine Sapna. Snage i mogućnosti predstavljaju pozitivne, dok slabosti i prijetnje predstavljaju negativne faktore razvoja. Koristeći SWOT analizu u strateškom planiranju razvoja, odnosno identificirajući interne i eksterne faktore koji utiču na razvoj općine Sapna postiže se bolje iskorištenje snaga, povećava mogućnost realizacija, smanjuje uticaj prijetnji i otklanjanju slabosti.

SWOT analiza je rezultat zajedničkih napora Tima za upravljanje projektom, Tima za SWOT analizu i kompletne Komisije za izradu Strategije koja je usvojila matricu SWOT analize općine Sapna za izradu Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina. SWOT analiza data je u tabelarnom prikazu:

INTERNO OKRUŽENJE	
SNAGE/PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Prirodni resursi i sirovinska baza (jezero, izvorišta, šume, kamen i dr.) te povoljni klimatski uslovi - Ekološki očuvano područje - Historijsko i kulturno naslijeđe - Kapital građana općine Sapna koji trenutno žive i rade u inostranstvu - Ljudski potencijal, radno aktivno stanovništvo - Poljoprivredno zemljište za razvoj porodičnih poljoprivrednih biznisa - Razvijena osnovna infrastruktura - Dobra povezanost i razvijenost putne infrastrukture - Dostupnost osnovnog i srednjeg obrazovanja u općini - Razvijena mreža područnih škola - Podrška obrazovanju stipendiranjem učenika i volontiranje kadrova - Organizacija zdravstvene zaštite - Socijalna davanja ostvaruju se putem općinskih službi i Centra za socijalni rad te sa viših nivoa vlasti - Moderna organizacija općinske uprave - Postojanje ispostava federalnih i 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljan općinski budžet za finansiranje razvojnih aktivnosti - Nizak nivo poduzetničkog ambijenta i lokalnog patriotizma - Mala površina raspoloživog državnog građevinskog zemljišta za razvoj privrede - Velika zastupljenost neproizvodnih djelatnosti u odnosu na proizvodnu - Usitnjene poljoprivredne površine, zapuštene, minirane ili na drugi način nepristupačne - Nizak nivo podsticanja kapitalnih investicija u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji - Nedovoljna iskorištenost prirodnih resursa - Nedostatak turisticke ponude - Visok stepen nezaposlenosti - Neusklađenost kvalifikacione strukture tržišta rada i obrazovanja - Nedovoljna uključenost u projekte prekogranične saradnje i ostale međunarodne projekte - Nedostatak doma kulture i biblioteke - Slaba opremljenost obrazovnih institucija - Pasivnost nevladinih organizacija i

kantonálnih institucija - Otvorenost općine prema nevladinom sektoru - Pripremljeni projekti u oblasti infrastrukture - Utvrđena i planirana industrijska zona	usitnjenost boračkih udruženja - Nepokrivenost dijelova općine kanalizacionom mrežom - Jaka konkurencija van općine Sapna za privredni razvoj - Periferni položaj u odnosu na druge općine Tuzlanskog kantona i FBiH - Nedostatak prostora i opreme za pružanje određenih vidova specijalističkih usluga zdravstvene zaštite
---	--

EKSTERNO OKRUŽENJE	
PRILIKE/MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE/RIZICI
<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost uspostavljanje poslovnih veza sa dijasporom za ulaganje na prostor općine Sapna - Razvijanje poslovnih ideja - Mogućnost razvoja privrede, poljoprivrede i turizma (porodični biznisi i agro-turizam) - Promoviranje općine Sapna i privlačenje investitora izradom platforme - Stvaranje uslova za korištenje obnovljivih izvora energije - Edukacije i prekvalifikacija građana - Korištenje poticajnih programa za zapošljavanje i samozapošljavanje - Korištenje sredstava EU fondova - Mogućnost regionalne prekogranične saradnje - Povećanje konkurentnosti društva reformom obrazovanja prema međunarodnim standardima (VET NPP) - Raznovrsnija ponuda zvanja i zanimanja u MSS Sapna - Unapređenje pružanja usluga zdravstvene zaštite - Osnajivanje sistema socijalne zaštite - Poboľšanje saradnje općinske uprave sa nevladinim organizacijama i udruženjima građana - Povećanje izvornih prihoda - Reduciranje nepovoljnih uticaja na okoliš - Legalizacija bespravno sagrađenih objekata 	<ul style="list-style-type: none"> - Nastavak velike eksploatacije šuma - Složene procedure za osnivanje, stečaj i likvidaciju preduzeća - Nizak nivo planiranja ruralnog razvoja na višim nivoima vlasti - Izostanak podrške viših nivoa vlasti razvoju ruralnih područja - Nastavak emigriranja kompletnih porodica, posebno mladih - Migracija stanovništva i kapitala - Trend bespravnog građenja - Prisutnost rada na crno i sive ekonomije - Politička nestabilnost - Smanjenje izvornih budžetskih prihoda - Komplikovan ustroj vlasti i neusklađenost zakonske regulative - Prirodne i druge nesreće - Nastavak pada nataliteta - Smanjivanje broja učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju - Opasnost od nastavka hroničnih oboljenja - Smanjenje broja osiguranih lica - Rizik od sve većeg broja lica i porodica u stanju socijalno zaštitne potrebe - Nedostatak svijesti građana o bolesti ovisnosti o kladionicama i kocki

Tabela 60. – Matrica SWOT analize općine Sapna

4.1. Razvojni strateški pravci - strateški fokus

Strateški pravci razvoja definiraju se na osnovu upoređivanja sadašnjeg stanja i kretanja u ključnim oblastima razvoja općine Sapna sa trendovima u širem okruženju, kao i strateškim

usmjerenjima Tuzlanskog kantona, FBiH i BiH, što će biti mjerljivo eliminacijom postojećih slabosti i prijetnji usmjerenih iskorištenju snaga i raspoloživih prilika datih u SWOT analizi baziranoj na socio-ekonomskoj analizi. Strateško fokusiranje usmjereno je kako u pravcima razvoja privrede i poljoprivrede tako i u pravcu razvoja infrastrukture i iskorištenju turističkih potencijala. Stoga su predloženi i sljedeći strateški pravci:

- Smanjiti štetne uticaje na životnu sredinu kao i rizike od prirodnih nesreća sistemskim upravljanjem otpadom, vodama i zemljištem uz modernizirani infrastrukturni razvoj i energetske efikasnost;
- Poboljšati uslove kvaliteta života, rada i odmora građana kvalitetnim društvenim uslugama i kulturno-sportskim sadržajima s ciljem razvoja općine Sapna kao mjesta ugodnog življenja;
- Iskoristiti prirodne i zemljišne potencijale za razvijanje privrednih i poduzetničkih aktivnosti te razvijati turističku ponudu iskorištavanjem kulturno-historijskog naslijeđa, posebno u sektoru uslužnih djelatnosti i agroturizma.

Obrazloženje strateških pravaca općine Sapna

Smanjiti štetne uticaje na životnu sredinu kao i rizike od prirodnih nesreća sistemskim upravljanjem otpadom, vodama i zemljištem uz modernizirani infrastrukturni razvoj i energetske efikasnost;

U narednom strateškom periodu neophodno je raditi na unapređenju jačanja kapaciteta Službe civilne zaštite i Vatrogasnog društva da ublaži i pravovremeno odgovori na posljedice prirodnih nepogoda, poplava i klizišta, kao i visok stepen mogućnosti izbijanja požara. Potrebno je provoditi mjere zaštite od poplava uz i u riječnim koritima te implementirati mjere sanacije klizišta što bi trebalo biti i vodeća aktivnost Općine u ovom segmentu.

Općina Sapna uvela je sistemsko prikupljanje otpada na cijelom području općine Sapna te putem Javnog komunalnog preduzeća Sapna isto depunuje (odlaže) na Regionalnu deponiju Crni vrh čiji je i suosnivač. Kapaciteti deponije trenutno su zadovoljavajući i nisu ograničeni. U cilju smanjenja količine otpada potrebno je uspostaviti sistem selekcije i sortiranja otpada.

Odvodnja otpadnih voda u većini naselja riješena je izgradnjom manjih kanalizacionih kolektora, ali i dalje ostaje potreba za dovršetkom glavnog kanalizacionog kolektora u centralnom dijelu općine Sapna i izgradnjom prečišćivača otpadnih voda na istom, kao i izgradnje manjeg prečišćivača na kanalizacionim kolektorima naselja Vitinica i Kovačevići te da se postojeće komunalno preduzeće adekvatno opremi za ove namjene. Posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti izvorišta i vodozahvata pitke vode u skladu sa zakonskim regulativama.

Primjena mjera energetske efikasnosti i korištenje obnovljivih izvora energije omogućilo bi racionalno korištenje energije i smanjenje zagađenja zraka i na ovom polju se već intenzivno radi, naročito u oblasti javne rasvjete. Primjenom novih tehnologija i mjera energetske efikasnosti uz energetske tranzicije dovelo bi se do racionalnijeg korištenja energije, smanjenja troškova nabavke energenata kao i do većeg stepena zaštite okoline.

Moderan infrastrukturni razvoj ogledao bi se modernizacijom kako vodovodne tako i putne infrastrukture i njenim unapređenjem.

Poboljšati uslove kvaliteta života, rada i odmora građana kvalitetnim društvenim uslugama i kulturno-sportskim sadržajima, s ciljem razvoja općine Sapna kao mjesta ugodnog življenja;

U narednom periodu potrebno je iskoristiti aktivne omladinske, sportske i kulturnoumjetničke organizacije te uz njihov aktivizam i volonterizam u saradnji sa lokalnom

zajednicom i lokalnim poduzetnicima poboljšati kvalitet kulturnih, rekreativnih i sportskih sadržaja. Uz potporu budžetskim sredstavima planirati podršku mladim bračnim parovima i porodicama sa djecom te nastaviti podsticaj majkama porodiljama.

Neophodno je za lokalnu zajednicu da zajedno sa kulturnim i sportskim organizacijama, obrazovnim institucijama, uz podršku udruženja mladih raditi na unapređenju inkluzivnog obrazovanja te kulturnog i sportskog razvoja, a u saradnji sa Centrom za socijalni rad pojačati kapacitete koji će se bavi pitanjima porodice i mladih. Izgraditi neophodnu infrastrukturu gdje bi se odvijao najveći dio kulturnih i sportskih manifestacija tipa poligona i kulturnih centara.

Iskoristiti prirodne i zemljišne potencijale za razvijanje privrednih i poduzetničkih aktivnosti te razvijati turističku ponudu iskorištavanjem kulturno-historijskog naslijeđa, posebno u sektoru uslužnih djelatnosti i agroturizma;

Privredni razvoj općine Sapna treba se kretati u pravcu iskorištavanja prirodnih resursa, privlačenja interesa potencijalnih investitora za ulaganje i pokretanje novih biznisa u općini Sapna te u pravcu uspješnog poslovanja. Potrebno je uraditi analize te poduzeti inicijative za stvaranje novih radnih mjesta u ovoj oblasti. Posebno je važno unapređenje prostora već određenih lokacija pogodnih za izgradnju novih privrednih kapaciteta te privlačenje novih investicija, kao i unapređenje odnosa između javne uprave i privatnog sektora sa posebnim akcentom na privrednike lokalnog porijekla sa uspješnim biznisima van općine Sapna.

Privredni razvoj od posebnog je značaja za svaku lokalnu zajednicu, a u općini Sapna poluga razvoja može biti i komercijalizacija kulturno-historijskog naslijeđa, prirodnog bogatstva jezera i šumskih kompleksa za sportsko-rekreativne aktivnosti te podsticanje i promocija agrarnog sektora i unapređenje agroturizma i uslužnih djelatnosti.

Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe je resurs kojim raspolaže općina Sapna te je neophodan bolji način korištenja ovog bogatog naslijeđa i razvoj turizma ka prepoznatljivoj turističkoj destinaciji.

4.2. Misija, vizija i strateški ciljevi razvoja općine Sapna

Vizija, misija i strateški ciljevu predstavljaju dugoročno poželjan pravac teritorijalnog razvoja, jasan i privlačan za sve zainteresirane aktere tako da svako može da podešava svoje ciljeve i aktivnosti prema toj orijentaciji.

Uzimajući u obzir SWOT analizu, strateške fokuse, glavne pravce razvoja, strateške ciljeve koji ukazuju na aktuelnost postavljenih ciljeva evaluacije Strategije razvoja općine Sapna, misija, vizija i strateški ciljevi glase:

Misija

Općina Sapna kvalitetnim i efikasnim pružanjem usluga građanima i privrednicima ima efikasnu lokalnu samoupravu koja prepoznavanjem potreba neophodnih za unapređenje životnih uslova i poslovnog okruženja svoje aktivnosti planira i usklađuje sa međunarodnim standardima kvaliteta poštujući životnu okolinu. Životni prostor se usklađuje sa prostorno-planskim dokumentima Općine, prati se i koordinira lokalni ekonomski razvoj, upravlja javnim sektorom i ostvaruje saradnja sa svim zainteresiranim subjektima i nevladinim organizacijama. U misiji općine Sapna je i organizacija moderne lokalne samouprave koja će pružati kvalitetne usluge i biti servis svim njenim korisnicima radi obezbjeđenja boljih životnih uslova i poslovnog okruženja

Vizija

Imajući u vidu SWOT analizu i strateške pravce vizija općine Sapna glasi:

Prostor na kojem se želi živjeti, u kojem su unapređeni uslovi za kvalitetno življenje i boravak svih stanovnika. Općina Sapna je poželjna destinacija za odrastanje djece, zabavu omladine i uzor brige o starijima i ima dobre uslove za rad. Mjesto izvrsnosti koje drugi prepoznaju i žele ga posjetiti i uzeti kao dobar primjer.

Na osnovu prethodno definiranih strateških pravaca definirani su glavni pravci razvoja i upravljanja istim u narednom periodu u vidu tri strateška cilja koji redom odgovaraju prethodno postavljenim strateškim fokusima.

4.3. Strateški ciljevi sa indikatorima

Strateški ciljevi su:

1. Promocija stanja i potreba
2. Upravljanje razvojem
3. Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja

Očekivani uticaj strateških ciljeva na sveukupni razvoj općine Sapna u narednom periodu pratit će se i sagledavati putem sljedećih indikatora:

Strateški cilj (SC) 1: Promocija stanja i potreba

Ovaj strateški cilj odgovara identificiranim potrebama opisanim u trećem strateškom fokusu koji je usmjeren prema:

- privrednom razvoju i to u pravcu iskorištavanja prirodnih resursa, prostora i izgradnje privrednih zona za privlačenje investitora;
- unapređenju turističke ponude;
- zaštite i komercijalizacije kulturno-historijskog naslijeđa te
- unapređenju agrarnog sektora i agroturizma ka prepoznatljivoj turističkoj destinaciji.

Ostvarenje ovog strateškog cilja mjerit će se sljedećim indikatorima:

- U planiranom strateškom periodu (2021-2027. godina) broj zaposlenih je veći za najmanje 5,0 % u odnosu na stopu zaposlenosti u 2020. godini.
- U planiranom strateškom periodu (2021-2027. godina) broj specijaliziranih registriranih poljoprivrednih gazdinstava i obrta je veći za najmanje 50 % u odnosu na broj registriranih u 2020. godini.
- U planiranom strateškom periodu (2021-2027. godina) broj organiziranih turističkih posjeta veći je za najmanje 50 % u odnosu na broj posjeta u 2020. godini.

Za svaki indikator definirana je polazna i ciljna vrijednost.

Strateški cilj 1: Promocija stanja i potreba	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	Broj zaposlenih	616	1000
	Stepen nezaposlenosti %	76,4	62
	Broj registriranih pravnih lica i obrta	154	210

Strateški cilj (SC) 2: Upravljanje razvojem

Ovaj strateški cilj odgovara identificiranim potrebama opisanim u prvom strateškom fokusu, koji je usmjeren razvoju i uređenju komunalne djelatnosti, upravljanju rizicima od prirodnih i drugih nesreća te izgradnji moderne i pristupačne infrastrukture koja odgovara razvoju same općine.

Izradom i usvajanjem prostorno-planske dokumentacije (Prostorni plan općine Sapna period 2013-2033. godina, dokumenata nižeg ranga - regulacionih planova) određeni su ciljevi razvoja i upotreba zemljišta u datom periodu.

Iako su učinjeni značajni naponi na unapređenju kvaliteta sistema vodosnabdijevanja, i dalje je potrebno kontinuirano raditi na ovom problemu koji će u narednom periodu, a zbog sve učestalijih sušnih godina i neravnomjerno raspoređenih kišnih i odsustva sniježnih padavina, dovesti do smanjenja akumulacije vodnih resursa u izvorištima. Rješavanje pitanja vodosnabdijevanja trebalo bi biti strateško pitanje odnosno straški projekat kojeg je neophodno rješavati.

Sistem upravljanja otpadnim vodama i kanalizacijom treba rješavati nastavkom izgradnje primarnih kanalizacionih kolektora i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, dok je za prikupljanje i zbrinjavanje čvrstog riješeno izgradnjom deponije Crni vrh.

Lokalna saobraćajna infrastruktura izgrađena u proteklih dvadesetak godina dotrajala je te ne zadovoljava uslove odvijanja saobraćaja i koju je neophodno renovirati i sanirati. Sistem zimskog održavanja je riješen te je održavanje lokalne infrastrukture na zadovoljavajućem nivou uz izdvajanje novčanih sredstava iz Budžeta Općine.

Javna rasvjeta djelomično je izgrađena, a ista prati trednove energetske efikasnosti i ista je idejnim rješenjima planirana da obuhvati 90 % naselja i putnih pravaca.

Za svaki indikator definirana je polazna i ciljna vrijednost.

Strateški cilj 2: Upravljanje razvojem	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	Broj stanovnika obuhvaćenih komunalnim uslugama %	50	90
	Program upravljanja komunalnom infrastrukturom i komunalnim uslugama	1	5
	Broj završenih projekata energetske efikasnosti	2	25

Strateški cilj (SC) 3: Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja

Treći strateški cilj odgovara identificiranim potrebama u drugom strateškom fokusu koji teži ka kvalitetnom pristupu zdravstvenoj zaštiti u općini Sapna, koji je u velikoj mjeri otežan

zbog specijalističkih usluga koje se pružaju van općine Sapna u većim domovima zdravlja ili UKC Tuzla, a sve zbog nedovoljnih iznosa sredstava koja se izdvajaju za finansiranje ljekara pojedinih specijalističkih struka. Potrebno je pronaći rješenja kako bi se postojeći kadrovski i tehnički kapaciteti proširili te dobila adekvatna zdravstvena zaštita za stanovništvo na prostoru općine Sapna.

Predškolsko obrazovanje na području općine nije zastupljeno, kako zbog same razuđenosti općine, tako i zbog velike nezaposlenosti stanovništva, na čemu će se djelovati u periodu važenja ove strategije. U općini Sapna nastava se obavlja u jednoj centralnoj i pet područnih osnovnoj škola, a sistem osnovnog obrazovanja je u kantonlnoj nadležnosti. Za kvalitetniju izvedbu nastave potrebna su nova tehnička rješenja i ulaganja u nastavna pomagala. Srednjoškolsko obrazovanje obavlja se u jednoj mješovitoj srednjoj školi sa više usmjerenja i zanimanja. Kako u osnovnom tako i srednjem obrazovanju potrebna su ulaganja u školsku infrastrukturu i modernizaciju školskih prostorija.

Kao još uvijek mlada općina, mnoga sportska i kulturna društva postižu zapažene rezultate posljednjih godina, gdje se naročito ističe Bošnjačka zajednica kulture Preporod Sapna sa svojim vokalno-instrumentalnim sastavom. Već dugi niz godina poznata je i manifestacija *Sapanjsko ljeto*, gdje se u vremenu godišnjih odmora u ljetnom periodu organiziraju kulturna dešavanja, a kada velik broj stanovnika općine Sapna dolazi iz inostranstva i provodi godišnje odmore na ovim prostorima.

Za svaki indikator definirana je polazna i ciljna vrijednost.

	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 3: Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja	Funkcionalnost i opremljenost kulturnih i sportskih objekata te javnih institucija	2	6
	Zadovoljstvo korisnika socijalnih usluga %	50	90
	Uslovi kvaliteta življenja izraženi kroz sveobuhvatnu sferu društvenog života	nepovoljan	zadovoljavajući

4.4. Prioriteti i mjere sa indikatorima

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Prioriteti svoju osnovanost pronalaze iz utvrđenih rezultata strateške platforme i grupisani su prema strateškim ciljevima.

Pregled prioriteta po strateškim ciljevima:

Strateški cilj 1: Promocija stanja i potreba

- Prioritet 1.1. **Unapređenje poslovnog okruženja**
- Prioritet 1.2. **Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji**
- Prioritet 1.3. **Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna**

Strateški cilj 2: Upravljanje razvojem

- Prioritet 2.1. **Unapređena vodna infrastruktura**
- Prioritet 2.2. **Putna infrastruktura**
- Prioritet 2.3. **Energetska efikasnost**
- Prioritet 2.4. **Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća**

Strateški cilj 3: Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja

- Prioritet 3.1. **Unapređenje sistema socijalne zaštite**
- Prioritet 3.2. **Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana**
- Prioritet 3.3. **Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru općine Sapna**
- Prioritet 3.4. **Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava**
- Prioritet 3.5. **Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite**
- Prioritet 3.6. **Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskim i školskim odgojno-obrazovnim ustanovama**

4.4.1. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 1

U okviru strateškog cilja 1 predviđeni su prioriteti (3), te tako u okviru istih i pripadajuće mjere (8), a za svaki prioritet definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima. Za većinu indikatora data je polazna vrijednost koja je ostvarena u 2020. godini, a ciljna vrijednost je postavljena u 2027. godini.

Strateški cilj 1 Promocija stanja i potreba	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost (2020)	Ciljna vrijednost (2027)
Prioritet 1.1. Unapređenje poslovnog okruženja	Dobar poslovni ambijent	NE	DA
	Broj realiziranih poslovnih ulaganja u proizvodnom sektoru	1	5
	Broj zaposlenih radnika u proizvodnom i uslužnom sektoru i trgovini	360	550
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 1.1.			
<i>1.1.1. Uspostavljanje poslovnih zona</i>			
<i>1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna</i>			
<i>1.1.3. Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna</i>			
Prioritet 1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji	Površina poljoprivrednog zemljišta upisanog u RPG (ha)	674,16	1.500
	Broj educiranih proizvođača u svim oblastima poljoprivredne proizvodnje	N/A	200
	Broj savjetodavaca u Službi za poljoprivredu	0	2
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 1.2.			
<i>1.2.1. Edukativno-savjetodavne usluge i unapređenje proizvodnje</i>			
<i>1.2.2. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji</i>			

Prioritet 1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna	Turističke i sportske revijalne aktivnosti	1	20
	Baza turističkih potencijala općine Sapna	0	2
	Promotivni materijali turizma i revijalnog sporta	0	1500
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 1.3.			
<i>1.3.1. Uređenje kulturno-historijskih dobara</i>			
<i>1.3.2. Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majeвица</i>			
<i>1.3.3. Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi</i>			

4.4.2. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 2

U okviru strateškog cilja 2 predviđeni su prioriteti (4), te tako u okviru istih i pripadajuće mjere (8), a za svaki prioritet definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima. Za većinu indikatora data je polazna vrijednost koja je ostvarena u 2020. godini, a ciljna vrijednost je postavljena u 2027. godini.

Strateški cilj 2 Upravljanje razvojem	Indikator (krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2020)	Ciljna vrijednost (2027)
Prioritet 2.1. Unapređena vodna infrastruktura	Broj domaćinstava priključenih na vodovodni i kanalizacioni sistem	2310	3000
	Gubici vode u sistemu (%)	30	5
	Zadovoljstvo korisnika (%)	30	90
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 2.1.			
<i>2.1.1. Izgradnja kanalizacionih sistema</i>			
<i>2.1.2. Izgradnja sistema za prečišćavanje</i>			
<i>2.1.3. Dostatno vodosnabdijevanje</i>			
<i>2.1.4. Unapređenje sistema komunalne infrastrukture</i>			
Prioritet 2.2. Putna infrastruktura	Procenat kvaliteta stanja putne infrastrukture	30	90
	Prohodnost lokalnih putova u zimskom periodu (km)	60	80
	Neasfaltirani lokalni putovi (km)	30,7	10
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 2.2.			
<i>2.2.1. Modernizacije putne infrastrukture</i>			
Prioritet 2.3. Energetska efikasnost	Učinkovita javna rasvjeta (%)	40	100
	Broj kućnih kotlovnica na čvrsto gorivo (ugalj)	800	400
	Energetski učinkoviti javni objekti i kolektivne stambene jedinice	4	25
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 2.3.			
<i>2.3.1. Energetski učinkovita javna rasvjeta</i>			
<i>2.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljanje javnih objekata</i>			

Prioritet 2.4. Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća	Smanjenje broja reaktivacije klizišta / sanacija istih	74	20
	Formiranje profesionalne vatrogasne brigade	N/A	1
	Formiranje interventnih jedinica za slučaj prirodnih nesreća	0	3
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 2.4.			
<i>2.4.1. Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće</i>			

4.4.3. Pregled mjera po prioritetima za strateški cilj 3

U okviru strateškog cilja 2 predviđeni su prioriteti (6), te tako u okviru istih i pripadajuće mjere (10), a za svaki prioritet definirani su indikatori (krajnjeg) rezultata sa početnim i ciljnim vrijednostima. Za većinu indikatora data je polazna vrijednost koja je ostvarena u 2020. godini, a ciljna vrijednost je postavljena u 2027. godini.

Strateški cilj 3 Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja	Indikator (krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2020)	Ciljna vrijednost (2027)
Prioritet 3.1. Unapređenje sistema socijalne zaštite	Broj stručnih uposlenika Centra za socijalni rad	1	3
	Opremljenost i dostupnost ustanove socijalne zaštite	loše	zadovoljavajuće
	Broj mjesečnih posjeta korisnicima	N/A	2
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.1.			
<i>3.1.1. Osnaživanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna</i>			
Prioritet 3.2. Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana	Podržavanje svih NVO i UG iz Budžeta (KM)	120.075	200.000
	Izrađeni i realizirani projekti od strane NVO	N/A	20
	Broj NVO i UG	17	25
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.2.			
<i>3.2.1. Osnaživanje NVO i udruženja građana</i>			
Prioritet 3.3. Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru općine Sapna	Broj kulturnih i sportskih sadržaja	5	20
	Rezultati promocije općine	N/A	uspješno
	Broj članova udruženja i klubova	N/A	150
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.3.			
<i>3.3.1. Stvaranje uslova za održivi razvoj kulturnog života na prostoru općine Sapna</i>			
<i>3.3.2. Stvaranje uslova za održivi razvoj sportskog života na prostoru općine Sapna</i>			
Prioritet 3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava	Zadovoljni korisnici usluga javne uprave (%)	N/A	95
	Javnost i transparentnost	N/A	100 %

	Educirani i odgovorni zaposlenici, vrhunski profesionalci	0	20
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.4.			
<i>3.4.1. Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u općini Sapna</i>			
<i>3.4.2. Unapređenje poslovanja općinske administracije</i>			
Prioritet 3.5. Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite	Zadovoljni korisnici zdravstvenih usluga primarne zdravstvene zaštite	NE	DA
	Sve usluge na jednom mjestu	NE	DA
	Educirani zdravstveni radnici i ljekari sa profesionalnim odnosom prema korisnicima primarne zdravstvene zaštite	NE	DA
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.5.			
<i>3.5.1. Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna</i>			
Prioritet 3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskim i školskim odgojno-obrazovnim ustanovama	Namještaj i oprema učionica prilagođeni nastavnom procesu (%)	50	90
	Informatički i tehnički opremljene učionice (%)	15	85
	Motivacija zaposlenika za rad sa učenicima	slaba	dobra
Pripadajuće mjere za realizaciju prioriteta 3.6.			
<i>3.6.1. Modernizacija enterijera i informatičko opremanje JU MSS Sapna</i>			
<i>3.6.2. Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna</i>			
<i>3.6.3. Uspostavljanje institucije predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna</i>			

4.5. Usklađenost strateških dokumenata

Uredba o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH”, broj: 74/19) u članu 16. propisuje obavezu međusobne provjere strateških dokumenata, odnosno potrebu provjere usklađenosti razvojnih pravaca i strateških ciljeva sa drugim relevantnim strateškim dokumentima.

Proces izrade Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina usmjeravan je u svim fazama da obezbijedi usklađenost sa drugim relevantnim strateškim dokumentima, prije svega Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027. godina, odnosno Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2021-2027. godina.

Strateški dokument višeg nivoa	Vezani strateški cilj, prioritet i/ili mjera iz strategije razvoja općine Sapna
Strategija razvoja FBiH 2021-2027. godina	
Strateški cilj 1. Ubrzan ekonomski razvoj Prioritet 1.3. Podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora	Strateški cilj 1. Promocija stanja i potreba Prioritet 1.1. Unapređenje poslovnog okruženja

<p>Mjera 1.3.4. Podržavati razvoj poduzetništva turističkog sektora Prioritet 1.4. Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodatne vrijednosti Mjera 1.4.4. Stimulisati povezivanje sa BH dijasporom Strateški cilj 3. Resursno efikasan i održiv razvoj Prioritet 3.1. Unapređivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa Mjera 3.1.5. Osiguravati održivo korištenje zemljišnog resursa</p> <p>Prioritet 3.5. Poticati razvoj ruralnih prostora Mjera 3.5.2. Uspostaviti funkcionalne kapacitete za poljoprivredu i ruralni razvoj Mjera 3.5.3. Unaprijediti kvalitet i konkurentnost poljoprivredno-prehrambene proizvodnje i otpornost poljoprivrednih proizvođača</p> <p>Strateški cilj 2. Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj Prioritet 2.3. Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom</p>	<p>Mjera 1.1.1. Uspostava poslovnih zona Mjera 1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna, Mjera 1.1.3. Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna</p> <p>Prioritet 1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji Mjera 1.2.1. Edukativno-savjetodavne usluge i unapređenje proizvodnje Mjera 1.2.2. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji</p> <p>Prioritet 1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna Mjera 1.3.2. Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majejica Mjera 1.3.3. Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi</p>
<p>Strateški cilj 3. Resursno efikasan i održiv razvoj Prioritet 3.1. Unapređivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa Mjera 3.1.2. Unapređivati pravni i institucionalni okvir regulacije okoliša i razvoj komunalne infrastrukture Mjera 3.1.4. Osiguravati održivo korištenje vodnih resursa</p> <p>Prioritet 3.3. Povećati energijsku efikasnost Mjera 3.3.1. Poboljšati energijsku efikasnost zgrada Prioritet 3.4. Započeti realizaciju energijske tranzicije Mjera 3.4.2. Povećavati udio obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije</p> <p>Prioritet 3.6. Povećati otpornost na krize Mjera 3.6.1. Unapređivati upravljanje krizama</p>	<p>Strateški cilj 2. Upravljanje razvojem Prioritet 2.1. Unapređena vodna infrastruktura Mjera 2.1.1. Izgradnja kanalizacionih sistema Mjera 2.1.2. Izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda Mjera 2.1.3. Dostatno vodosnabdijevanje Mjera 2.1.4. Unapređenje sistema komunalne infrastrukture</p> <p>Prioritet 2.3. Energetska efikasnost Mjera 2.3.1. Energetski učinkovita javna rasvjeta Mjera 2.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljanje javnih objekata</p> <p>Prioritet 2.4. Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća Mjera 2.4.1. Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće</p>

Mjera 3.6.3. Poboljšati funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	
<p>Strateški cilj 2. Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj</p> <p>Prioritet 2.1. Unapređivati obrazovni sistem</p> <p>Mjera 2.1.2. Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve</p> <p>Mjera 2.1.4. Poticati obrazovne institucije na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT</p> <p>Prioritet 2.2. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema</p> <p>Mjera 2.2.1. Unaprijediti pristup i smanjiti nejednakosti u zdravstvenim uslugama</p> <p>Prioritet 2.3. Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih</p> <p>Mjera 2.3.5. Unaprijediti uslove za razvoj i bavljenje sportom</p> <p>Prioritet 2.5. Umanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost</p> <p>Mjera 2.5.2. Podržavati bolju ciljanost socijalne zaštite</p> <p>Mjera 2.5.3. Unapređivati međusektorsku saradnju, infrastrukturu i kompetencije pružalaca usluga socijalne zaštite</p> <p>Strateški cilj 4. Transparentan, efikasan i odgovoran javni sektor</p> <p>Prioritet 4.2. Staviti javnu upravu u službu građana</p> <p>Mjera 4.2.1. Jačati političko i institucionalno vođenje i koordinaciju reforme javne uprave i ekonomskih reformi</p> <p>Mjera 4.2.2. Uspostaviti funkcionalnu i racionalnu organizaciju javnog sektora</p> <p>Mjera 4.2.4. Osigurati preduslove za veću apsorpciju EU fondova</p> <p>Mjera 4.2.6. Provesti digitalnu transformaciju javne uprave</p>	<p>Prioritet 3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju</p> <p>Mjera 3.6.1. Modernizacija enterijera i informatičko opremanje JU MSSŠ Sapna</p> <p>Mjera 3.6.2. Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna</p> <p>Mjera 3.6.3. Uspostavljanje predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna</p> <p>Prioritet 3.5. Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite</p> <p>Mjera 3.5.1. Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna</p> <p>Prioritet 3.2. Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana</p> <p>Mjera 3.2.1. Osnaživanje NVO i udruženja građana</p> <p>Strateški cilj 3. Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja</p> <p>Prioritet 3.1. Unapređenje sistema socijalne zaštite</p> <p>Mjera 3.1.1. Osnaživanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna</p> <p>Prioritet 3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava</p> <p>Mjera 3.4.1. Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u Općini Sapna</p> <p>Mjera 3.4.2. Unapređenje poslovanja općinske administracije</p>
Strategija razvoja Tuzlanskog kantona 2021-2027. godina	
Strateški cilj 1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju	<p>Strateški cilj 1. Promocija stanja i potreba</p> <p>Prioritet 1.1. Unapređenje poslovnog okruženja</p> <p>Mjera 1.1.1. Uspostava poslovnih zona</p>

<p>Prioritet 1.1. Konkurentan poslovni sektor na na pravcu zelene tranzicije i digitalne transformacije Mjera 1.1.3. Razvoj poslovne infrastrukture na području Tuzlanskog kantona Mjera 1.1.5. Unapređenje zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona</p> <p>Prioritet 1.2. Razvoj održivog konkurentnog i dinamičnog sektora poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Mjera 1.2.1. Zaštita i uređenje poljoprivrednog zemljišta Mjera 1.2.2. Direktne novčane podrške poljoprivrednim proizvođačima u oblasti biljne i animalne proizvodnje Mjera 1.2.4. Podrška održivom ruralnom razvoju</p> <p>Prioritet 1.3. Razvoj održivog turizma u Tuzlanskom kantonu Mjera 1.3.1. Inoviranje postojećih i razvoj novih atraktivnih sadržaja turističke ponude sa posebnim akcentom na razvoj smještajnih kapaciteta Mjera 1.3.2. Razvoj turističke infrastrukture i poticanje investicija u turizmu Mjera 1.3.3. Promocija i brendiranje Tuzlanskog kantona kao poželjne turističke destinacije Mjera 1.3.4. Razvoj ljudskih potencijala i destinacijskog menadžmenta kroz Turističku zajednicu TK Strateški cilj 2. Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane Prioritet 2.4. Poticati i razvijati sportsko-kulturne aktivnosti Mjera 2.4.3. Unapređenje uslova za kulturno-historijski razvoj</p>	<p>Mjera 1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna Mjera 1.1.3. Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna</p> <p>Prioritet 1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji Mjera 1.2.1. Edukativno-savjetodavne usluge i unapređenje proizvodnje Mjera 1.2.2. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji</p> <p>Prioritet 1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna Mjera 1.3.1. Uređenje kulturno-historijskih dobara Mjera 1.3.2. Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majejica Mjera 1.3.3. Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi</p>
<p>Strateški cilj 2. Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane</p> <p>Prioritet 2.5. Unapređenje javne sigurnosti i održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća Mjera 2.5.1. Jačanje kapaciteta općina i gradova za pružanje odgovora na prirodne i</p>	<p>Strateški cilj 2. Upravljanje razvojem</p> <p>Prioritet 2.4. Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća Mjera 2.4.1. Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće</p>

<p>druge nesreće te ublažavanje i otklanjanje direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća</p> <p>Mjera 2.5.2. Unapređenje stanja lične i imovinske sigurnosti i zaštite ljudskih prava na području Tuzlanskog kantona</p> <p>Strateški cilj 3. Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj</p> <p>Prioritet 3.1. Unapređenje zaštite okoliša, komunalne infrastrukture i planskog korištenja prirodnih resursa i prostora</p> <p>Mjera 3.1.1. Izrada planske dokumentacije i informacionih sistema za za efikasno korištenje prostora i za zaštitu okoliša</p> <p>Mjera 3.1.2. Uspostava funkcionalnog sistema upravljanja otpadom</p> <p>Mjera 3.1.4. Izgradnja nove i modernizacija postojeće vodne infastrukture</p> <p>Prioritet 3.2. Povećanje energijske efikasnosti</p> <p>Mjera 3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energijske efikasnosti u javnim objektima</p> <p>Prioritet 3.3. Modernizacija saobraćajne infrastrukture</p>	<p>Prioritet 2.1. Unapređena vodna infrastruktura</p> <p>Mjera 2.1.1. Izgradnja kanalizacionih sistema</p> <p>Mjera 2.1.2. Izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda</p> <p>Mjera 2.1.3. Dostatno vodosnabdijevanje</p> <p>Mjera 2.1.4. Unapređenje sistema komunalne infrastrukture</p> <p>Prioritet 2.3. Energetska efiksnost</p> <p>Mjera 2.3.1. Energetski učinkovita javna rasvjeta</p> <p>Mjera 2.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljavanje javnih objekata</p> <p>Prioritet 2. Putna infrastruktura</p> <p>Mjera 2.1.1. Modernizacija putne infrastrukture</p>
<p>Strateški cilj 1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju</p> <p>Prioritet 1.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava</p> <p>Mjera 1.4.4. Horizontalna i vertikalna koordinacija postupanja u procesima upravljanja integriranim razvojem Kantona</p> <p>Strateški cilj 2. Razvijen inkluzivni i prosperitetni društveni sektor sa jednakim pravima za sve građane</p> <p>Prioritet 2.1. Unapređenje i modernizacija obrazovanja i nauke</p>	<p>Strateški cilj 3. Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja</p> <p>Prioritet 3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava</p> <p>Mjera 3.4.1. Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u Općini Sapna</p> <p>Mjera 3.4.2. Unapređenje poslovanja općinske administacije</p> <p>Prioritet 3.2. Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana</p> <p>Mjera 3.2.1. Osnaživanje NVO i udruženja građana</p> <p>Prioritet 3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju</p> <p>Mjera 3.6.1. Modernizacija enterijera i informatičko opremanje JU MSS Sapna</p>

<p>Mjera 2.1.1. Izgradnja i proširivanje kapaciteta javnih predškolskih ustanova</p> <p>Mjera 2.1.2. Poboľjšati kvalitet osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja</p> <p>Mjera 2.1.3. Digitalizacija i informatizacija osnovnog i srednjeg obrazovanja</p> <p>Prioritet 2.2. Razvoj savremenog sistema zdravstvene zaštite</p> <p>Mjera 2.2.1. Jačanje materijalno-tehničkih i ljudskih kapaciteta zdravstvenih ustanova</p> <p>Prioritet 2.3. Unapređenje sistema socijalne zaštite i položaja ranjivih grupa stanovništva</p> <p>Mjera 2.3.2. Podrška jačanju socijalno-društvenih programa, socijalnog rada i pronatalitetnih mjera i politika</p> <p>Mjera 2.3.4. Jačanje institucionalnih kapaciteta u području implementacije politike prema mladima</p> <p>Prioritet 2.4. Poticati i razvijati sportsko-kulturne aktivnosti</p> <p>2.4.1. Unapređenje uslova za razvoj i bavljenje sportom</p> <p>Mjera 2.4.2. Unapređenje sistema rada sportskih organizacija na području Tuzlanskog kantona</p> <p>Mjera 2.4.3. Unapređenje uslova za kulturno-historijski razvoj</p>	<p>Mjera 3.6.2. Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna</p> <p>Mjera 3.6.3. Uspostavljanje predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna</p> <p>Prioritet 3.5. Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite</p> <p>Mjera 3.5.1. Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna</p> <p>Prioritet 3.1. Unapređenje sistema socijalne zaštite</p> <p>Mjera 3.1.1. Osnaživanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna</p> <p>Prioritet 3.3. Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru općine Sapna</p> <p>Mjera 3.3.1. Stvaranje uslova za održivi razvoj kulturnog života na prostoru općine Sapna</p> <p>Mjera 3.3.2. Stvaranje uslova za održivi razvoj sportskog života na prostoru općine Sapna</p>
Strateške smjernice za harmonizaciju podrške razvoju malih i srednjih preduzeća i preduzetništva u BiH za period 2021-2027. godina (radna verzija)	
<p>Strateški cilj 1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju</p> <p>Prioritet 1.1. Unapređenje i razvoj privrede na području Tuzlanskog kantona</p>	<p>Strateški cilj 1. Promocija stanja i potreba</p> <p>Prioritet 1.1. Unapređenje poslovnog okruženja</p> <p>Mjera 1.1.1. Uspostava poslovnih zona</p> <p>Mjera 1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna</p>
Strategija upravljanja vodama 2010-2022. godina	
<p>Strateški cilj 3. Resursno efikasan i održiv infrastrukturni razvoj</p> <p>Prioritet 3.1. Unapređenje zaštite okoliša i planskog korištenja prirodnih resursa i prostora</p>	<p>Strateški cilj 2. Upravljanje razvojem</p> <p>Prioritet 2.1. Unapređena vodna infrastruktura</p>

4.6. Indikativni finansijski okvir za provođenje strategije

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR ZA PERIOD VAŽENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA					
Oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere	Struktura finansiranja (u %)	Ukupno (KM)	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori	
				(KM)	Naziv potencijalnog izvora

1. Promocija stanja i potreba	13,92	2.090.000	422.000	1.668.000	
--------------------------------------	-------	-----------	---------	-----------	--

<i>1.1. Unapređenje poslovnog okruženja</i>	5,20	780.000	60.000	720.000	
1.1.1. Uspostava poslovnih zona		750.000	50.000	700.000	Vlada FBiH, Vlada TK, privrednici/ poduzetnici
1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna		10.000	7.000	3.000	Budžet TK
1.1.3. Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna		20.000	3.000	17.000	Ministarstva privrede i poljoprivrede

<i>1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji</i>	6,00	900.000	312.000	588.000	
1.2.1. Edukativno-savjetodavne usluge i		50.000	12.000	38.000	FBiH, TK, NVO, zadruga

unapređenje proizvodnje					
1.2.2. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji		850.000	300.000	550.000	Vlada FBiH, Vlada TK, organizatori proizvodnje

<i>1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna</i>	2,74	410.000	50.000	360.000	
1.3.1. Uređenje kulturno-historijskih dobara		90.000	10.000	80.000	Vlada TK, NVO
1.3.2. Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majeveca		20.000	15.000	5.000	Sredstva partnerskih općina
1.3.3. Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi		300.000	25.000	275.000	Vlada FBiH i TK, NVO i dr.

2. Upravljanje razvojem	75,06	11.275.000	2.075.000	9.200.000	
--------------------------------	-------	------------	-----------	-----------	--

<i>2.1. Unapređena vodna infrastruktura</i>	33,28	5.000.000	700.000	4.300.000	
2.1.1. Izgradnja kanalizacionih sistema		1.200.000	100.000	1.100.000	MPŠV TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
2.1.2. Izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda		2.000.000	100.000	1.900.000	EU fondovi, MPŠP TK, Vlada FBiH-TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
2.1.3. Dostatno vodosnabdijevanje		1.500.000	300.000	1.200.000	MPŠV TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
2.1.4. Unapređenje sistema komunalne infrastrukture		300.000	200.000	100.000	MPŠV TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH

<i>2.2. Putna infrastruktura</i>	26,63	4.000.000	400.000	3.600.000	
2.2.1. Modernizacija		4.000.000	400.000	3.600.000	Kredit, Vlada FBiH i TK

putne infrastrukture					
2.3. Energetska efiksnost	6,65	1.000.000	100.000	900.000	
2.3.1. Energetski učinkovita javna rasvjeta		500.000	50.000	450.000	Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
2.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljanje javnih objekata		500.000	50.000	450.000	Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
2.4. Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća	8,48	1.275.000	875.000	400.000	
2.4.1. Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće		1.275.000	875.000	400.000	Sredstva posebne naknade, Sredstva KUCZ
3. Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja	11,02	1.655.000	272.000	1.383.000	
3.1. Unapređenje sistema socijalne zaštite	1,93	290.000	10.000	280.000	
3.1.1. Osnaživanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna		290.000	10.000	280.000	Sredstva EU fondova i ostali izvori
3.2. Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana	0,04	5.000	2.000	3.000	
3.2.1. Osnaživanje NVO i udruženja građana		5.000	2.000	3.000	Sredstva EU fondova, NVO
3.3. Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti	4,00	600.000	110.000	490.000	

<i>na prostoru općine Sapna</i>					
3.3.1. Stvaranje uslova za održivi razvoj kulturnog života na prostoru općine Sapna		500.000	100.000	400.000	Vlada TK, NVO
3.3.2. Stvaranje uslova za održivi razvoj sportskog života na prostoru općine Sapna		100.000	10.000	90.000	Vlade FBiH i TK, NVO

<i>3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava</i>	0,80	120.000	35.000	85.000	
3.4.1. Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u Općini Sapna		70.000	10.000	60.000	Vlada TK, NVO
3.4.2. Unapređenje poslovanja općinske administracije		50.000	25.000	25.000	Vlada TK, NVO

<i>3.5. Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite</i>	1,99	300.000	0	300.000	
3.5.1. Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna		300.000	0	300.000	Ministarstvo zdravstva TK, ZZO TK

<i>3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju</i>	2,26	340.000	115.000	225.000	
3.6.1. Modernizacija enterijera i informatičko		120.000	5.000	115.000	Resorno ministarstvo NVO

opremanje JU MŠŠ Sapna					
3.6.2. Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna		120.000	80.000	40.000	Vlada TK, NVO
3.6.3. Uspostavljanje predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna		100.000	30.000	70.000	Vlada TK NVO

Ukupno iz strateškog dokumenta	100%	15.020.000	2.769.000	12.251.000	
--------------------------------------	------	------------	-----------	------------	--

PREGLED PO IZVORIMA (iznosi u KM i procenti) ujednačiti kolone sa planiranjem			
Budžetska sredstva	Kreditna sredstva	Sredstva EU	Ostale donacije
2.769.000 KM	800.000 KM	902.000 KM	10.549.000 KM
18,44 %	5,32 %	6,00 %	70,24 %

5. OKVIR ZA PROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE

Plan organizacionih institucionalnih kapaciteta za uspješnu implementaciju Strategije razvoja treba uraditi na osnovu zaključaka koji su rezultat analize koju je sprovela Komisija za izradu Strategije razvoja u okviru procesa izrade Strategije razvoja 2021-2027. godina.

Za implementaciju, praćenje i provođenje Strategije razvoja općine Sapna 2021-2027. godina zaduženi su:

- OPĆINSKI NAČELNIK kao organ izvršne vlasti koji u skladu sa Zakonom, Statutom i drugim propisima općine rukovodi jedinstvenim organom uprave putem općinskih službi za upravu, pomoćnika načelnika i sekretara Općinskog vijeća koji neposredno rukovode službama za upravu.
- OPĆINSKO VIJEĆE usvaja Strategiju razvoja, formira Komisiju za praćenja realizacije općinske strategije razvoja (KPOR), razmatra izvještaj o realizaciji strateških dokumenata, uključujući i Strategiju razvoja koja predstavlja temeljni dokument i osnovu za kreiranje i usvajanje svih ostalih razvojnih politika općine Sapna.
- Za uspješnu realizaciju Strategije bilo bi dobro formirati KOMBINOVANI OPĆINSKI RAZVOJNI TIM (KORT) čiji bi zadatak bio da zajedno sa Službom za privredu, Budžet i finansije, u kojoj je predviđeno, ali nepopunjeno mjesto državnog službenika za općinski razvoj, vodi proces planiranja na općinskom nivou i prati implementaciju Strategije razvoja te učestvuje u izradi Godišnjeg plana implementacije i izvještaja o realizaciji Strategije za prošlu godinu kojeg podnosi općinskom načelniku i Općinskom vijeću na usvajanje. Kombinovani općinski razvojni tim (KORT) trebao bi biti sastavljen od predstavnika: općinskih službi, javnih ustanova, javnih preduzeća, te predstavnika nevladinog sektora, sektora privrede i predstavnika uspješnih privrednika ili biznismena koji su sa prostora općine Sapna, a čiji su biznisi u drugim dijelovima BiH ili inostranstva.
- OPĆINSKE SLUŽBE pripremaju godišnje programe svoga rada i usklađuju ga sa Programom rada Općinskog vijeća i općinskog načelnika te predlažu projektne prijedloge iz svoje nadležnosti za naredni planski ciklus, trogodišnji/godišnji plan rada jedinice lokalne samouprave (JLS) i službi, koordinirajući sa općinskom Službom za privredu, Budžet i finansije o finansiranju istih u skladu sa DOB-om i Budžetom Općine Sapna.
- PARTNERSKA GRUPA pored uloge u procesu strateškog planiranja čini važnu ulogu u implementaciji, praćenju i vrednovanju Strategije razvoja. Partnerstvo čine predstavnici Općinskog vijeća i izvršne vlasti, predstavnici javnih ustanova, privatnog i nevladinog sektora. Partnerska grupa trebalo bi da se sastaje najmanje dva puta u toku kalendarske godine, kako bi učestvovala u procesima ažuriranja akcionog plana implementacije Strategije razvoja, te godišnjih izvještaja o implementaciji Strategije u prethodnoj godini.

Monitorig (praćenje) i evaluacija (vrednovanje) stepena realizacije Strategije podrazumijeva sistem za mjerenje napretka ostvarenja ciljeva te preduzimanje određenih mjera s ciljem korekcija ukoliko se ukaže potreba za istim. Navedene mjere podrazumijevaju prikupljanje podataka i ocjenu ostvarenja ciljeva tokom perioda realizacije u svrhu uporedbe sa planiranim u Strategiji.

Monitoring će vršiti Komisija za planiranje općinskog razvoja (KPOR), koja predstavlja stalno radno tijelo u Općinskom vijeću. Komisija bi trebala kontinuirano raditi analizu realiziranih projekata sa akcentom na prepreke u realizaciji te predlagati određene smjernice kako bi se postigla efikasnija realizacija Strategije.

Komisija ima obavezu da sačini plan za monitoring koji bi trebao da sadrži:

- zaduženja članova Komisije u procesu monitoringa;
- definiranje vremenskog plana monitoringa;
- upoznavanje članova Komisije sa općeprihvaćenim standardima monitoringa;
- određene termine monitoringa.

Osnovni ciljevi monitoringa su:

- opravdanost kojom se provjerava postoji li potreba za određenim programom;
- efikasnost kojom se mjeri iskorištenost resursa;
- odgovornost kojom se mjeri koliko je određeni program realiziran.

Nakon dobijenih informacija prati se učinkovitost i adaptira se upravljanje projektima, te se pravi projekcija koje programe treba poboljšati.

Uspješnost monitoringa zavisi i od primjene informaciono-komunikacionih tehnologija pri prikupljanju i obradi podataka. Baza podataka bi trebala da sadrži:

- detaljne podatke o svakom programu,
- ključne rezultate svakog programa i
- individualno praćenje svakog projekta.

Evaluacija realizacije Strategije radi se na godišnjem nivou na osnovu projektnih i programskih indikatora te plana implementacije. Godišnju evaluaciju treba provesti u periodu prije utvrđivanja Budžeta za narednu godinu. Potrebno je detaljno ispitati svaki segment koji se odnosi na prioritete Strategije kako bi se ocijenila uspješnost projekata i kako bi se na vrijeme mogao korigirati Budžet.

Nalaze evaluacije razmatra načelnik, Kombinovani općinski razvojni tim (KORT) i Općinsko vijeće. Predložene ispravke Strategije Općinsko vijeće prihvata ili odbija. Ukoliko dođe do izmjena, one trebaju ići u pravcu poboljšanja i mijenjanja razvojne politike na lokalnom području. Nakon prihvatanja evaluacije neophodno je upoznati ključne aktere u izradi Strategije.

6. PRILOG STRATEŠKOG DOKUMENTA

6.1. Prilog 1: Sažeti pregled strateškog dokumenta

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA		
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori

1. Strateški cilj	Promocija stanja i potreba	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj zaposlenih	616	1000
		Stepen nezaposlenosti %	76,4	62
		Broj registriranih pravnih lica i obrta	154	210
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		422.000	1.668.000	2.090.000

1.1. Prioritet	Unapređenje poslovnog okruženja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Dobar poslovni ambijent	NE	DA
		Broj realiziranih poslovnih ulaganja u proizvodnom sektoru	1	5
		Broj zaposlenih radnika u proizvodnom i uslužnom sektoru i trgovini	360	550
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		57.000	703.000	760.000

1.1.1. Mjera	Uspostava poslovnih zona	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj opremljenih i uspostavljenih poslovnih zona	0	1
		Broj privrednih subjekata unutar zona	2	5
		Broj uposlenih radnika unutar poslovne zone	4	70
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		50.000	700.000	750.000

1.1.2. Mjera	Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Zapisnik i video, medijska prezentacija sa održane konferencije	0	7
		Afiša sa registrom i djelatnosti građana sa područja općine Sapna koji se bave biznisom	0	500
		Urađena politika i dokument promocije vrijednosti i rezultata rada općinske administracije	0	500
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		7.000	3.000	10.000

1.1.3. Mjera	Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj posjetilaca	100	500
		Broj izlagača	4	25
		Broj održanih stručnih predavanja	1	5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		3.000	17.000	20.000

1.2. Prioritet	Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Površina poljoprivrednog zemljišta upisano u RPG - ha	674,16	1.500
		Broj educiranih proizvođača u svim oblastima poljoprivredne proizvodnje	N/A	200
		Broj savjetodavaca u službi za poljoprivredu	0	2
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		312.000	588.000	900.000

1.2.1. Mjera	Edukativno-savjetodavne usluge i unapređenje proizvodnje	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj savjetodavnih radionica za poljoprivrednike godišnje	2	15
		Broj registriranih obrta u poljoprivredi	17	35
		Broj organiziranih skupova i broj posjeta sajmovima i sl. izvan općine Sapna	1	7
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		12.000	38.000	50.000

1.2.2. Mjera	Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj PG obuhvaćenih novčanim podrškama	115	200
		Broj formiranih udruženja/zadruga	1	3
		Površina - ha, na kojima je zasnovana proizvodnja visokointenzivnim kulturama	N/A	6,5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		300.000	550.000	850.000

<i>1.3. Prioritet</i>	<i>Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Turističke i sportske revijalne aktivnosti	1	20
		Baza turističkih potencijala općine Sapna	0	2
		Promotivni materijali turizma i revijalnog sporta	0	1500
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		25.000	85.000	110.000

<i>1.3.1. Mjera</i>	<i>Uređenje kulturno-historijskih dobara</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj uređenih i obilježenih lokaliteta srednjovjekovih nadgrobnih spomenika	1	10
		Godišnji broj turističkih posjeta i obilazaka uređenih lokaliteta	N/A	15
		Promocija uređenih lokacija, uz izradu promotivnog materijala - afiša	N/A	1000
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		10.000	80.000	90.000

<i>1.3.2. Mjera</i>	<i>Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majeveica</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj održanih biciklijada/džipijada	0	4
		Broj održanih kotlićijada	0	1
		Broj izrađenih afiša	0	500
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		15.000	5.000	20.000

1.3.3. Mjera	Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj uređenih objekata, lokacija i izletišta u svrhu turističke ponude	0	10
		Broj organiziranih posjeta uređenim lokacijama na godišnjem nivou	0	30
		Broj izrađenih obilježja (reklamni panoi, putokazi, karte obilježja i sl.)	0	100
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		25.000	275.000	300.000

2. strateški cilj	Upravljanje razvojem	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj stanovnika obuhvaćenih komunalnim uslugama %	50	90
		Program upravljanja komunalnom infrastrukturom i komunalnim uslugama	1	5
		Broj završenih projekata energetske efikasnosti	2	25
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		2.075.000	8.200.000	10.275.000

2.1. Prioritet	Unapređena vodna infrastruktura	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj domaćinstava priključenih na vodovodni i kanalizacioni sistem	2310	3000
		Gubici vode u sistemu %	30	5
		Zadovoljstvo korisnika %	30	90
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		700.000	3.300.000	4.000.000

2.1.1. Mjera	Izgradnja kanalizacionih sistema	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj naselja u kojima nije izgrađena primarna kanalizaciona mreža	7	0
		Broj kanalizacionih ispusta u manje recipijente (potoke)	N/A	0
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000	1.100.000	1.200.000

2.1.2. Mjera	Izgradnja sistema za prečišćavanje	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj postrojenja/prečišćivača	0	2
		Broj naseljenih mjesta iz kojih se prečišćavaju otpadne vode	0	7
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000	1.900.000	2.000.000

2.1.3. Mjera	Dostatno vodosnabdijevanje	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Ukupni kapaciteti izvorišta - l/s	9	18
		Broj stanovnika kojima je obezbijeđena kontrolirana pitka voda	N/A	10.000
		Broj poljoprivrednih gazdinstava i privrednih subjekata koji imaju kontinuirano snabdijevanje vodom	N/A	150
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		300.000	1.200.000	1.500.000

2.1.4. Mjera	Unapređenje sistema komunalne infrastrukture	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj vodovodnih sistema koje je potrebno sanirati/modernizirati	5	0
		Broj donesenih odluka i programa za sanaciju/modernizaciju sistema	0	5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		200.000	100.000	300.000

2.2. Prioritet	Putna infrastruktura	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Procenat kvaliteta stanja putne infrastrukture	30	90
		Prohodnost lokalnih putova u zimskom periodu - km	60	80
		Neasfaltirani lokalni putevi - km	46,51	10
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		400.000	3.600.000	4.000.000

2.2.1. Mjera	Modernizacija putne infrastrukture	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Dužina asfaltiranih lokalnih (sanacija, rekonstrukcija i izgradnja) puteva u km	35,31	66,01
		Broj uređenih rarsnica (kružne, četverokrake i trokrake), obilježene horizontalnom i vertikalnom signalizacijom	0	20
		Modernizirane lokalne putne infrastrukture - %	35	95
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		400.000	3.600.000	4.000.000

2.3. Prioritet	Energetska efikasnost	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Učinkovita javna rasvjeta %	40	100
		Broj kućnih kotlovnica na čvrsto gorivo (ugalj)	800	400
		Energetski učinkoviti javni objekti i kolektivne stambene jedinice	4	25
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000	900.000	1.000.000

2.3.1. Mjera	Energetski učinkovita javna rasvjeta	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Izrada projektno-tehničke dokumentacije	3	7
		Broj zamijenjenih stubova i svjetiljki LED svjetiljkama	0	150
		Broj kompletno novoizgrađenih stubova i svjetiljki	400	1000
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		50.000	450.000	500.000

2.3.2. Mjera	Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljanje javnih objekata	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Projektno-tehnička dokumentacija, studije, elaborati i certifikati o energetske efikasnosti	N/A	5
		Broj zamijenjenih kotlova na čvrsta goriva u javnim objektima	3	12
		Broj utopljenih javnih objekata	6	12
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		50.000	450.000	500.000

2.4. Prioritet	<i>Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Smanjenje broja reaktivacije klizišta / sanacija istih	74	20
		Formiranje profesionalne vatrogasne brigade	N/A	1
		Formiranje interventnih jedinica za slučaj prirodnih nesreća	0	3
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		875.000	400.000	1.275.000

2.4.1. Mjera	<i>Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj pripadnika profesionalne vatrogasne jedinice	0	9
		Broj struktura civilne zaštite opremljenih adekvatnom opremom	1	5
		Broj obučениh pripadnika civilne zaštite	7	30
		Deminirana površina - m ²	793.185	15.000.000
		Broj učesnika edukacije sistema zaštite i spašavanja	0	50
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		875.000	400.000	1.275.000

3. Strateški cilj	<i>Unapređenje društvenih potreba za kvalitet življenja</i>	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Funkcionalnost i opremljenost objekata kulturnih i sportskih te javnih institucija	2	6
		Zadovoljstvo korisnika socijalnih usluga - %	50	90
		Uslovi kvaliteta življenja izraženi sveobuhvatnom sferom društvenog života	nepovoljan	zadovoljavajući
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		157.000	858.000	1.655.000

3.1. Prioritet	Unapređenje sistema socijalne zaštite	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj stručnih uposlenika Centra za socijalni rad	1	3
		Opremljenost i dostupnost ustanove socijalne zaštite	loše	dobro
		Broj mjesečnih posjeta korisnicima	N/A	2
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		10.000	280.000	290.000

3.1.1. Mjera	Osnaživanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Urađen izvedbeni projekat objekta te pribavljena urbanistička i građevinska dozvola	0	1
		Iznađena sredstva za izgradnju objekta (finansijeri)	0	3
		Izgrađen objekat	0	1
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		10.000	280.000	290.000

3.2. Prioritet	Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Podržavanje svih NVO i UG iz budžeta KM	120.075	200.000
		Izrađeni i realizirani projekti od strane NVO	N/A	20
		Broj NVO i UG	17	25
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		2.000	3.000	5.000

3.2.1. Mjera	Oснаživanje NVO i удруženја грађана	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Zapisnici sa održane radionice za pisanje projekata	0	10
		Zapisnici sa održanih radionica za apliciranje projekata	0	5
		Protokol o stvaranju mreže NVO i удруženја	0	1
		Sistematiziran opis poslova za rad sa NVO i удруženјима грађана	0	1
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		2.000	3.000	5.000

3.3. Prioritet	Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru опćине Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj kulturnih i sportskih sadržaja	5	20
		Rezultati promocije опćине	N/A	uspješno
		Broj članova удруženја i klubova	N/A	150
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		110.000	490.000	600.000

3.3.1. Mjera	Stvaranje uslova za održivi razvoj kulturnog života na prostoru опćине Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Odluka o dodjeli zemljišta za gradnju	0	1
		Urađen idejni i izvedbeni projekat	0	2
		Izgrađen objekat doma kulture	0	1
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000	400.000	500.000

3.3.2. Mjera	Stvaranje uslova za održivi razvoj sportskog života na prostoru općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj uređenih tribina na Gradskom stadionu Sapna	0	2
		Broj renoviranih svlačionica	0	3
		Broj sportskih kolektiva koji koriste sportski stadion	1	3
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		10.000	90.000	100.000

3.4. Prioritet	Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Zadovoljni korisnici usluga javne uprave %	N/A	95
		Javnost i transparentnost - %	N/A	100
		Educirani i odgovorni zaposlenici vrhunski profesionalci	0	20
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		35.000	85.000	120.000

3.4.1. Mjera	Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u Općini Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj sjedećih mjesta	36	50
		Broj održanih sjednica i sastanka tokom mjeseca	3	7
		Broj multimedijalno opremljenih mjesta (tableti, mikrofoni, oprema za elektronsko glasanje)	0	40
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		10.000	60.000	70.000

3.4.2. Mjera	Unapređenje poslovanja općinske administracije	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Urađen godišnji plan obuka	0	1
		Broj obučениh uposlenika korištenja novih softverskih rješenja E-uprave iz raznih oblasti	0	40
		Broj predmeta koji se prati od strane podnosioca	0	50
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		25.000	25.000	50.000

3.5. Prioritet	Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Zadovoljni korisnici zdravstvenih usluga primarne zdravstvene zaštite	NE	DA
		Sve usluge na jednom mjestu	NE	DA
		Educirani zdravstveni radnici i ljekari sa profesionalnim odnosom prema korisnicima primarne zdravstvene zaštite	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0	300.000	300.000

3.5.1. Mjera	Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Informatički uvezane sve službe u Domu zdravlja Sapna	NE	DA
		Broj usluga primarne i specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite koje osiguranici mogu ostvariti u Domu zdravlja Sapna	2	6
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
0	300.000	300.000		

3.6. Prioritet	Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Namještaj i oprema učionica prilagođenih nastavnom procesu - %	50	90
		Informatički i tehnički opremljene učionice - %	15	85
		Motivacija zaposlenika za rad sa učenicima	slaba	dobra
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		115.000	225.000	340.000

3.6.1. Mjera	Modernizacija enterijera i informatičko opremanje JU MSS Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj računarara za dva kabineta informatike	0	30
		Broj učenika koji su stekli informatička znanja - u godini	20	60
		Površina zamijenjenih podova - m ² (estrih i pločice) na hodnicima i u radionicama	0	550
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		5.000	115.000	120.000

3.6.2. Mjera	Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj učenika koji završe OŠ Sapna upisuje se u MSS Sapna	2/3	4/5
		Obrazovne insitucije opremljene su neophodnim nastavnim sredstvima i pomagalicima	NE	DA
		Broj učenika koji imaju obezbijeđen prevoz do škole %	40	80
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		80.000	40.000	120.000

3.6.3. Mjera	Uspostavljanje predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Broj uposlenika predškolskog odgoja	0	6
		Broj opremljenih prostorija koje se koriste za predškolski odgoj (JU OŠ Sapna)	0	5
		Broj djece koja pohađaju predškolski odgoj	0	50
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		30.000	70.000	100.000

6.2. Prilog 2: Detaljan pregled mjera

IZRADA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE SAPNA ZA PERIOD 2021-2027. GODINA OBRAZAC ZA DEFINIRANJE MJERA

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA			
Prioritet	1.1. Unapređenje poslovnog okruženja			
Naziv mjere	1.1.1. Uspostava poslovnih zona			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Izgradnja, uređenje i uspostava industrijsko-poslovnih i stambeno-poslovnih zona na predviđenim lokacijama u okviru Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godina.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - Izrada i usvajanje regulacionih i drugih planova - Donošenje odluka o formiranju/uspostavi poslovnih zona - Izgradnja, uređenje i opremanje komunalne infrastrukture unutar zona - Određivanje uslova i kriterija davanja lokacija potencijalnim, zainteresiranim licama/poduzetnicima unutar zona - Davanje lokacija investitorima unutar zona za izgradnju poslovnih objekata - Izgradnja poslovnih/poduzetničkih objekata unutar zona 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Broj opremljenih i uspostavljenih poslovnih zona	0	1	Nadležna služba

	Broj privrednih subjekata unutar zona	2	5	Nadležna služba	
	Broj uposlenih radnika unutar poslovne zone	4	70	Nadležna služba	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uspostavom, opremanjem te registracijom novih poslovnih subjekata smještenih u poslovnim zonama, otvorit će se nova radna mjesta na kojima će se direktno uposliti lokalno stanovništvo.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	750.000	50.000	0	0	700.000 Vlada FBiH, Vlada TK, poduzetnici
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Nadležna općinska služba, Općina Sapna				
Nosioci mjere	Ministarstvo privrede TK, Općina Sapna, privrednici/poduzetnici				
Ciljne grupe	Privrednici, radno sposobno stanovništvo				

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA
Prioritet	1.1. Unapređenje poslovnog okruženja
Naziv mjere	1.1.2. Uspostavljanje poslovnih veza sa građanima koji imaju razvijen biznis van općine Sapna
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Građani općine Sapna dio svoga biznisa dovode i na prostor općine Sapna. Uspješnim privrednicima, koji imaju razvijene biznise kako na prostoru BiH tako i u inostranstvu, a koji vode porijeklo sa prostora općine Sapna, omogućiti da dio svojih proizvodnih kapaciteta ili registracijom novih poslovnih subjekata nastave ili započnu biznis i na prostoru općine Sapna.
	Aktivnosti mjere
	<ul style="list-style-type: none"> - Uspostaviti registar građana koji vode porijeklo sa prostora općine Sapna, a koji imaju biznise u inostranstvu ili drugim dijelovima Bosne i Hercegovine - Održavanje biznis-konferencije jednom godišnje sa građanima koji su razvili i razvijaju biznise u inostranstvu i BiH radi razvijanja saradnje i dobre prakse uspješnih biznisa

	<ul style="list-style-type: none"> - Radni sastanak sa građanima koji žive i rade van granica BiH, radi zbližavanja i promoviranja rezultata rada općinske administracije - Unapređenje servisa usluga za građane koji se žele baviti biznisom na prostoru općine Sapna 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Registar građana koji imaju biznise van općine Sapna	0	1	Budžet Općine Sapna	
	Zapisnik i video, medijska prezentacija sa održane konferencije	0	7	Općina Sapna	
	Afiša sa registrom i djelatnosti građana koji se bave biznisom	0	500	Općina Sapna i sponzori	
	Urađena politika i dokument promocije vrijednosti i rezultata rada općinske administracije	0	500	Općina Sapna	
	Određen radnik općinske administracije za saradnju i pomoć građanima koji žive i rade van općine Sapna	0	1	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Podrška općinske administracije građanima sa područja općine Sapna koji žive i rade van iste te se bave određenim biznisima da dio svojih poslovnih ideja realiziraju i na prostoru općine Sapna. Razvijanje osjećaja pripadnosti, odnosno stvaranje lokalnog patriotizma u svom poslovnom ambijentu.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	10.000	7.000	0	0	3.000 Budžet TK
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna				

Ciljne grupe	Građani sa prostora općine Sapna koji se bave biznisom.
---------------------	---

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA			
Prioritet	1.1. Unapređenje poslovnog okruženja			
Naziv mjere	1.1.3. Organizacija manifestacije Dan jabuke i pekmeza i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Manifestacija Dan jabuke i pekmeza se u organizaciji JU MSŠ Sapna održava već dvanaest godina i ima za cilj promociju zdravog načina života, njegovanje tradicije i stvaranje preduslova za ubrzaniji privredni razvoj prostora općine Sapna, tako što bi ova manifestacija prerasla u privredni sajam koji bi okupljao privrednike iz regiona kako bi se razmijenile poslovne ideje i dogovorila poslovna saradnja.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg obima i sadržaja manifestacije - Analiza i predviđanje povećanja obima i sadržaja manifestacije u narednom periodu - Iznalaženje sredstava i obezbjeđivanje podrške viših nivoa vlasti - Organiziranje izložbenih štandova i pozivanje izlagača - Održavanje predavanja i okruglih stolova iz oblasti privrede i poljoprivrede - Ocjenjivanje izlagača i dodjela nagrada 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Broj posjetilaca	100	500	JU MSŠ Sapna
	Broj izlagača	4	25	JU MSŠ Sapna NVO
	Broj održanih stručnih predavanja	1	5	JU MSŠ Sapna Općina Sapna Vlada TK, NVO
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Manifestacija Dan jabuke i pekmeza bit će lakše organizirana. Prerast će u privredni sajam koji će okupljati privrednike iz regiona.			

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	20.000	3.000	0	0	17.000 Ministarstva privrede i poljoprivrede
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	JU MSŠ Sapna, Općina Sapna, Vlada TK				
Nosioci mjere	JU MSŠ Sapna, Općina Sapna, Vlada TK, NVO				
Ciljne grupe	Učenici i uposlenici JU MSŠ Sapna, privrednici i građani općine Sapna susjednih općina i kantona, privrednici iz regiona				

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA
Prioritet	1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji
Naziv mjere	1.2.1. Edukativno-savjetodavne usluge i unapređenje proizvodnje
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Cilj mjere je sticanje novih znanja i vještina poljoprivrednih proizvođača za unapređenje poljoprivredne proizvodnje na vlastitim gazdinstvima uz primjenu novih tehnika i tehnologija, odnosno približavanje i osposobljavanje proizvođača dostupnim grantovima i fondovima kapitalnih i ruralnih ulaganja putem različitih programa savjetovanja mladih poljoprivrednika, poljoprivrednih gazdinstava te onih koji se žele baviti ovom granom privrede.
	Aktivnosti mjere

	<ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljanje savjetodavne službe - Edukacija, savjetovanje proizvođača te promoviranje novih tehnoloških rješenja i mogućnosti primjene putem radionica, skupova, seminara i sl. - Unapređenje saradnje savjetodavnih službi viših nivoa vlasti sa poljoprivrednim proizvođačima, organizatorima otkupa i otkupljivačima koji djeluju na prostoru općine Sapna - Angažiranje vanjskih saradnika, savjetodavaca i promotora koji će usmjeravati, edukovati i savjetodavno djelovati u cilju osnaživanja poljoprivrednih gazdinstava u sticanju novih znanja i vještina najzastupljenijih u proizvodnji - Organiziranje, sufinansiranje edukativnih skupova, sajmovi i sl. - Organiziranje, sufinansiranje posjeta reprezentativnim proizvođačima, udruženjima/zadugama unutar države i regije, kao i poljoprivrednim skupovima, seminarima, sajmovima - Uspostava saradnje lokalnih udruženja i udruženja iz regije te drugih (ne)vladinih i razvojnih organizacija koje djeluju u sektoru poljoprivrede - Osnaživanje proizvođača uz pomoć u registraciji pljoprivrednih obrta te promocija značaja isih 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj savjetodavnih radionica za poljoprivrednike godišnje	2	15	Nadležna služba, udruženja	
	Broj registriranih obrta u poljoprivredi	17	35	Nadležna služba	
	Broj organiziranih skupova, broj posjeta sajmovima i sl. izvan općine	1	7	Nadležna služba, NVO, i sl.	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realiziranje mjere ogleda se u povećanju ekonomije i produktivnosti poljoprivrednih proizvođača sa unapređenim znanjima uz primjenu novih tehnologija, prenesenih iskustava i dobre poslovne prakse te povezanost svih subjekata zajedničkim interesima u sektoru poljoprivrede u cilju održivog razvoja područja općine Sapna i razvoja profitabilne poljoprivredne proizvodnje.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	50.000	12.000	0	0	38.000 FBiH, TK, NVO, zadruge i dr.
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Nadležna općinska služba, Općina Sapna
Nosioci mjere	Općina Sapna, poljoprivredna udruženja/zadruga, NVO, organizatori proizvodnje, otkupljivači i dr.
Ciljne grupe	Poljoprivredna gazdinstva/poljoprivredni proizvođači

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA			
Prioritet	1.2. Sistemska i organizirana podrška profitabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji			
Naziv mjere	1.2.2. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Ovom mjerom žele se podstaći poljoprivredna gazdinstva direktnim plaćanjima i podrškom razvoju poljoprivredne proizvodnje, a u cilju povećanja obima primarne poljoprivredne proizvodnje i stabilnog dohotka poljoprivrednih gazdinstava, za plasman kurentnih proizvoda na tržištu.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada plana razvoja poljoprivredne proizvodnje - Donošenje adekvatnih programa i pravilnika, koji se odnose na izdvajanje sredstava za novčane podrške u poljoprivredi - Podrška biljnoj proizvodnji (sa akcentom na visokointenzivne proizvodnje: kornišon, malina, kupina i jagoda) - Podrška animalnoj proizvodnji (sa posebnim osvrtom na proizvodnju mlijeka i uzgoj muznih grla) - Podrška udruživanju poljoprivrednih gazdinstava (udruženja/zadruga) radi lakšeg ostvarivanja zajedničkih ciljeva na tržištu poljoprivrednih proizvoda - Uspostava poljoprivredne ili savjetodavne službe 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Broj PG obuhvaćenih novčanim podrškama	115	170	Nadležna služba
	Broj formiranih udruženja/zadruga	1	3	Nadležna služba
	Površina - ha, na kojima je zasnovana proizvodnja visokointenzivnim kulturama	N/P	6,5	Nadležna služba otkupljivači

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekti se ogledaju u dobijanju većeg broja poljoprivrednih gazdinstava koji su tržišno orijentirani sa povećanim izvorima prihoda, te je veća iskorištenost usitnjenih posjeda.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	850.000	300.000	0	0	550.000 – Vlada FBiH, Vlada TK, organizatori proizvodnje
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Nadležna općinska služba, Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, organizatori proizvodnje, otkupljivači, poljoprivredna gazdinstva, poljoprivredna udruženja/zadruge				
Ciljne grupe	Poljoprivredni proizvođači (nosioci poljoprivrednih gazdinstava – vlasnici poljoprivrednih obrta)				

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA
Prioritet	1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna
Naziv mjere	1.3.1. Uređenje kulturno-historijskih dobara
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Uređenje lokacija kulturno-historijskih dobara na kojima se nalaze ostaci starih građevina, nekropola stećaka i drugih objekata kojima se čuva i baštini naslijeđe, a što će se potencijalno koristiti kako za edukativne tako i turističke svrhe.
	Aktivnosti mjere
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektno-tehničke dokumentacije - Angažiranje vanjskih saradnika iz oblasti historijskih nauka - Uspostava koordinacije sa Zavodom za zaštitu kulturnohistorijskog naslijeđa TK i drugim institucijama - Pribavljanje neophodne dokumentacije za sanaciju, uređenje ili izmještanje - Uređenje lokaliteta sa nadgrobniim spomenicima iz srednjeg vijeka (po potrebi njihovo izmještanje) kao i drugih ostataka građevina srednjovjekovnog perioda - Promocija putem medija, webportala, afiša i sl.
Strateški projekti	N/A

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Broj uređenih i obilježenih lokaliteta srednjovjekovih nadgrobnih spomenika	1	10	Nadležna služba	
	Godišnji broj turističkih posjeta i obilazaka uređenih lokaliteta	N/A	15	Nadležna služba	
	Promocija uređenih lokacija, uz izradu promotivnog materijala - afiša	N/A	1000	Nadležna služba	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Na području općine Sapna identificirano je nekoliko lokacija, odnosno nekropola stećaka, kao i lokaliteta ostataka građevina iz perioda srednjeg vijeka koji su bitni sa aspekta čuvanja kulturnohistorijskog naslijeđa, ali su i potencijalne lokacije za edukaciju učenika, studenata, organiziranje grupnih posjeta kao i drugih posjetitelja što doprinosi razvoju turizma.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	90.000	10.000	0	0	80.000 Vlada TK, NVO i dr.
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, Zavod za zaštitu kulturnohistorijskog naslijeđa TK, udruženja građana				
Ciljne grupe	Učenici, studenti, posjetioci, udruženja građana, turisti				

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA
Prioritet	1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna
Naziv mjere	1.3.2. Razvoj revijalnih turističko-sportskih manifestacija – Wia Majevisa
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Organiziranje revijalnih turističko-sportskih manifestacija.
	Aktivnosti mjere

	<ul style="list-style-type: none"> - Održavanje biciklijade - projekat Wia Majevisa (sa 5 partnerskih općina) - Održavanje džipijade - projekat Wia Majevisa (sa 5 partnerskih općina) - Održavanje Sapanjske biciklijade - Održavanje Sapanjske džipijade - Održavanje Sapanjske kotličijade (u saradnji sa Lovачkim društvom) - Izrada promotivnih afiša 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj održanih biciklijada	0	2	Partnerske općine	
	Broj održanih džipijada	0	2	Partnerske općine	
	Broj održanih kotličijada	0	1	Općina Sapna	
	Broj izrađenih afiša	0	500	Partnerske općine	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Prostor općine Sapna postaje poželjna destinacija za učestvovanje u revijalnim biciklistički vožnjama, zatim vožnjama džipovima (quad), za druženje ljubitelja pripreme i degustacije lovačkog lonca i ostalih tradicionalnih jela. Mladi imaju prostor za organizirano bavljenje vožnjom biciklima, quadovima i za izražavanje kulinarskih talenata.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	20.000	15.000	0	0	5.000 - sredstva partnerskih općina
Period implementacije mjere	2021-2027. godina – svake godine u posmatranom periodu				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općine: Sapna, Teočak, Čelić, Lopare, Ugljevik; Lovачko društvo MH Čektalo Sapna				
Ciljne grupe	Mladi općine Sapna, sportski kolektivi, udruženja iz oblasti sporta, lova, građani koji rekreativno upražnjavaju sport, učenici i studenti.				

Veza sa strateškim ciljem	1. PROMOCIJA STANJA I POTREBA				
Prioritet	1.3. Razvoj turizma i revijalnog sporta na prostoru općine Sapna				
Naziv mjere	1.3.3. Izgradnja turističkih objekata i uređenje lokaliteta za odmor u prirodi				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Obogaćivanje turističke ponude izgradnjom i uređenjem turističkih objekata, lokaliteta, izletišta u prirodnom ambijentu.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija i lociranje potencijalno atraktivnih lokacija u svrhu turističke ponude te lokaliteta i izletišta koja služe za odmor i relaksaciju u prirodnom ambijentu - Izgradnja i uređenje objekata, izletišta i drugih lokaliteta sa pratećim sadržajima, obilježjima lokacije i opisa istih - Mapiranje identificiranih objekata na panoima, opisno i grafički prikazani topografskim kartama općine - Promocija turističkih destinacija, lokacija, izletišta i drugih objekata putem sredstava informisanja, izrade web prezentacija, afiša i drugih promotivnih materijala - Organizacija turističkih posjeta, školskih ekskurzija, slobodnih aktivnosti sportskih udruženja i drugih nevladinih organizacija 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj uređenih objekata, lokacija i izletišta u svrhu turističke ponude	0	10	Općina Sapna	
	Broj organiziranih posjeta uređenim lokacijama na godišnjem nivou	0	30	Općina Sapna	
	Broj izrađenih obilježja (reklamni panoi, putokazi, karte obilježja i sl.)	0	100	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Općina Sapna smještena je većim dijelom na obroncima planine Majevice, potencijalno je poželjna destinacija za odmor u ambijentu nenarušene prirodne atmosfere, bogata raznolikim prirodnim bogastvima, pruža mogućnosti odvijanja slobodnih i sportski aktivnosti u prirodnom okruženju što doprinosi razvoju turističke ponude.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	300.000	25.000	0	0	275.000 – Vlada FBiH i TK, NVO

Period implementacije mjere	2021-2027. godina – svake godine u posmatranom periodu
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna
Nosioci mjere	Općina Sapna
Ciljne grupe	Mladi općine Sapna, sportski kolektivi, udruženja iz oblasti sporta, lova, građani koji rekreativno upražnjavaju sport, učenici i studenti.

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM				
Prioritet	2.1. Unapređena vodna infrastruktura				
Naziv mjere	2.1.1. Izgradnja kanalizacionih sistema				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgradnja kanalizacione mreža sanitarno-fekalnih kolektora u svim naseljima, te da se isti spoje na primarne kolektore koji će otpadne vode domaćinstava transportirati do mjesta predviđenog za tretman ovih voda.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada nedostajuće projektno-tehničke dokumentacije - Izgradnja primarnih i sekundarnih mreža unutar naselja, odnosno spajanje istih na centralni kolektor - Izgradnja/završetak centralnog kanalizacionog kolektora kroz centralni dio općine Sapna - Ustupanje/davanje odlukom na održavanje sistema JKP Sapna 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj naselja u kojima nije izgrađena primarna kanalizaciona mreža	7	0	Nadležna služba	
	Broj kanalizacionih ispusta u manje recipiente (potoke)	N/P	0	Nadležna služba	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i zaštita životne sredine, bolji uslovi života.				
Indikativna finansijska	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)

konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.200.000	100.000	0	0	1.100.000 MPŠV TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Nadležna općinska služba, Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK				
Ciljne grupe	Pravna i fizička lica, domaćinstva, NVO, cjelokupno stanovništvo				

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM				
Prioritet	2.1. Unapređena vodna infrastruktura				
Naziv mjere	2.1.2 Izgradnja sistema za prečišćavanje otpadnih voda				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgradnja postrojenja sa namjenom prečišćavanja otpadnih i sanitarno-fekalnih voda domaćinstava na mjestu završetka centralnih kanalizacionih kolektora te kao prečišćenih upuštanje u recipijente, a u cilju zaštite voda - flore i faune u riječnim tokovima te životne sredine.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektno-tehničke dokumentacije - Pribavljanje neophodne dokumentacije za izgradnju postrojenja - Spajanje centralnog kolektora na prečišćivač/separator - Ustupanje/davanje odlukom na održavanje sistema JKP Sapna 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj postrojenja/prečišćivača	0	2	Nadležna služba	
	Broj naseljenih mjesta iz kojih se prečišćavaju otpadne vode	0	7	Nadležna služba	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očuvanje i smanjenje zagađenja i zaštita životne sredine, razvoj turizma i slatkovodnog ribarstva.				

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	2.000.000	100.000	0	500.000	1.400.000 MPŠP TK, Vlada FBiH- TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH				
Ciljne grupe	Stanovništvo, sportskorekreativna društva, udruženja građana				

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM
Prioritet	2.1. Unapređena vodna infrastruktura
Naziv mjere	2.1.3. Dostatno vodosnabdijevanje
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Klimatske promjene zabilježene posljednjih godina naročito u ljetnom periodu kao suša, kada je potrošnja vode povećana, a kapaciteti izvorišta smanjeni ili svedeni na minimalnu količinu dotoka, postaju problem zajednice i iziskuju dodatnu posvećenost vodoopskrbe stanovništva te rješavanja problema nesmetanog i dostatnog vodosnabdijevanja. U narednom periodu projekti vodosnabdijevanja će se usmjeriti tako da cjelokupno stanovništvo, uključujući i proizvodne djelatnosti u privredi, kao i poljoprivredna gazdinstva na prostoru općine Sapna, budu obezbijeđeni dovoljnim količinama pitke i tehničke vode, u svim godišnjim dobima, uz izgradnju novih izvorišta i sistema vodosnabdijevanja.
	Aktivnosti mjere
	<ul style="list-style-type: none"> - Provedba predistražnih i istražnih radova u cilju otkrivanja/pronalaženja novih kapaciteta izvorišta - Izrada neophodnih elaborata i studija koji će pokazati opravdanost ulaganja u nova i postojeća izvorišta vode - Izrada neophodne projektno-tehničke i druge dokumentacije te pribavljanje propisanih saglasnosti i dozvola - Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i pribavljanje koncesija - Donošenje odluka o zonama sanitarne zaštite izvorišta

	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja nove vodovodne infrastrukture: bunara, kapitaža i drugih objekata izvorišta, sa pratećom opremom, kao i sanacija/rekonstrukcija postojećih izvorišta - Izgradnja novih kao i sanacija/dogradnja postojećih potisnih cjevovoda i sekundarne vodovodne mreže te upajanje u postojeće ili novoizgrađene vodovode - Ustupanje/davanje odlukom na održavanje sistema JKP Sapna 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Ukupni kapaciteti izvorišta l/s	9	18	Nadležna služba, operatori sistema	
	Broj stanovnika kojima je obezbijedena kontrolirana pitka voda	N/A	10.000	Nadležna služba, operatori sistema	
	Broj poljoprivrednih gazdinstava i privrednih subjekata koji imaju kontinuirano snabdijevanje vodom	N/A	150	Nadležna služba, operatori sistema	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bolji uslovi življenja i privređivanja.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	1.500.000	300.000	0	0	1.200.000 – MPŠV TK, Vlada TK, fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Nadležna općinska služba, Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK, Vlada TK				

Ciljne grupe	Stanovništvo, privredni subjekti, poljoprivredna gazdinstva
---------------------	---

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM				
Prioritet	2.1. Unapređena vodna infrastruktura				
Naziv mjere	2.1.4. Unapređenje sistema komunalne infrastrukture				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgrađeni sistemi komunalne infrastrukture (vodovod, kanalizacija i dr.) tokom upotrebe redovito se održavaju te planiraju mjere sanacija i modernizacije sistema.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada neophodnih programa, projekata i elaborata - Donošenja odluka o korištenju komunalnih sistema - Iznalazak sredstava za održavanje i modernizaciju sistema - Davanje sistema na korištenje JKP 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj vodovodnih sistema koje je potrebno sanirati/modernizirati	5	0	Nadležna služba	
	Broj donesenih odluka i programa za sanaciju/modernizaciju sistema	0	5	Nadležna služba	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i zaštita životne sredine, bolji uslovi života.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	300.000	200.000	0	0	100.000 – MPŠV TK, Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju	Nadležna općinska služba, Općina Sapna				

implementacije mjere	
Nosioci mjere	Općina Sapna
Ciljne grupe	Građani, korisnici sistema

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM			
Prioritet	2.2. Putna infrastruktura			
Naziv mjere	2.2.1. Modernizacija putne infrastrukture			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Modernizovati putnu infrastrukturu na području općine Sapna projektima sanacije, rekonstrukcije i izgradnje novih dionica lokalnih i nerazvrstanih cesta, a u cilju bolje povezanosti naseljenih mjesta sa centralnim dijelom općine Sapna odnosno regionalnim cestama Zvornik-Sapna-Lopare i Sapna-Kalesija.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija svih kategoriranih i nekategoriranih lokalnih putnih pravaca - Izrada karte lokalne infrastukure - Izrada projektnotehničke dokumentacije za modernizaciju lokalnih, nerazvrstanih putova i ulica - Izrada projekta saobraćajne signalizacije za lokalne putove i ulice - Pribavljanje neophodnih saglasnosti i dozvola za izgradnju i modernizaciju - Obezbjedenje potpore i potencijalnih sufinansijera projekata 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Dužina asfaltiranih lokalnih (sanacija, rekonstrukcija i izgradnja) puteva u km	35,31	66,01	Općina Sapna
	Broj uređenih rasrsnica (kružne, četverokrake i trokrake), obilježene horizontalnom i vertikalnom signalizacijom	0	20	Općina Sapna
	Modernizirane lokalne putne infrastrukture - %	35	95	Općina Sapna
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ubrzan razvoj privrednih aktivnosti i razmjena roba i dobara. Bolja povezanost i komunikacija unutar općine.			

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	4.000.000	400.000	800.000	0	2.800.000 – Vlada FBiH i TK
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna, JU Direkcija regionalnih cesta TK				
Nosioci mjere	Općina Sapna				
Ciljne grupe	Privrednici, građani općine Sapna				

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM				
Prioritet	2.3. Energetska efikasnost				
Naziv mjere	2.3.1. Energetski učinkovita javna rasvjeta				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Javna rasvjeta na području općine Sapna je energetska učinkovita u svim naseljenim mjestima općine.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektne dokumentacije energetska učinkovite javne rasvjete za naselja na prostoru općine Sapna - Sanacija i zamjena dotrajalih stubnih mjesta te rekonstrukcija istih kod postojeće javne rasvete kao i zamjena nosača svjetiljki i svjetiljki koje nisu energetska certificirane (natrijeve i druge žarulje) - LED rasvjeta - Izgradnja energetska učinkovite javne rasvjete u naseljima gdje ne postoji izgrađena javna rasvjeta kao i na putnim dionicama, trgovima i parkovima 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Izrada projektno-tehničke dokumentacije	3	7	Općina Sapna	
	Broj zamijenjenih stubova i svjetiljki LED svjetiljkama	0	155	Općina Sapna	

	Broj kompletno novoizgrađenih svjetiljki	400	1000	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ugradnjom energetski učinkovitih rasvjetnih tijela samnjena je potrošnja električne energije kao i izdaci za održavanje iste. Osvijetljene su javne površine na području cijele općine.				
Indikativna financijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	500.000	50.000	0	0	450.000 – Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna				
Ciljne grupe	Građani općine Sapna				

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM
Prioritet	2.3. Energetska efikasnost
Naziv mjere	2.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i utopljanje javnih objekata
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Zamjena kotlova na čvrsta goriva kotlovima na pelet kao i ugradnja toplotnih pumpi i drugih savremenih rješenja u cilju korištenja obnovljivih izvora energije. Utopljanje javnih objekata savremenim građevinskim materijalima u cilju postizanja smanjenja gubitka energije, odnosno smanjenje utroška energije za zagrijavanje istih.
	Aktivnosti mjere
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektne dokumentacije energetske efikasnosti u pogledu korištenja obnovljivih izvora energije i utopljanja objekata - Izrada studija i elaborata za pribavljanje certifikata energetske efikasnosti - Realizacija projektnih aktivnosti energetske efikasnosti zamjenom kotlova na čvrsta goriva drugim sredstvima koja koriste obnovljive izvore energije i utopljanja objekata savremenim građevinskim materijalima
Strateški projekti	N/A

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Projektno-tehnička dokumentacija, studije, elaborati i certifikati o energetske efikasnosti		N/A	5	Općina Sapna
	Broj zamijenjenih kotlova na čvrsta goriva u javnim objektima		3	12	Općina Sapna
	Broj utopljenih javnih objekata		6	12	Općina Sapna
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realizacijom projekata energetske efikasnosti zamjenom postojećih kotlova na čvrsto gorivo ugradnjom novih savremenijih koji koriste obnovljive izvore energije i utopljanjem objekata, postiže se efekat zaštite životne sredine i smanjenja emisije stakleničkih plinova u atmosferu.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	500.000	50.000	0	0	450.000 – Vlada TK, Fond za zaštitu okoliša FBiH
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna i javne institucije				
Nosioci mjere	Općina Sapna i druge javne institucije				
Ciljne grupe	Građani općine Sapna				

Veza sa strateškim ciljem	2. UPRAVLJANJE RAZVOJEM
Prioritet	2.4. Održivo upravljanje rizicima od prirodnih i drugih nesreća
Naziv mjere	2.4.1. Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na prirodne i druge nesreće
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Ojačati kapacitete Službe civilne zaštite kako bi se pravovremeno i adekvatno moglo odgovoriti na opasnost te u fazi sanacije adekvatno primijeniti mjere otklanjanja posljedica.

	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Formiranje i opremanje profesionalne vatrogasne jedinice - Opremanje struktura civilne zaštite (opremanje zaštitnom opremom, komunikacijskim uređajima i materijalno-tehničkim sredstvima) - Deminiranje miniranih površina - Obučavanje struktura civilne zaštite - Podizanje nivoa svijesti o pitanjima smanjenja rizika od katastrofa (provođenjem redovne obuke Službe i edukacija stanovništva o mjerama zaštite i spašavanja) - Pomoć u saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj pripadnika profesionalne vatrogasne jedinice	0	9	Služba civilne zaštite	
	Broj struktura civilne zaštite opremljenih adekvatnom opremom	1	5	Služba civilne zaštite	
	Broj obučanih pripadnika civilne zaštite	7	30	Služba civilne zaštite	
	Deminirana površina m ²	793.185,91	15.000.000	Služba civilne zaštite	
	Broj učesnika edukacije sistema zaštite i spašavanja	0	50	Služba civilne zaštite	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Osposobljeni kapaciteti zajednice da odgovori na prirodne i druge nesreće omogućit će smanjenje rizika i za privredne infrastrukturne objekte na području općine Sapna, a time se stvaraju uslovi za povoljniji ekonomski razvoj.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	1.275.000	875.000	0	0	100.000 (Sredstva posebne naknade) 300.000 (Sredstva KUCZ)
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba civilne zaštite
Nosioci mjere	Služba civilne zaštite
Ciljne grupe	Pripadnici struktura civilne zaštite, stanovništvo, privrednici

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA				
Prioritet	3.1. Unapređenje sistema socijalne zaštite				
Naziv mjere	3.1.1. Osnježivanje sistema socijalne zaštite na prostoru općine Sapna				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgradnja funkcionalnog objekta Centra za socijalni rad.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Obezbijediti zemljište - Uraditi izvedbeni projekat - Pribavljanje neophodnih dozvola za izgradnju novog objekta - Lobirati kod potencijalnih investitora - Izgradnja objekta 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Urađen izvedbeni projekat objekta te pribavljene urbanistička i građevinska dozvola	0	1	Općina Sapna	
	Iznađena sredstva za izgradnju objekta (finansijeri)	0	3	CZSR	
	Izgrađen objekat	0	1	Općina Sapna, CZSR	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Centar za socijalni rad Sapna ispunjava strukturne standarde za pružanje usluga vulnarabilnim grupama u adekvatnom prostoru za rad. Sve kategorije korisnika socijalne zaštite lakše dolaze do prava koja im pripadaju.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	290.000	10.000	0	200.000	80.000

Period implementacije mjere	2021-2027. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	JU Centar za socijalni rad
Nosioci mjere	JU Centar za socijalni rad Sapna, Općina Sapna
Ciljne grupe	Uposlenici Centra za socijalni rad, korisnici usluga Centra za socijalni rad Sapna

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA			
Prioritet	3.2. Poticanje osamostaljivanja i razvoja NVO i udruženja građana			
Naziv mjere	3.2.1. Osnaživanje NVO i udruženja građana			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Osnaživanje i samoodrživost nevladinog sektora i udruženja građana.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Educiranje nevladinih organizacija i udruženja radi pisanja i apliciranja projekata - Stvaranje mreže NVO radi apliciranja projekata, prekogranične saradnje, EU-fondova te kod domaćih institucija vlasti - Dodjeljivanje poslova saradnje i pomoći NVO motiviranom i stručnom zaposleniku općinske administracije 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Zapisnici sa održane radionice za pisanje projekata	0	10	Općina Sapna i NVO
	Zapisnici sa održanih radionica za apliciranje projekata	0	5	Općina Sapna i NVO
	Protokol o stvaranju mreže NVO i udruženja	0	1	NVO
	Sistematiziran opis poslova za rad sa NVO i udruženjima građana	0	1	Općina Sapna
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Nevladine organizacije osposobljene su za pisanje i apliciranje projekata prema donatorima te provedbu istih. Nevladin sektor zajedno aplicira na projekte međugranične saradnje i projekte EU. Obezbijeđena potpuna podrška općinske administracije prema NVO.			

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	5.000	2.000	0	2.000	1.000 NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	NVO, udruženja i općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, NVO				
Ciljne grupe	NVO, udruženja građana				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA				
Prioritet	3.3. Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru općine Sapna				
Naziv mjere	3.3.1. Stvaranje uslova za održivi razvoj kulturnog života na prostoru općine Sapna				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgradnja doma kulture sa pratećim sadržajem				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Obezbjedenje zemljišta za gradnju doma kulture - Izrada idejnog i izvedbenog projekta - Pribavljanje neophodnih dozvola za izgradnju objekta - Lobiranje za obezbjeđivanje novčanih sredstava za izgradnju objekta - Izgradnja objekta 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Odluka o dodjeli zemljišta za gradnju	0	1	Općina Sapna	
	Urađen idejni i izvedbeni projekat	0	2	Općina Sapna	
	Izgrađen objekat doma kulture	0	1	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere	Na prostoru općine Sapna organiziraju se kulturne manifestacije različitih sadržaja. Mladi imaju prostor za druženja i ispoljavanje svojih potreba i talenata. Obezbijeden prostor za gradsku biblioteku.				

ostvarenju prioriteta					
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	500.000	100.000	0	200.000	200.000 Vlada TK, NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna, BZK Prepodrod				
Nosioci mjere	Općina Sapna, BZK Prepodrod				
Ciljne grupe	Mladi općine Sapna, udruženja iz oblasti kulture, građani koji baštine kulturne manifestacije, učenici i studenti				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA				
Prioritet	3.3. Razvoj kulturnih i sportskih aktivnosti na prostoru općine Sapna				
Naziv mjere	3.3.2. Stvaranje uslova za održivi razvoj sportskog života na prostoru općine Sapna				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Izgradnja tribina i rekonstrukcija svlačionica na Gradskom stadionu Sapna.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektne dokumentacije - Obezbjedenje novčanih sredstava - Renoviranje svlačionica i izgradnja tribina 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj uređenih tribina na gradskom stadionu Sapna	0	2	Općina Sapna	
	Broj renoviranih svlačionica	0	3	Općina Sapna	
	Broj sportskih kolektiva koji koriste sportski stadion	1	3	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere	Na prostoru općine Sapna postoji moderan gradski fudbalski stadion. Mladi imaju prostor za bavljenje fudbalom i drugim sportovima na travi				

ostvarenju prioriteta	te ispoljavanje svojih potreba i talenata da svoju sportsku karijeru nastave u razvijenim fudbalskim kolektivima u BiH i inostranstvu.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	100.000	10.000	0	0	90.000 Vlade FBiH i TK, NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, sportska nogometna društva sa prostora općine Sapna				
Ciljne grupe	Mladi općine Sapna, sportski kolektivi i udruženja iz oblasti sporta, građani koji rekreativno upražnjavaju sport, učenici i studenti				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA			
Prioritet	3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava			
Naziv mjere	3.4.1. Stvaranje uslova za efikasno održavanje sjednica i sastanaka u općini Sapna			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Rekonstrukcija i modernizacija općinske sale za sjednice i sastanke.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projekta rekonstrukcije i modernizacije općinske sale za sjednice i sastanke - Obezbjedenje sredstava - Aktivnosti na rekonstrukciji i adaptaciji sale - Opremanje sale novom multimedijalnom opremom 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Broj sjedećih mjesta	36	50	Općina Sapna
	Broj održanih sjednica i sastanka tokom mjeseca	3	7	Općina Sapna
	Broj multimedijalno opremljenih mjesta (tableti, mikrofoni, oprema za elektronsko glasanje)	0	40	Općina Sapna

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Moderna sala za sjednice u kojoj se održavaju sjednice Općinskog vijeća i drugi sastanci općinskih komisija i radnih tijela, konferencije i obuke, omogućava da općinski vijećnici i administracija imaju moderan prosotor za efikasan rad.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	70.000	10.000	0	0	60.000 Vlada TK, NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, Općinsko vijeće Sapna				
Ciljne grupe	Općinski vijećnici, uposlenici općinske administracije, udruženja				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA			
Prioritet	3.4. Djelotvorna, otvorena i odgovorna javna uprava			
Naziv mjere	3.4.2. Unapređenje poslovanja općinske administracije			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere			
	Efikasno poslovanje općinske administracije uz primjenu savremenih softverskih rješenja upravljanja predmetima te informativno praćenje kretanja i obrade predmeta od strane podnosioca zahtjeva.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Edukacija zaposlenika općine Sapna - Uspostava Elektronske uprave i arhive - Konstantnim pohađanjem edukacija težiti cjeloživotnom učenju 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Urađen godišnji plan obuka	0	1	Općina Sapna

	Broj obučeni uposlenika korištenja novih softverskih rješenja E-uprave iz raznih oblasti (putem Agencije za državnu službu FBiH i drugih subjekata u BiH koji se bave edukacijom zaposlenih u državnoj službi)	0	40	Općina Sapna	
	Broj predmeta koji se prati od strane podnosioca	0	50	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Općinska administracija educirana je i osposobljena za primjenu novih informacionih tehnologija i može odgovoriti izazovima savremene uprave.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	50.000	25.000	0	0	25.000 Vlada TK, NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna, donatori i viši nivoi vlasti				
Nosioci mjere	Općina Sapna				
Ciljne grupe	Uposlenici Općine Sapna, općinski vijećnici, stranke u postuku podnošenja zahtjeva				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA
Prioritet	3.5. Unapređenje kvaliteta pružanja usluga zdravstvene zaštite
Naziv mjere	3.5.1. Prostorno-tehnička opremljenost Doma zdravlja Sapna
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Cilj mjere je omogućiti dostupnost različitih segmenata zdravstvene zaštite pružanjem usluga primarne i specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite.
	Aktivnosti mjere

	<ul style="list-style-type: none"> - Informatička uvezanost svih službi u Domu zdravlja Sapna - Tehnička opremljenost Službe hitne medicinske pomoći u skladu sa Pravilnikom o hitnoj medicinskoj pomoći - Opremanje RTG službe - Obezbeđivanje prostornih kapaciteta i opreme za kvalitetan rad svih službi u skladu sa Pravilnikom o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra za osnivanje i obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenim ustanovama 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Informatički uvezane sve službe u Domu zdravlja Sapna	Ne	Da	DZ	
	Broj usluga primarne i specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite koje osiguranici mogu ostvariti u Domu zdravlja Sapna	2	6	DZ	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Olakšan pristup korisnicima usluga zdravstvene zaštite uz dostupnost dodatnih vidova zdravstvene zaštite. Informatičkim uvezivanjem svih službi u Domu zdravlja Sapna ostvaruje se racionalizacija materijalnih troškova i osavremenjuje proces pružanja usluga zdravstvene zaštite. Nabavkom savremene medicinske opreme podiže se kvalitet usluga zdravstvene zaštite.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	300.000	0	0	0	300.000 Ministarstvo zdravstva TK, ZZO TK
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Dom zdravlja Sapna				
Nosioci mjere	Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona, ZZO TK, Dom zdravlja Sapna				
Ciljne grupe	Građani općine Sapna				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA				
Prioritet	3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju				
Naziv mjere	3.6.1. Modernizacija enterijera i informatičko opremanje JU MSS Sapna				
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere				
	Zgrada JU MSS je starija od dvije decenije i odavno su joj potrebna značajnija renoviranja radi lakšeg odvijanja odgojno-obrazovnog procesa te same sigurnosti učenika i uposlenika. Cilj je renovirati podove, uglavnom u hodnicima i radionicama, promijeniti vrata na prostorijama i renovirati toalete za učenice i uposlenike. Već duži period u školi se koriste računari dobijeni putem donacija ili su davno kupljeni. Dosta su zastarjeli i postaje nemoguće raditi na njima. Nabavkom novijih kvalitetnijih računara dosta bi se pospješio nastavni proces iz informatike te predmeta iz mašinske i ekonomske struke kao i u vannastavnim aktivnostima.				
	Aktivnosti mjere				
	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektnog zadatka/izvedbenog projekta - Raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg izvođača radova - Izvođenje radova - Uređenje informatičke sale novim namještajem - Kupovina računara i ostale opreme - Instalacija kupljenih računara u kabinete 				
Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj računarara za dva kabineta informatike	0	30	JU MSS Sapna	
	Broj učenika koji su stekli informatička znanja	20	60	JU MSS Sapna	
	Površina zamijenjenih podova - m ² (estrih i pločice) na hodnicima i u radionicama	0	550	MSS Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Učenici će imati priliku raditi u boljim uslovima i samim tim sticati kvalitetnije znanje. Ovako opremljeni kabineti informatike pružaju mogućnost za organiziranje raznih projekata obuke stanovništva, aktivniji angažman u vannastavnim aktivnostima i sl.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	120.000	5.000	0	0	115.000 Resorno ministarstvo NVO

Period implementacije mjere	2021-2027. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	JU MSŠ Sapna
Nosioci mjere	Školski odbor, direktor i uposlenici
Ciljne grupe	Učenici i uposlenici JU MSŠ Sapna

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA			
Prioritet	3.6. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju			
Naziv mjere	3.6.2. Unapređenje obrazovanja na području općine Sapna			
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja**	Cilj mjere			
	Kontinuiranim radom i praćenjem stanja u obrazovno-odgojnim institucijama na području općine Sapna poboljšavati uslove rada za učenike i uposlenike. Jedan od gorućih problema svakako je prevoz učenika i svi bi se trebali uključiti u efikasnije rješavanje ovog problema kako bi svi učenici imali mogućnost nesmetanog dolaska na nastavu.			
	Aktivnosti mjere			
	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza postojećeg stanja u oblasti obrazovanja i odgoja na području općine Sapna - Kontinuirano praćenje stanja i potreba kada su u pitanju nastavna sredstva i pomagala - Iznalaženje konstruktivnih rješenja i iznalaženje sredstava za podsticaj prevoza učenika kako osnovnoškolskog, tako i srednjoškolskog uzrasta - Iznalaženje načina da se poveća broj upisanih učenika u srednju školu u Sapni, a koji su završili osnovnu školu u Sapni - Obezbijediti prevoz svim učenicima do škole 			
Strateški projekti	N/A			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije
	Broj učenika koji završe OŠ Sapna upisuje se u MSŠ Sapna	2/3	4/5	JU OŠ i JU MSŠ Sapna
	Obrazovne insitucije opremljene su	NE	DA	JU OŠ i JU MSŠ Sapna

	neophodnim nastavnim sredstvima i pomagalicima				
	Broj učenika koji imaju obezbijeden prevoz do škole	40%	80%	JU OŠ i JU MSŠ Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Obrazovanje i odgoj na području općine Sapna bit će kvalitetniji i prihvatljiviji za učenike sa ovih prostora.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	120.000	80.000	0	0	40.000 Vlada TK, NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna, JU OŠ Sapna, JU MSŠ Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna, JU OŠ Sapna, JU MSŠ Sapna				
Ciljne grupe	Učenici i uposlenici odgojno-obrazovnih institucija na području općine Sapna, roditelji				

Veza sa strateškim ciljem	3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH POTREBA ZA KVALITET ŽIVLJENJA
Prioritet	3.7. Poboljšanje uslova rada i kvalitetnijeg odvijanja nastavnog procesa u predškolskom i školskom odgoju
Naziv mjere	3.7.1. Uspostavljanje institucije predškolskog odgoja na prostoru općine Sapna
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere
	Predškolski odgoj na prostoru općine Sapna ne postoji u onaj mjeri i obliku u kakvom postoji na području drugih općina. Potrebno je registrirati instituciju koja će se baviti ovom sferom društvenog života, obezbijediti prostor i potrebne uslove za kvalitetan odgoj predškolske djece. S obzirom na kompleksnost situacije na području općine Sapna kada su u pitanju imovinsko-pravni odnosi i stanje sa zemljištem, najbolje bi bilo uspostaviti odjeljenja za predškolski odgoj u okviru drugih institucija, najbolje osnove škole, odnosno područnih škola.
	Aktivnosti mjere
	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi studiju potreba za uspostavljanje institucije predškolskog odgoja i plan samoodrživosti - Ugovoriti korištenje prostora sa Ministarstvom obrazovanja i nauke TK i JU OŠ Sapna - Obezbijediti uslove za boravak predškolske djece (oprema, sredstva i pomagala) - Obezbijediti sredstava za angažman uposlenika

Strateški projekti	N/A				
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti	Izvor verifikacije	
	Broj uposlenika predškolskog obrazovanja	0	6	Općina Sapna	
	Broj opremljenih prostorija koje se koriste za predškolski odgoj (JU OS Sapna)	0	5	Općina Sapna JU OŠ Sapna	
	Broj djece koja pohađaju predškolsko obrazovanje	0	50	Općina Sapna	
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Prosotor općine Sapna imat će uspostavljenu instituciju predškolskog odgoja, što će pozitivno uticati na dalje obrazovanje djece.				
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Ukupno (KM)	Budžetska sredstva (KM)	Kreditna sredstva (KM)	Sredstva EU (KM)	Ostali izvori (KM)
	100.000	30.000	0	0	70.000 Vlada TK NVO
Period implementacije mjere	2021-2027. godina				
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Sapna				
Nosioci mjere	Općina Sapna				
Ciljne grupe	Djeca predškolskog uzrasta sa područja općine Sapna.				